

**Hallituksen esitys Eduskunnalle Autorekisterikeskuksen
muuttamista osakeyhtiöksi koskevaksi lainsäädännöksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi sekä yhtiön eräistä tehtävistä. Lailla valtioneuvosto oikeutettaisiin luovuttamaan valtion liikelaitoksena toimivan Autorekisterikeskuksen liiketoimintaa ja hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle, jonka toimialana olisivat ajoneuvojen katsastuspalvelut ja muu niiden yhteyteen soveltuva liiketoiminta. Yhtiö jatkaisi pääosaa Autorekisterikeskuksen toiminnasta.

Yhtiön tehtäväksi säädettäisiin lisäksi vuoden 1996 ajaksi kuljettajantutkintojen vastaanottotehtävät.

Viranomaisluonteiset tieliikenteen tietojärjestelmään, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiin sekä ajoneuvoverotukseen liittyvät Autorekisterikeskuksen nykyiset tehtävät siirrettäisiin liikelaitoksen yhtiöittämisen yhteydessä valtion viranomaistoiminnoiksi. Nämä toiminnot yhdistettäisiin eräitä muita tieliikenteeseen liittyviä viranomaistehtäviä hoitavan ajoneuvohallinnon kanssa uudeksi virastoksi, jonka nimeksi tulisi ajoneuvohallintokeskus. Osa Autorekisterikeskuksen omaisuudesta siirrettäisiin ajoneuvohallintokeskukselle.

Ajoneuvojen rekisteröintitehtäviä hoidettaisiin myös ajoneuvokatsastukseen toimiluvan saaneiden katsastustoimipaikoissa. Lisäksi ehdotetaan, että asianmukaisen luvan saaneelle ajoneuvojen katsastustehtäviä harjoittavalle sallittaisiin samanlainen ajoneuvojen

suorarekisteröinti-ilmoitusten tekeminen kuin on sallittu esimerkiksi autoliikkeille. Ilmoituksia voitaisiin edelleen toimittaa ajoneuvohallintokeskukseen myös postin välityksellä.

Pääosa Autorekisterikeskuksen palveluksessa olevasta henkilöstöstä siirtyisi perustettavan osakeyhtiön palvelukseen. Rekisteröinti- ja verotustehtäviä Autorekisterikeskuksen pääkonttorissa hoitavat noin 160 henkilöä siirtyisivät kuitenkin ajoneuvohallintokeskuksen palvelukseen.

Esityksessä ehdotetaan ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista annettu laki ja säädettäväksi laki ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista. Merkittävimmät muutokset olisivat liikenne- ja autovakuutusriippumattomuudesta luopuminen ja katsastustoiminnan asiantuntemusvaatimusten nostaminen.

Perustettava yhtiö olisi tasavertaisessa asemassa muihin katsastustoimintaa harjoittaviin nähden.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi tieliikenteen tietojärjestelmästä annettua lakia siten, että tietojen luovuttaminen tietojärjestelmän osarekistereistä määriteltäisiin nykyistä täsmällisemmin ja yhtenäisemmin. Samalla tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamisiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, jotka koskisivat erityisesti viranomaisten tietojensaantioikeuksia sekä ajoneuvon omistajan ja haltijan oikeutta kieltää osoitetietojensa luovuttaminen puhelimitse.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	4
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	6
2.3. Nykytilan arviointi	7
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
3.1. Tavoitteet	7
3.2. Autorekisterikeskuksen organisaatiomuodon vaihtoehdot	8
Kolme vaihtoehtoa	8
Autorekisterikeskus liikelaitoksena	8
Katsastustoiminnan yhtiöittäminen	8
Autorekisterikeskuksen yhtiöittäminen kaikkine toimintoineen	9
3.3. Keskeiset ehdotukset	9
Autorekisterikeskuksen yhtiöittäminen	9
Viranomaisluonteisten tehtävien järjestelyt	10
Katsastustehtävien toimiluvia koskevat muutokset	11
Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttaminen	11
4. Esityksen vaikutukset	12
4.1. Taloudelliset vaikutukset	12
Osakeyhtiön perustaminen	12
Perustettavan osakeyhtiön omaisuus	12
Vaikutukset valtiontalouteen	13
Vaikutukset perustettavaan osakeyhtiöön	13
4.2. Henkilöstövaikutukset	14
4.3. Vaikutukset asiakkaille	14
5. Asian valmistelu	15
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	15
Työryhmävalmistelu	15
Eduskunnan lausuma	15
5.2. Lausunnot	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotusten perustelut	16
1.1. Laki Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi ja yhtiön eräistä tehtävistä	16
1.2. Laki ajoneuvohallintokeskuksesta	17
1.3. Laki ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista	18
1.4. Tieliikennelaki	22
1.5. Laki tieliikenteen tietojärjestelmästä	22
1.6. Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta	29
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	29
3. Voimaantulo	29
LAKIEHDOTUKSET	
1. Laki Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi ja yhtiön eräistä tehtävistä	30
2. Laki ajoneuvohallintokeskuksesta	31
3. Laki ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista	32
4. Laki tieliikennelain 84 ja 106 b §:n muuttamisesta	37

5.	Laki tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	37
6.	Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta	42

LIITE**Rinnakkaistekstit**

4.	Laki tieliikennelain 84 ja 106 b §:n muuttamisesta	43
5.	Laki tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	44
6.	Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta . . .	59

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Suomessa ajoneuvot on rekisteröity ja katsastettu vuodesta 1922. Samasta vuodesta alkaen ajokortin saamiseksi on edellytetty kuljettajantutkinnon suorittamista. Rekisteröinnin, katsastuksen ja tutkintojen perustavoitteena on ollut liikenneturvallisuuden parantaminen.

Vuodesta 1968 kaikki mainitut toiminnot on hoidettu Autorekisterikeskuksessa ja sen kenttäorganisaatiossa. Toimintoja on jatkuvasti kehitetty sekä laadullisesti että palvelun parantamiseksi. Toimintojen tavoitteet ovat myös muuttuneet. Liikenneturvallisuuden rinnalle katsastuksen tavoitteeksi on tullut liikenteen ympäristöhaittojen vähentäminen. Rekisteröinnin merkittäväksi tehtäväksi on tullut ajoneuvoja ja ajokortteja koskeva tietopalvelu.

Vuodesta 1974 aikaisemmin pääsääntöisesti kadulla ulkotiloissa tapahtunut katsastustoiminta siirrettiin asteittain katsastusasemille, joilla otettiin käyttöön työtä helpottavia ja työn laatua parantavia apuvälineitä ja mittalaitteita. Katsastusasemaverkoston laajennettiin 1960-luvun 29 katsastusmiehen toimipisteestä nykyiseen 78 toimipaikkaan. Myös kuljettajantutkinnon suorituspaikkojen määrä on moninkertaistunut viimeisten 20 vuoden aikana.

Ajoneuvojen rekisteröinti siirrettiin autorekisterikeskukseen lääninhallituksista vuonna 1966 ja ajokorttirekisteröinti poliisipiireistä vuonna 1972. Ajoneuvorekisterin ajantasaisuuden ja asiakaspalvelun parantamiseksi siirrettiin rekisteri-ilmoitusten vastaanotto poliisilta postitoimipaikoille vuonna 1989. Vuonna 1991 luotiin suorarekisteröintijärjestelmä eli oikeutettiin autoliikkeen merkittävään omistuksessaan olevat tai myymänsä ajoneuvot rekisteriin. Sekä postin että autoliikkeen kautta asioitaessa rekisteriote lähetettiin Autorekisterikeskuksesta asiakkaalle postitse. Katsastustoimipaikat oikeutettiin hoitamaan rekisteröintitapahtumat suoraikäisesti, jolloin asiakas sai yhdellä käynnillä rekisteriotteen ja tarvittaessa rekisterikilvet.

Vuoden 1993 alusta Autorekisterikeskus on toiminut uusimuotoisena valtion liikelaitoksena. Liikelaitoskauden ensimmäisen vuoden ajan Autorekisterikeskuksella oli

kaikilla toimialoillaan monopoliasema. Vuoden 1994 alusta on Autorekisterikeskuksen tärkein toimiala, ajoneuvojen katsastustoiminta, avattu kilpailulle.

Valtion kilpailutilanteessa harjoittamaa liiketoimintaa tulisi hoitaa yksityisten yritysten edellytyksin. Autorekisterikeskuksen asemaa sekä kilpailutilanteessa toimivana ajoneuvojen katsastajana että monopolitilanteessa toimivana ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiasioiden hoitajana tulisi näin ollen muuttaa. Myös Euroopan unionista tehty sopimus edellyttää kilpailuneutraliteetin toteuttamista.

2. Nykytila**2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö**

Autorekisterikeskus on valtion liikelaitoksesta annetun lain (627/87) mukainen valtion liikelaitos, joka toimii liikenneministeriön hallinnonalalla. Autorekisterikeskus rahoittaa toimintansa omilla tuloillaan. Verohallinto korvaa lisäksi Autorekisterikeskukselle varsinaisen ajoneuvoveron kantamiseen liittyviä kustannuksia.

Autorekisterikeskuksesta annetun lain (988/92) mukaan Autorekisterikeskus tuottaa liikelaitostehtävinä ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintipalveluja sekä kuljettajantutkintojen vastaanottoihin liittyviä palveluja. Laitos hoitaa myös moottoriajoneuvoverosta annetussa laissa (722/66) säädetyt varsinaisen ajoneuvoveron maksuunpano-, kanto- ja tilitystehtävät sekä harjoittaa muuta laitoksen toimialaan liittyvää liiketoimintaa.

Autorekisterikeskuksen tulee huolehtia sen tehtäviin kuuluvien palvelujen tarkoituksenmukaisesta tarjonnasta ja niiden liikenneturvallisuutta edistävästä kehittämisestä liiketoiminnan edellytysten mukaisesti ottaen huomioon asiakkaiden sekä koko yhteiskunnan yleiset tarpeet.

Valtion liikelaitoksista annetun lain 10 §:n mukaan eduskunta hyväksyy vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä Autorekisterikeskuksen keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet. Autorekisterikeskuksen erityisenä tehtävänä on liikelaitoksena edistää liikenneturvallisuutta ja ympäristönsuojelua omalla toimialallaan. Tehtävänä on

auttaa asiakkaita huolehtimaan ajoneuvonsa kunnosta ja asianmukaisesta hoidosta sekä perustaidosta kuljettaa ajoneuvoa. Tieliikenteen tietojärjestelmää ylläpitämällä luodaan edellytyksiä liikennevalvonnalle sekä omalle ja sidosryhmien liikenneturvallisuuksi ja tuloksellisuutta edistävälle toiminnalle. Autorekisterikeskus tarjoaa myös toimintaansa sopivia vapaaehtoisia palveluja.

Ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista annetun lain (1371/93) mukaisesti ajoneuvojen katsastustoiminta on avattu vuoden 1994 alusta kilpailulle. Vuoden 1994 ajan toimilupia myönnettiin vain kuntaan, josta oli enintään 30 kilometriä lähimpään Autorekisterikeskuksen toimipaikkaan. Lain mukaan säädetty luotettavuus-, asiantuntemus-, vakavaraisuus- ja riippumattomuusvaatimukset täyttävälle on myönnettävä hakemuksesta lupa harjoittaa ajoneuvojen katsastuksia ja niihin liittyviä tehtäviä sekä syöttää näihin tehtäviin liittyviä tietoja ajoneuvorekisteriin. Toimiluvan hakijan on kyettävä myös varmistamaan toiminnan riittävän korkea laatu ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu sekä huolehdittava asianmukaisesta tietosuojasta.

Ajoneuvojen katsastustehtävien toimilupa myönnetään joko henkilö-, linja-, paketti- ja kuorma-autojen sekä niiden perävaunujen vuosikatsastuksiin, pakokaasutarkastuksiin ja muihin ajoneuvon kuntoa koskeviin tarkastuksiin tai kaikkiin katsastuksiin tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksymistä lukuun ottamatta.

Toimiluvan haltijan on suoritettava toimiluvassa tarkoitettujen ajoneuvojen katsastukset ajoneuvon merkistä, mallista, käyttöönottajankohdasta ja muista vastaavista seikoista riippumatta. Myöskään katsastuksista perittävät maksut eivät saa olla riippuvaisia näistä seikoista. Toimiluvan haltijan on lisäksi järjestettävä toimintansa siten, etteivät muut seikat kuin ajoneuvon kuntoon ja muuhun määräystenmukaisuuteen liittyvä arviointi voi vaikuttaa katsastuksen tai tarkastuksen lopputulokseen. Katsastuksia suorittavaan henkilöstöön sovelletaan hallintomenettelylain (598/82) esteellisyyssäännöksiä. Toimiluvan haltijan katsastusasiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudellisin muutoksenhakukeinoin tekemällä oikaisuvaatimuksen ajoneuvohallinnolle.

Samanaikaisesti katsastustoiminnan kilpailun avaamisen yhteydessä erotettiin Autorekisterikeskuksen viranomaistehtäviä hoita-

maan perustettu ajoneuvohallinnon yksikkö Autorekisterikeskuksesta erilliseksi liikenne ministeriön alaisuudessa toimivaksi virastoksi, ajoneuvohallinnoksi. Ajoneuvohallinnon tehtäväksi on säädetty muun ohella ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista annetun lain mukaiset valvontatehtävät.

Tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain (819/89) mukaan tieliikenteen tietojärjestelmän ja sen osarekisterien pitäjänä on ajoneuvohallinto. Ajoneuvohallinto vastaa myös tieliikenteen tietojärjestelmän rekisterien tietosisältöä, käyttöä ja tietojen luovuttamista koskevista periaatteellisista kysymyksistä. Autorekisterikeskus hoitaa puolestaan rekisteritietoja koskevien ilmoitusten vastaanoton, tietojen luovuttamisen ja tulosteiden toimittamisen sekä muut tietopalvelutehtävät. Autorekisterikeskus hoitaa myös ajoneuvohallinnon toimeksiannosta tieliikenteen tietojärjestelmän ylläpidon ja osallistuu tietojärjestelmän kehittämiseen.

Tieliikennelain (267/81) 84 §:n 1 momentin mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon ja siihen kytkettäväksi soveltuvan hinattavan ajoneuvon käyttö liikenteessä on kielletty, jollei sitä ole katsastettu ja asianmukaisesti ilmoitettu rekisteröitäväksi. Rekisteröinti on siten velvollisuus ja ehto ajoneuvon käyttämiselle liikenteessä. Rekisteröinti ei siirrä omistusoikeutta eikä ole sitova todiste siitä.

Tieliikennelain 84 §:n 2 momentin mukaan ajoneuvon maahantuoja ja valmistaja sekä omistaja ja haltija ovat velvollisia ilmoittamaan rekisteritiedot ja niissä tapahtuneet muutokset ajoneuvorekisterin pitäjälle tai ajoneuvon rekisteröintiasioiden hoitajalle siten kuin asetuksella säädetään. Ajoneuvojen rekisteröinnistä annetulla asetuksella (1703/92) on annettu rekisteröintivelvollisuutta ja -menettelyä koskevat tarkemmat säännökset. Asetuksen perusteella ajoneuvojen rekisteröintiin liittyvistä tehtävistä vastaavat pääosin Autorekisterikeskus ja sen katsastustoimipaikat. Rekisteri-ilmoituksen voi jättää säädettyjen edellytysten täyttyessä myös postitoimipaikkaan tai ajoneuvojen suorarekisteröintiluvan saaneelle yritykselle.

Katsastustoimipaikka tarkastaa ja käsittelee ilmoituksen, syöttää tiedot ajoneuvorekisteriin sekä tulostaa ja luovuttaa asiakkaalle rekisteriotteen ja tarvittaessa rekisterikilvet.

Jätettäessä ilmoitus postitoimipaikkaan se tarkastaa ilmoituksen ja lähettää sen edelleen

Autorekisterikeskukseen lopullisesti käsiteltäväksi sekä rekisteriin merkittäväksi. Rekisteriote toimitetaan asiakkaalle postitse.

Suorarekisteröijä tarkastaa ilmoituksen ja syöttää sitä koskevat tiedot välivarastovaiheen kautta ajoneuvorekisteriin. Autorekisterikeskus vastaa siitä, että rekisteriote lähetetään asiakkaalle automaattisesti postitse.

Tieliikennelain 64 §:ssä säädetään moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettamiseen vaadittavasta ajo-oikeudesta ja ajokortista. Ajokortin luovuttamisen edellytyksenä olevasta kuljettajantutkinnosta on säädetty puolestaan tieliikennelain 71 §:ssä. Ajokorttiasetuksen (845/90) perusteella Autorekisterikeskus hoitaa ajo-oikeuteen ja ajokorttiin liittyvien tietojen rekisteröinnin sekä vastaanottaa kuljettajantutkinnot.

Ajoneuvojen katsastustehtävien toimilupa oli myönnetty 15 päivään toukokuuta 1995 mennessä yhdeksälle yksityiselle ajoneuvojen katsastusten suorittajalle, joista toimintansa oli aloittanut kuusi. Lisäksi liikenneministeriössä oli viireillä viisi toimilupahakemusta. Yksityisten ajoneuvojen katsastajien markkinaosuus on tällä hetkellä kaikista katsastuksista vasta pari prosenttia ja sen arvioidaan olevan vuoden 1995 lopussa kuudesta kahdeksaan prosenttia.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Lähes kaikissa autoistuneissa maissa ajoneuvot katsastetaan ja rekisteröidään. Ajoneuvon kuljettajan ajotaito tarkastetaan erillisessä tutkinnossa. Toimintojen organisointi vaihtelee. Yleisenä pyrkimyksenä on ajoneuvojen katsastuksissa kuitenkin se, että yksityiset tarkastuslaitokset katsastavat ajoneuvot eli suorittavat tekniset tarkastukset ja niitä valvoo riippumaton viranomaistaho.

Ruotsissa on katsastusten suorittamista varten erillinen valtioneemistöinen osakeyhtiö. Katsastuksessa hylättyjen henkilö- ja pakettiautojen jälkitarkastukset voi nykyisin hyväksyttää myös säädetty tiukat edellytykset (akkreditointi) täyttävillä valtuutetuilla korjaamoilla. Ruotsissa katsastustoiminta on suunniteltu avattavaksi kilpailulle vuoden 1996 alusta, jolloin yksityiset tarkastuspaikat voivat ryhtyä suorittamaan katsastuksia. Ajoneuvojen rekisteröinti- ja kuljettajantutkinto-tehtäviä hoitaa Ruotsissa tielaitos. Sen tehtä-

viin kuuluu myös yleinen liikenneturvallisuustyö.

Myös Norjassa kaikki autorekisterikeskusten päätehtävät on organisoitu sikäläisen tielaitoksen alaisuuteen. Säännönmukainen vuosikatsastus aloitetaan vuonna 1998 EY:n direktiivin mukaisesti.

Tanskassa rekisteröintitehtävistä huolehtivat poliisiviranomaiset oikeusministeriössä ja katsastuksista huolehtii erillinen liikenneministeriön alainen virasto. Islannissa kaikki autorekisterikeskusten päätehtävät on organisoitu osakeyhtiöksi.

Isossa-Britanniassa rekisteröinneistä vastaa valtion rekisteröintiyksikkö, kun taas yksityiset korjaamot hoitavat ajoneuvojen katsastukset. Myös Alankomaissa yksityiset korjaamot hoitavat katsastukset.

Saksassa liittovaltion keskusrekisterin ohella osavaltiot pitävät kukin ajoneuvorekisteriä ja katsastuksia suorittavat sekä valtion viranomaiset että yksityiset. Virossa on toimintansa aloittanut sikäläinen autorekisterikeskus, jonka palveluvalikoima on sama kuin Suomessa lukuun ottamatta verotustehtäviä. Ajoneuvojen katsastuksia voivat Virossa suorittaa myös yksityiset tarkastuspaikat.

Moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen katsastusta koskevassa jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetussa neuvoston direktiivissä (77/143/ETY), sellaisena kuin se on muutettuna direktiiveillä 88/449/ETY, 91/225/ETY ja 91/328/ETY, säädetään ajoneuvojen katsastuksen pakollisuudesta sekä katsastustiheyden minimitasosta. Henkilöauton ensimmäinen katsastus on suoritettava neljän vuoden kuluessa auton käyttöönotosta, ja sen jälkeen auto on katsastettava vähintään kahden vuoden välein. Niissä maissa, joissa katsastusjärjestelmä on jo olemassa, minimitaso on saavutettava viimeistään vuonna 1994. Muissa maissa siihen on päästävä viimeistään vuonna 1998.

Suomessa ja Ruotsissa on liikenneturvallisuussyiden katsottu edellyttävän mainitussa direktiivissä säädettyä minimitasoa useampaa katsastusta vanhoille henkilöautoille. Uusien henkilöautojen ensimmäinen ja toinen katsastus suoritetaan Suomessa direktiivissä säädetyn minimitason mukaisesti. Muiden autojen katsastustiheys vastaa Suomessa ja Ruotsissa EY:n direktiivin vaatimuksia. Direktiivissä ei ole asetettu katsastuksen suorittajaa koskevia vaatimuksia.

2.3. Nykytilan arviointi

Autorekisterikeskuksen toimintaa johtavat valtioneuvoston kolmivuotiskaudeksi kerrallaan määräämä hallitus ja valtioneuvoston nimittämä toimitusjohtaja. Autorekisterikeskus toimii eduskunnan asettamien keskeisten palvelu- ja toimintatavoitteiden ja valtioneuvoston asettaman tulostavoitteen mukaisesti liiketaloudellisten periaatteiden mukaan.

Autorekisterikeskuksen liikevaihto vuonna 1994 oli 397,2 miljoonaa markkaa ja liikevoitto 62,6 miljoonaa markkaa. Tulos ennen varauksia ja veroja oli 70,6 miljoonaa markkaa.

Autorekisterikeskuksen voitto vuonna 1994 oli tilinpäätösjärjestelyjen jälkeen 70,6 miljoonaa markkaa (50,7 miljoonaa markkaa vuonna 1993). Valtioneuvosto asetti Autorekisterikeskukselle vuoden 1994 tuloksen osalta 9,4 miljoonan markan tuloutusvaatimuksen. Autorekisterikeskuksen voiton oltua merkittävästi ennakoitua suurempi on vuodelta 1994 päätetty tulouttaa 20 miljoonaa markkaa mainitun 9,4 miljoonan markan lisäksi.

Autorekisterikeskus suoritti vuonna 1994 ajoneuvojen katsastuksia yhteensä runsaat 2 miljoonaa, joista vuosikatsastuksia oli 1,7 miljoonaa. Autorekisterikeskus toimitti runsaat 1,2 miljoonaa rekisteriotetta ja vastaanotti hyväksyttyjä kuljettajantutkintoja runsaat 79 000. Maksuunpannun ajoneuvoveron määrä oli noin 900 miljoonaa markkaa.

Autorekisterikeskuksen palveluksessa oli vuoden 1994 lopussa 1 174 henkilöä. Henkilökunnasta on virkasuhteinen ainoastaan laitoksen toimitusjohtaja.

Liikelaitosuudistuksen yhteydessä siirrettiin valtioneuvoston päätöksellä Autorekisterikeskuksen hallintaan virastomuotoisen autorekisterikeskuksen hallinnassa vuoden 1992 lopussa ollut omaisuus. Kyseinen omaisuus on nyt liikelaitoksen hallinnassa ja valtion omistuksessa. Laitoksen liiketoiminnan aloittavan taseen loppusumma oli 275 miljoonaa markkaa. Peruspääomaksi merkittiin 94 miljoonaa markkaa ja muuksi omaksi pääomaksi 181 miljoonaa markkaa. Autorekisterikeskuksen hallinnassa olevien maa-alueiden ja rakennusten kirjanpitoarvo 31 päivänä joulukuuta 1994 oli 223,7 miljoonaa markkaa, koneiden ja kaluston 38,8 miljoonaa markkaa sekä osakkeiden ja osuuksien 0,7 miljoonaa markkaa.

Autorekisterikeskuksen liiketoiminnan tulos on vuosina 1993 ja 1994 ylittänyt valtioneuvoston asettaman tulostavoitteen. Myös laitoksen toiminnan kannattavuus on parantunut. Liikelaitoskauden aikana ajoneuvojen katsastusten hinnat ovat reaalisesti laskeneet, koska kesäkuun 1994 alusta voimaan tulleen arvonnäköveron vaikutusta ei siirretty täysimääräisesti katsastushintoihin. Ajoneuvojen rekisteröintipalvelujen hinnat ovat laskeneet ja ajokorttien hinnat pysyneet ennallaan. Kuljettajantutkintopalvelujen hinnat ovat nousseet hieman.

Perinteisten lakisääteisten toimintojensa lisäksi Autorekisterikeskus on kehittänyt liikelaitosaikanaan myös vapaaehtoisia katsastusta täydentäviä tuotteita ja etsinyt uusia liiketoiminta-alueita esimerkiksi ajoneuvojen kuntotarkastuksiin liittyvistä tehtävistä.

Viime vuosien vähäisen ensirekisteröintien määrän vuoksi ajoneuvojen katsastusmäärät laskevat vielä muutaman vuoden ajan. Toisaalta esimerkiksi dieselmääräisten ajoneuvojen pakokaasupäästöjen mittaukset ovat vuoden 1995 alusta lisänneet hieman katsastustoiminnan työmääriä. Sen jälkeen kun mopot on keväällä 1995 rekisteröity, ei rekisteröintimäärissä tapahtune merkittäviä muutoksia. Sama koskee kuljettajantutkintojen vastaanottotehtäviä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröinti, ajoneuvojen katsastus ja kuljettajantutkintojen vastaanotto tähtäävät pääasiassa liikenneturvallisuuden parantamiseen ja ympäristöhaittojen vähentämiseen. Tavoitteena on, että jatkossakin nämä tehtävät hoidetaan laadukkaasti, tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti.

Kilpailun edistämiseksi ja valtion tukia koskevien säännösten soveltamiseksi valtion liiketoiminta tulisi järjestää yksityisen liiketoiminnan tavoin. Tällöin erilaiset liikelaitosmuotoon liittyvät rakenteelliset tekijät eivät vaikeuta valtion tukia ja kilpailua koskevien säännösten arviointia (avoimuus).

Autorekisterikeskuksen asema tieliikenteen tietojärjestelmän ylläpitäjänä ja kehittäjänä antaa sille tiettyjä kilpailuetuja. Autorekisterikeskuksen katsastustoiminnan yhtiöittämi-

nen ja tieliikenteen tietojärjestelmään liittyvien tehtävien siirto ajoneuvohallintokeskukseen tasapuolistaisi kilpailuaselmia.

Esityksen tavoitteena on myös tasapuolistaa nykyistä tilannetta, jossa yksityinen katsastustoiminnan harjoittaja ei voi suorittaa mitään ajoneuvojen rekisteröintiin liittyviä tehtäviä Autorekisterikeskuksen ja sen katsastustoimipaikkojen hoitaessa sen sijaan laajasti rekisteröintitehtäviä. Samalla tarkoituksena on turvata rekisteröintipalveluiden riittävän kattava saatavuus ilman, että ajoneuvorekisterin julkinen luotettavuus heikenee.

3.2. Autorekisterikeskuksen organisaatiomuodon vaihtoehdot

Kolme vaihtoehtoa

Tarkasteltaessa Autorekisterikeskuksen nyt liikelaitoksena hoitamien katsastus-, rekisteröinti-, verotus- ja kuljettajantutkintotehtävien tulevaisuutta on niiden hoitamiseen käytettävissä periaatteessa kolme vaihtoehtoa: nykytilanteen jatkaminen, vain Autorekisterikeskuksen katsastustoimen yhtiöittäminen tai koko Autorekisterikeskuksen yhtiöittäminen kaikkine nykyisine toimintoineen. Seuraavassa tarkastellaan näitä vaihtoehtoja sekä niiden etuja ja haittoja.

Autorekisterikeskus liikelaitoksena

Nykytilanteen jatkaminen tarkoittaisi, että Autorekisterikeskus hoitaisi liikelaitoksena kilpailutilanteessa ajoneuvojen katsastuksen ja monopolitoimintoina kuljettajantutkintoihin liittyvät tehtävät sekä rekisteröinti- ja verotustehtävät. Osa etenkin rekisteröintiin liittyvistä tehtävistä, kuten tieliikenteen tietojärjestelmän kehittäminen, verotustehtävät ja salaisen ajokorttirekisterin pitäminen ovat viranomaistehtävän luonteisia.

Autorekisterikeskus on liikelaitoksena pysynyt merkittävästi rationalisoimaan toimintaansa ja parantamaan tuottavuuttaan, jolloin pääoman tuottoa ja voitontuloutusta on voitu siirtää valtion tuloiksi. Myönteinen kehitys on tosin johtunut varautumisesta avautuvaan kilpailuun sekä osittain Autorekisterikeskuksen ylivoimaisesta kilpailuasemasta ja tähän asti tosiasiallisesti jatkuneesta monopolista kaikilla toimialoilla.

Rekisteröintitehtävissä esiintyvä epäselvyys

viranomaistehtävien ja tuotannollisten tehtävien välillä ei ole toistaiseksi ollut suuri ongelma, koska liikelaitoksella voi olla vähäisessä määrin myös viranomaistehtävien kaltaisia tehtäviä. Liikelaitoksena Autorekisterikeskukseen on voitu asettaa yhteiskunnallisia liikenneturvallisuus- ja ympäristönsuojeluvaihtoehtoja. Myös kuljettajantutkintoa ja rekisterien ylläpitoa samoin kuin asiakaspalvelua koskevia tavoitteita on asetettu.

Haittoina nykytilanteen jatkamisesta voidaan mainita jo edellä todettu ylivoimainen kilpailuasema, jonka tuo osittain ajoneuvorekisterin ylläpitämiseen liittyvä osaaminen sekä tietotaito ja resurssit käyttää sitä liiketoiminnan edistämiseen olennaisesti eri tavoin kuin mihin kilpailijoilla on mahdollisuus. Myös tiukoiksi asetetut toimiluvan laajuutta koskevat ehdot ovat edesauttaneet määräävän markkina-aseman säilymistä. Niiden tehtävien merkittävä osuus, joissa kilpailijoita ei ole, myös antaa mahdollisuuden ristosubventioon katsastuksen eduksi.

Haittana on myös viranomaistehtävien hoitaminen liikelaitoksessa. Viranomaistehtäviä ovat ennen kaikkea ajoneuvoverotukseen ja ajokorttirekisteriin liittyvät tehtävät. Myös kuljettajantutkinnot ovat lähellä viranomais-tehtävää, koska tutkinnossa ratkaistaan ajokorttia hakevan henkilön lähes elinikäinen ajoneuvolla ajon oikeus.

Autorekisterikeskuksen kannalta haittana on nähtävä katsastuksen kilpailijoiden erilainen organisaatioasema. Kilpailijat ovat joko yksityisiä toiminimiä tai osakeyhtiöitä. Aina-kaan pitemmällä tähtäyksellä ei Autorekisterikeskuksen kilpailuasemaa vaarantamatta sille voida asettaa turvallisuus-, ympäristö-, tietosuoja- eikä palveluverkostovaateita muista yrityksistä poikkeavalla tavalla.

Katsastustoiminnan yhtiöittäminen

Ajoneuvojen katsastustoimintaan tullaan hakemaan ja myöntämään lisää toimilupia. On mahdollista, että Suomeen tulee suuntautumaan myös ulkomaista kilpailua. Kilpailun lisääntyessä ja kansainvälistyessä tarve siirtää harjoittamaan liiketoimintaa yhtiömuodossa korostuu. Osakeyhtiömuoto on kansainvälisesti tunnustettu yrityksen toimintamalli, jota käytetään useissa maissa katsastuksia suorittavan yrityksen organisaatiomuotona.

Osakeyhtiömuodossa voidaan katsoa val-

tion sääntelyroolin selkiytyvän. Autorekisterikeskuksen katsastustoimintaa kohdeltaisiin yhtäläisesti muiden alalla toimivien yritysten kanssa.

Osakeyhtiömallissa toteutuu liikelaitosmallia laajemmin elinkeinoelämässä tarpeellinen toimintavapaus osallistua toimialan rakentamiseen liittyviin muutoksiin. Esimerkiksi yrityskaupat ja erilaiset yritysten väliset liittoutumat ovat mahdollisia osakeyhtiöiden välillä huomattavasti joustavammin kuin jos vastaavia järjestelyjä pyrittäisiin toteuttamaan kahdessa eri yritysmuodossa toimivan yhteisön välillä.

Autorekisterikeskuksen toiminnoista pelkän katsastustoiminnan yhtiöittämisen etuna olisi, etteivät rekisteritoiminnot toisi Autorekisterikeskukselle ylivoimaista kilpailuasemaa eikä ristisubvention mahdollisuutta olisi edes teoriassa.

Jos pelkkä katsastustoiminta yhtiöitettäisiin, jäisivät rekisteröinti- ja verotustehtävät sekä kuljettajantutkinnot hoidettaviksi liikelaitoksessa. Jäljelle jäävät tehtävät eivät olisi valtion liikelaitoksista annetun lain mukaista liiketoimintaa. Sekä kilpailevia katsastusyrityksiä että rekisteröinti- ja tutkintotoimintaa valvoisi virastomuotoinen ajoneuvohallinto. Tällöin haittana olisi ennen kaikkea organisaation kolmiportaisuus ja uusien pienten yksiköiden muodostuminen. Myös nykyiset epäselvyydet rekisteröintiin ja tutkintoihin liittyvien viranomaistehtävien hoidossa Autorekisterikeskuksesta jäljelle jäävässä liikelaitososassa ja virastomuotoisessa ajoneuvohallinnossa säilyisivät. Yleisperiaatteena on, että viranomaistehtävät tulisi hoitaa virastossa, jolloin ne olisivat parlamentaarisen kontrollin alaisia.

Katsastustoiminnan yhtiöittämisen selkeämpi alavaihtoehto onkin katsastuksen ulkopuolelle jäävien toimintojen ja ajoneuvohallinnon yhdistäminen uudeksi, nykyistä ajoneuvohallintoa suuremmaksi virastoksi. Etuna tästä järjestelystä on selkeä työnjako: virasto hoitaisi viranomaistehtävät ja sellaiset monopolitehtävät, joita ei katsota mahdollisiksi antaa suoritettaviksi toimeksiantopalveluina tai joiden hoitamisesta ulkopuolella ei syntyisi todellista kilpailua. Viraston tehtäväksi tulisi siten tieliikenteen tietojärjestelmän hoito, johon sisältyisivät sekä julkinen ajoneuvorekisteri että salainen ajokorttirekisteri, ja lisäksi puhdas viranomaistehtävä eli ajoneuvoverotus.

Virastossa hoidettavaksi jääville tehtäville olisi asetettavissa yhteiskunnallisia tavoitteita. Vahvistetulla virastolla olisi nykyistä ajoneuvohallintoa parempi mahdollisuus niiden toteuttamiseen.

Tämän mallin haittana on nähtävä nykyistä ajoneuvohallintoa suuremman viraston syntyminen ja virastoon siirtyviä tehtäviä nyt liikelaitoksessa hoitavien henkilöiden siirtyminen takaisin budjettitalouden piiriin. Viraston toiminnot olisivat kuitenkin omakustanteisia, joten viraston laajeneminen ei vaikeuttaisi valtion menoihin.

Tässä vaihtoehdossa on vaikea järjestää kuljettajantutkintoja siten, että nykyinen kattava palveluverkosto säilyisi. Suomessa vain muutamalla paikkakunnalla on kuljettajantutkintoihin erikoistuneita katsastusmiehiä. Muilla paikkakunnilla tutkintoja ottavat vastaan ajoneuvojen katsastusmiehet sivutoimenaan, ja toiminto käsittää koko maassa ainoastaan noin 30 henkilöttyövuotta.

Autorekisterikeskuksen yhtiöittäminen
kaikkine toimintoineen

Autorekisterikeskuksen kannalta olisi kaikkien toimintojen yhtiöittäminen helpoin toteuttaa. Nykytilanteen säilyttämiseen liittyvät haitat kuitenkin jäisivät. Kilpailuneutraaliteetti ei toteutuisi. Osakeyhtiölle ei myöskään olisi mahdollista antaa viranomaisluontoisia tehtäviä edellä kuvatulla tavalla.

3.3. Keskeiset ehdotukset

Autorekisterikeskuksen yhtiöittäminen

Autorekisterikeskus on liikelaitostettu ja ajoneuvojen katsastustoiminta on avattu kilpailulle. Näiden toimien luonnollinen jatko on Autorekisterikeskuksen yhtiöittäminen. Edellä esitetyt katsastus-, rekisteröinti- ja kuljettajantutkintotoiminnan kehittämisen tavoitteet täyttää tässä tilanteessa, kun katsastuskilpailu on jo avattu, parhaiten Autorekisterikeskuksen katsastustoiminnan yhtiöittäminen ja viranomaisluontoisten toimintojen siirtäminen hoidettaviksi virastomuodossa.

Tällä perusteella ehdotetaan, että Autorekisterikeskuksesta muodostetaan osakeyhtiö. Valtio merkitsisi perustettavan osakeyhtiön koko osakekannan. Yhtiön toimialana olisi ajoneuvojen katsastuspalvelut ja muu niiden yhteyteen soveltuva liiketoiminta. Yhtiö jat-

kaisi Autorekisterikeskuksen liiketoimintaa 1 päivästä tammikuuta 1996.

Viranomaisluonteisten tehtävien järjestelyt

Autorekisterikeskuksen nykyisin hoitamat viranomaisluonteiset toiminnot, jotka liittyvät tieliikenteen tietojärjestelmän ylläpitämiseen ja kehittämiseen, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiin sekä ajoneuvoverotukseen, siirrettäisiin valtion viranomaistoinnoiksi. Jotta vältettäisiin organisaation kolmiportaisuus ja uusien pienten yksiköiden muodostuminen ja jotta nykyiset epäselvyydet rekisteröintiin liittyvien tehtävien hoidossa Autorekisterikeskuksen ja ajoneuvohallinnon välillä poistettaisiin, nämä toiminnot yhdistettäisiin ajoneuvohallinnon kanssa uudeksi virastoksi, jonka nimeksi tulisi ajoneuvohallintokeskus.

Menettely olisi vastoin hallinnon kehittämisen pyrkimyksiä siirtää toimintoja pois budjettitaloudesta. Siirto katsotaan kuitenkin välttämättömäksi liikelaitos- tai yhtiömuodossa hoidettaviksi sopimattomien rekisteröinti- ja verotustehtävien viranomaisluonteen vuoksi. Myös kilpailuneutraliteetin toteuttaminen edellyttää siirtoa.

Ajoneuvohallintokeskuksen tärkeimmät tehtävät olisivat tieliikenteen tietojärjestelmän ja sen osarekisterien pitäminen, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintitehtävistä vastaaminen, ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimilupiin liittyvien valvontatehtävien hoitaminen sekä eräiden tieliikenteen verotusasioiden hoitaminen. Lisäksi ajoneuvohallintokeskus vastaisi muun muassa autokoulujen valvonnasta, ajoneuvojen tyyppikatsastuksista, liikennetarvikkeiden kauppaan sekä asennus- ja korjaustoimintaan liittyvistä lupa- ja valvontatehtävistä, auto-kiinnitysasioista sekä eräistä lupa-, poikkeuslupa- ja oikaisuvaatimusasioista. Ajoneuvohallintokeskuksessa olisi johtokunta, jonka jäsenet määräisi valtioneuvosto.

Ajoneuvojen rekisteröintiasioiden hoitamisen tulee järjestää siten, että rekisteri-ilmoitusten vastaanotto- ja käsittelypaikkojen palveluverkosto on riittävän kattava, koska ajoneuvohallintokeskuksella ei olisi valtakunnallista organisaatiota. Vaihtoehtoisina ratkaisuin on ollut poliisiorganisaation käyttäminen ilmoitusten vastaanottoa paikkoina, rekisteröinnin siirtäminen suoritettavaksi keskitetyksi ajoneuvohallintokeskuksessa ja ny-

kyisen menettelyn jatkaminen siten, että katsastustoimipaikoissa suoritettaisiin rekisterimuutoksia alusta loppuun.

Poliisiorganisaatio olisi viranomaisorganisaatio, jolloin ristiriitaa tuotannollisten ja viranomaistehtävien välillä ei tulisi. Poliisin palveluverkosto on myös riittävä. Rekisteröintitehtävät on kuitenkin muutama vuosi sitten siirretty pois poliisiorganisaatiolta. Rekisteröintitehtävien hoito ei välttämättä tue poliisin pääasiallista tehtävää, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa. Tehtävien siirtäminen poliisiorganisaatioon merkitsisi samalla sitä, että ajoneuvojen rekisteröinti- ja katsastuspalveluja ei saisi samasta palvelupisteestä.

Rekisteröintitehtävän siirtäminen toiselle organisaatiolle vaatisi lisäksi aikaavieviä lisäselvityksiä ja koulutusta, jolloin nykyinen kilpailuneutraliteetin kannalta epäsuotava tilanne jatkuisi.

Rekisteröinnin siirtäminen suoritettavaksi keskitetyksi ajoneuvohallintokeskuksessa on perusteltavissa sillä, että ajoneuvorekisteri on julkinen rekisteri, jolta odotetaan erityistä luotettavuutta. Ajoneuvorekisterin perusteella määräytyvät monet yhteiskunnalliset velvoitteet, kuten ajoneuvoverotus ja -vakuutus. Rekisteröinti-ilmoitusten vastaanottopisteinä voitaisiin käyttää postitoimipaikkoja, minkä lisäksi katsastustoimiluvan haltijoille voitaisiin myöntää suorarekisteröintioikeus. Tämän vaihtoehdon seurauksena ajoneuvoissa, joista on tehty muutosilmoitus esimerkiksi omistajan tai vakuutusyhtiön vaihdoksen johdosta, olisi keskimäärin runsaan viikon ajan liikenteenvalvonnassa esitettäväksi edellisen rekisteriotteen tekninen osa, jossa olevat omistajatiedot olisivat vanhentuneet. Valvonta-asiakirja ja rekisteri eivät siirtymäaikana vastaisi toisiaan. Myös ajoneuvon myyminen ilmoitusosan ollessa viranomaisen hallussa vaikeutuisi.

Näiden toimintavaihtoehtojen epäkohtien johdosta ehdotetaan, että sellaiset ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvan saaneet, joilla on oikeus kaikkia katsastuslajeja koskeviin katsastuksiin, voisivat suorittaa muutostietojen rekisteröintejä ja tulostaa asiakkaalle rekisteriotteen. Nykyinen asiakkaan kannalta hyvä palvelutaso voitaisiin pääsääntöisesti säilyttää. Katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista annettaisiin uusi laki ja rekisteröinnistä säädettäisiin yksityiskohdaisesti asetuksella.

Katsastustoimipaikkojen lisäksi rekisteri-ilmoitus voitaisiin edelleen jättää postitoimintalain (907/93) mukaista postitoimintaa harjoittavan yhteisön postitoimipaikalle.

Suorarekisteröintimenettelyä ehdotetaan siitä saatujen hyvien kokemusten johdosta jatkettavaksi. Lisäksi ehdotetaan ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvan haltijoille sallittavaksi ajoneuvohallintokeskuksen luvalla ajoneuvojen suorarekisteröinti-ilmoitusten tekeminen. Itse suorarekisteröintimenettelyyn ei ehdoteta muutoksia.

Ajoneuvojen rekisteröinnistä annettavassa asetuksessa tarkemmin määriteltävät monimutkaiset, viranomaisharkintaa edellyttävät rekisteröinti-ilmoitukset toimitettaisiin katsastustehtävien toimiluvan haltijalle, joka merkitsisi ilmoituksen jätetyksi rekisteriotteen tai katsastuskirjan asiakkaalle jäävään tekniseen osaan tai antaisi asiakkaalle väliaikaistodistuksen. Katsastuksen suorittaja lähettäisi ilmoituksen käsiteltäväksi ajoneuvohallintokeskukseen ja antaisi asiakkaalle tarvittaessa rekisterikilvet. Ajoneuvohallintokeskus käsittelee ilmoituksen ja toimittaisi rekisteriotteen asiakkaalle postitse.

Kuljettajantutkintojen vastaanottotehtäviä ei tässä vaiheessa ehdoteta siirrettäviksi ajoneuvohallintokeskuksen hoidettaviksi, vaikka ne ovatkin lähellä viranomaistehtävää. Ajoneuvohallintokeskuksella ei ole käytettävissä riittävän kattavaa palveluverkkoa. Ennen kuljettajantutkintojen vastaanoton pysyvää järjestämistä on selvitettävä kuljettajantutkintojen vastaanottajalta edellytettävät ominaisuudet sekä opetustoimen, poliisin tai muiden liikenneturvallisuusorganisaatioiden mahdollisuudet hoitaa kuljettajantutkintojen vastaanottaminen.

Tarkoituksenmukaisin ratkaisu on jättää kuljettajantutkintojen vastaanotto vuoden 1996 ajaksi Autorekisterikeskuksen toimintaa jatkamaan perustettavan yhtiön hoidettavaksi.

Katsastustehtävien toimilupia koskevat muutokset

Ajoneuvojen katsastustehtävien toimilupajärjestelmää ehdotetaan edellä sanotun mukaisesti laajennettavaksi koskemaan katsastuksen lisäksi rekisteröintiä. Sitä saisi hoitaa sellainen katsastuksen suorittaja, jonka toimilupa koskee kaikkia katsastuslajeja.

Lisäksi ehdotetaan, ettei kilpailuneutrali-

teettisistä toimilupia myönnettäisi valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämälle vi-rastolle, laitokselle eikä oppilaitokselle.

Toisaalta riippumattomuutta liikenne- ja autovakuutustoiminnasta ei enää vaadittaisi. Liikenne- ja autovakuutusriippumattomuuden poistaminen antaisi katsastusten suorittajille mahdollisuuden liiketoiminnan laajentamiseen esimerkiksi kolarivaurioituneiden ajoneuvojen vahinkotarkastuksiin.

Katsastustoiminnasta vastaavan henkilön pätevyys- ja kokemusvaatimuksesta sekä katsastavaan henkilökuntaan kuuluvan pätevyysvaatimuksesta lisättäisiin lakiin säännökset. Pätevyysvaatimuksena olisi vähintään teknikkotasaisen tutkinnon suorittaminen.

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttaminen

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamista koskevat eri säännökset sen mukaan, tapahtuuko tietojen luovutus teknisellä käyttöyhteydellä vai jollain muulla tavalla, esimerkiksi paperitulosteina tai magneettinauhalla. Tietojen luovuttamista koskevien säännösten jakaminen kahteen säännökseen on johtanut siihen, että luovutustensaajien oikeuksissa saada ajoneuvorekisterin tietoja on perusteettomia eroja ja että säännökset ovat vaikeasti tulkittavia. Esityksen tavoitteena on lisäksi muuttaa tietojen luovutusta koskevia säännöksiä siten, että tietojen luovuttamista koskevat epäkohdat ja epäjohtonmukaisuudet poistettaisiin. Kunkin tieliikenteen tietojärjestelmän osarekisterin osalta koottaisiin luovutussäännökset yhteen. Pyrkimyksenä on mahdollistaa tietojen luovuttaminen tieliikenteen tietojärjestelmän tietoja hyväksyttävään tarkoitukseen tarvitsevalle. Erityisesti tämä koskee viranomaisten muutuneiden tietotarpeiden ottamista huomioon. Niitä viranomaisia, joilla on oikeus saada tietoja ajoneuvorekisteristä, ei enää erikseen luelteltaisi laissa, vaan kaikille viranomaisille luovutettaisiin niiden tarvitsemat ajoneuvorekisterin tiedot. Samalla tavoitteena on tehostaa tietosuojan ja kansalaisten yksityisyyden suojan asettamien vaatimusten noudattamista sekä yhtenäistää tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä muita henkilörekistereitä koskevan lainsäädännön, erityisesti väestötietolain (507/93) kanssa.

Ajoneuvorekisterin tietojen luovuttaminen

erilaisiin suoramarkkinointitarkoituksiin on sallittua ainoastaan, jos kyseinen toiminta liittyy liikenneturvallisuuteen, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin tai ajoneuvokauppaan. Tämä luovutusrajoitus, joka vastaa henkilörekisterilain (471/87) 23 §:ää ja jolla pyritään luonnollisten henkilöiden yksityisyyden suojaamiseen, koskee myös yhteisöjen omistamien tai hallitsemien ajoneuvojen tietojen luovuttamista. Yhteisöajoneuvotietojen luovuttamisen rajoittamiseen ei ole kuitenkaan muusta lainsäädännöstä johtuvia tai muitakaan perusteita. Tämän vuoksi ehdotetaan tämä rajoitus niiden osalta poistettavaksi. Myös luovutusmuotoa ja luovutettavia tietoja koskevat rajoitukset poistettaisiin yhteisöihin kohdastuvan suoramarkkinoinnin osalta.

Ajoneuvorekisteri on julkinen rekisteri, josta jokaisella on lähtökohtaisesti oikeus saada tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten. Poikkeuksena on muun muassa se, että luonnollisella henkilöllä on kuitenkin oikeus henkilörekisterilain 23 §:n nojalla kieltää itseään koskevien tietojen käyttö ja luovutus suoramarkkinointiin ja muihin vastaaviin tarkoituksiin. Muuta tietojen luovutuskieltoa ei ajoneuvorekisteriin voi tehdä.

Henkilön tai hänen omaisuutensa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa henkilön osoitetietojen luovuttaminen puhelimitse tulisi kuitenkin voida kieltää. Tietyissä poikkeuksellisissa tilanteissa olisi lisäksi yksityisen henkilön tai hänen perheensä terveyden tai turvallisuuden kannalta tarpeellista, että häntä koskevien ajoneuvorekisterin tietojen luovutus voitaisiin kieltää vielä laajemmin. Tämän vuoksi tieliikenteen tietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka mahdollistaisi osoitetietojen puhelimitse tapahtuvan luovuttamisen kieltämisen. Kielto mahdollisuudella edistettäisiin kansalaisten yksityisyyden suojaa. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös vielä tätäkin laajemmasta tietojen luovutuskiellostä, millä suojattaisiin henkilön yksityisyyttä asiattonta ulkopuolista tunkeutumista vastaan.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Osakeyhtiön perustaminen

Osakeyhtiö on tarkoitus perustaa heti lain hyväksymisen jälkeen yhden miljoonan mar-

kan osakepääomalla yhtiön muodostamisen vaatimien valmistelevien toimien vuoksi ja jotta siirrettävässä liiketoiminnassa käytettävä uuden osakeyhtiön toiminimi saadaan hyvissä ajoin markkinoiduksi asiakaskunnalle. On myös tärkeää, että osakeyhtiön hallinnon perustamistoimet voidaan toteuttaa riittävän ajoissa. Osakeyhtiön kaikki osakkeet merkit-sisi valtio.

Autorekisterikeskus valtion liikelaitoksena lakkaisi 1 päivästä tammikuuta 1996. Sen katsastusliiketoiminta sekä hallinnassa oleva omaisuus ja velat siirrettäisiin pääosin perustettavalle osakeyhtiölle. Osakepääoman arvoa vastaava omaisuus luovutettaisiin apporttina osakeyhtiölle 1 päivänä tammikuuta 1996. Osa omaisuudesta siirrettäisiin eläkesäätiölle. Osakeyhtiön liiketoiminta aloitettaisiin 1 päivänä tammikuuta 1996.

Pääomarakenne on tarkoitus muodostaa sellaiseksi, että se olisi toiminnan aloitusvaiheessa riittävän vahva mahdollisten sopeutumisongelmien varalta ja mahdollistaisi yhtiön kannattavan toiminnan. Alan kilpailutilanne ja ajoneuvojen katsastustoiminnan sekä muun toiminnan erityispiirteet sekä kilpailuneutraliteetin vaatimus otettaisiin kuitenkin huomioon.

Valtio saisi tuottoja uuteen osakeyhtiöön sijoittamastaan pääomasta osinkoina ja veroina. Osakeyhtiön voitonjaon suuruudesta päätettäisiin vuosittain tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä. Voitonjako sovitettaisiin tuloksen, kilpailutilanteen ja omistajan tuototavaateen mukaiseksi.

Autorekisterikeskuksen siirrettävän liiketoiminnan omaisuus ja velat siirrettäisiin perustettavalle osakeyhtiölle. Osakkeiden merkintä ei edellyttäisi maksusuorituksia.

Perustettavan yhtiön aloittava tase laadittaisiin apportiomaisuuden osalta kirjanpitolain (655/73) ja osakeyhtiölain (734/78) 2 luvun 4 §:n mukaisesti.

Perustettavan osakeyhtiön omaisuus

Seuraavassa esitettävät luvut Autorekisterikeskuksen omaisuudesta perustuvat alustavaan arvioon Autorekisterikeskuksen tilinpäätöksestä 31 päivänä joulukuuta 1995.

Koko luovutettava omaisuus olisi käyvältä arvoltaan noin 235 miljoonaa markkaa. Käyttöomaisuuden arvo olisi yhteensä noin 148 miljoonaa markkaa, josta kiinteistöjen arvo olisi noin 83,5 miljoonaa markkaa,

maa-alueiden noin 31 miljoonaa markkaa, katsastuslaitteiden ja muiden koneiden ja kaluston noin 29,8 miljoonaa markkaa sekä maarakenteiden noin 1,2 miljoonaa markkaa. Käyttöomaisuusarvopaperien arvo olisi noin 0,7 miljoonaa markkaa ja muun käyttöomaisuuden 1,2 miljoonaa markkaa. Luovutettavaa vaihto-omaisuutta olisi vain vähäisessä määrin. Rahoitusomaisuutta siirrettäisiin liiketoiminnan edellyttämän käyttöomaisuuden verran eli noin 47 miljoonaa markkaa sekä henkilöstöön liittyviä järjestelyjä varten 40 miljoonaa markkaa. Lyhytaikaisten velkojen määrä olisi noin 50 miljoonaa markkaa. Lisäksi omaisuudesta noin 45 miljoonaa markkaa annettaisiin lainaehdoin ilman vakuutta. Taseeseen merkittäisiin velaksi 40 miljoonaa markkaa eläkevastuiden kattamiseen.

Osakeyhtiön osakepääomaksi merkittäisiin noin 73 miljoonaa markkaa ja muuksi omaksi pääomaksi noin 27 miljoonaa markkaa, joten osakeyhtiön omaksi pääomaksi muodostuisi noin 100 miljoonaa markkaa.

Ajoneuvohallintokeskuksen hallintaan luovutettaisiin tieliikenteen tietojärjestelmän tietokanta sekä ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiin liittyvät sovellukset (ohjelmistot) niihin liittyvine immateriaalioikeuksineen. Kuljettajantutkintojen teoriakokeen kysymysmateriaalin immateriaalioikeudet siirtyisivät myös ajoneuvohallintokeskuksen omistukseen siirtymäkauden ajaksi. Ajoneuvohallintokeskukseen siirtyvän rekisteröinti-henkilökunnan mukana siirrettäisiin virastoon tarpeelliset toimistokoneet ja kalusto.

Vaikutukset valtiontalouteen

Ajoneuvohallinnon kokonaismenot ovat vuonna 1995 noin 11,9 miljoonaa markkaa ja kokonaistulot noin 5 miljoonaa markkaa.

Tieliikenteen tietojärjestelmän pitämisen sekä ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintitehtävien hoitamisen säättäminen ajoneuvohallintokeskuksen tehtäviksi merkitsisi samalla, että nettobudjetoinnissa oleva ajoneuvohallintokeskus saisi näistä toiminnoista perittävät tulot jatkossa itselleen. Näiden tulojen määrä olisi vuonna 1996 noin 111 miljoonaa markkaa. Ajoneuvohallintokeskus mitoittaisi maksunsa valtion maksuperustelain (150/92) mukaisesti siten, että ne vastaisivat aiheutuneita kustannuksia. Ajoneuvohallintokeskuksen kokonaismenot olisivat

noin 113 miljoonaa markkaa vuonna 1996, josta 12 miljoonan markan kustannus aiheutuu verotustehtävien hoidosta. Tehtävien siirtäminen ja niiden yhdistäminen ajoneuvohallinnon kanssa vähentäisi tehtävien hoidon kustannuksia 4 miljoonalla markalla.

Autorekisterikeskuksen lomapalkkavelka jakaantuisi perustettavan yhtiön ja ajoneuvohallintokeskuksen kesken siirtyvän henkilöstön suhteessa. Autorekisterikeskuksen liikelaitoskauteen kohdistuva tapaturmavelka on tarkoitus maksaa Valtiokonttorille yhtiöitymisen yhteydessä.

Voitontuloutus tapahtuisi osakeyhtiössä osinkoina, ja yhtiö maksaisi veroa jakamattaan voitosta. Nämä vastaavat liikelaitoksen voitontuloutusta. Tuloutettava määrä alenee lähivuosina. Muutos johtuu ensinnäkin ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintitehtävien uudelleenjärjestelystä ja toiseksi ajoneuvojen katsastustoiminnassa alkaneesta kilpailusta.

Yhtiö maksaisi osinkoina, veroina sekä lainanlyhennyksinä ja korkoina yhteensä noin 17 miljoonaa markkaa vuodessa, mikä on nykyistä voitontuloutusvaadetta 7 miljoonaa markkaa enemmän.

Vaikutukset perustettavaan osakeyhtiöön

Tehtyjen laskelmien mukaan perustettavalla yhtiöllä on edellytykset kannattavaan toimintaan. Rekisteröintitoimintojen uudelleenorganisoinnin ja lisääntyvän kilpailun johdosta yhtiön liikevaihto olisi kuitenkin huomattavasti alhaisempi kuin Autorekisterikeskuksen liikevaihto on ollut. Kilpailu edellyttäneekin yhtiöltä liiketoimintatilanteen ja palveluvalikoiman entistä tarkempaa analyysiä sekä mahdollisesti resurssien sopeuttamistoimenpiteitä.

Liikelaitoksen muuttaminen osakeyhtiöksi muuttaa kustannusrakenteita siten, että yhtiölle tulee eräitä lisäkustannuksia, mutta ne määräytyvät samoin perustein kuin kilpailijoiden ja muiden osakeyhtiöiden. Tällaisia lisäkustannuksia syntyy lähinnä valtion- ja kunnallisverotuksesta, työttömyys-, tapaturma- ja vahinkovakuutusmaksuista, henkilöstösivukuluista, rahoituskuluista ja eräistä muista kuluista. Toisaalta muun muassa eläkekustannukset alenevat pitkällä aikavälillä, koska ne määräytyvät samoin perustein kuin yksityisellä sektorilla. Osakeyhtiön hallintokustannukset ovat pienemmät kuin liikelai-

toksen. Uudistus parantaa siten kilpailutilanteen tasapuolisuutta.

4.2. Henkilöstövaikutukset

Autorekisterikeskuksen palveluksessa on lähes 1 200 työsopimussuhteessa olevaa henkilöä. Laitoksen palveluksessa yhtiöittämisen ajankohtana oleva henkilöstö siirtyisi pääosin perustettavan osakeyhtiön palvelukseen vastaaviin tehtäviin. Autorekisterikeskuksen pääkonttorissa rekisteröintitehtäviä hoitava henkilöstö, noin 160 henkilöä, siirtyisi pääosin ajoneuvohallintokeskukseen. Ajoneuvohallintokeskus tarvitsisi mahdollisesti myös muuta lisähenkilökuntaa erityisesti toimilupakatsastajien valvonnan tehostamiseen.

Katsastustoiminnan lisääntyvän kilpailun sekä rekisteröintitehtävien siirtymisen johdosta Autorekisterikeskuksen toimintaa jatkamaan perustettava yhtiö joutunee asteittain vähentämään henkilökuntansa määrää. Autorekisterikeskuksen yhtiöittämisellä ei sinänsä ole tähän vaikutusta. Autorekisterikeskukselta lähtevän henkilöstön työllistymismahdollisuudet ovat hyvät uusien katsastusyritysten luomien työpaikkojen myötä.

Tarkoituksena on, että Autorekisterikeskuksen henkilöstö siirtyy perustettavan yhtiön palvelukseen yhtiössä sovellettavin työehdoin. Siirtyvän henkilöstön eläkeoikeudet ja muut työsuhdekysymykset on tarkoitus järjestää sopimusteitse jo ennen yhtiöittämistä.

4.3. Vaikutukset asiakkaille

Autorekisterikeskuksen katsastustoiminnan yhtiöittämisellä ei ole sinänsä merkittäviä vaikutuksia asiakkaille, koska yhtiön on tarkoitus jatkaa Autorekisterikeskuksen nykyisin harjoittamaa katsastustoimintaa ja muuta siihen liittyvää toimintaa. Sen sijaan jo toteutetun katsastuskilpailun muutoksilla on vaikutuksia myös asiakkaisiin.

Ajoneuvojen katsastustoiminnan tarkoituksena on edistää liikenneturvallisuutta ja vähentää ajoneuvoista aiheutuvia ympäristöhaittoja. Tällä hetkellä Autorekisterikeskuksella on 78 katsastusasemaa ja noin 50 niiden sivutoimipistettä, niin sanottua matkapaikkaa. Yksityisiä ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvan haltijoita oli toukokuun 1995 puolivälissä yhdeksän.

Tulevaisuudessa katsastusten hinnat eriy-

tynevät alueellisesti alhaisempien hintojen vallitessa voimakkaasti kilpailuissa asutuskeskuksissa.

Katsastustehtävien toimilupia koskevat säännökset, lähinnä velvoite suorittaa kaikilla toimipaikoilla kaikkien ajoneuvojen katsastuksia, tulevat yhtiöittämisen toteuduttua koskemaan myös Autorekisterikeskuksen toimintaa jatkavaa yhtiötä. Se joutunee tällöin - lopettamaan katsastusmatkat syrjäisimmille matkapaikkakunnille. Niillä ei ole kannattavaa ylläpitää raskaan ajoneuvokaluston katsastusta. Näin ollen on mahdollista, että alkuvaiheessa katsastuspalvelujen saatavuus syrjäisimmillä paikkakunnilla heikkenee.

Toisaalta kuorma- ja linja-autoliikennöitsijöiden palveluverkko pysynee kohtuullisena, kun raskaan ajoneuvokaluston katsastusvelvollisuus säilytetään. Niillä paikkakunnilla, joilla Autorekisterikeskus ei katso järkeväksi investoida raskaan kaluston katsastuksiin, katsastuspalvelut voidaan turvata esimerkiksi pien- ja perheyrittysten toimesta sekä tiloja ja laitteita vuokraamalla, kuten yksityiset toimiluvanhaltijat ovat nykyin tehneet.

Toimiluvan määräaikaaisuudella, henkilöstön pätevyys- ja kokemusvaatimuksilla, entistä tarkemmalla valvonnalla sekä katsastustoiminnan riippumattomuusvaatimuksen jatkamisella on tarkoitus huolehtia katsastustoiminnan laadun pysymisestä korkeana. Myös laatuajattelun kehittämistä katsastukseen selvitetään.

Tällä hetkellä Autorekisterikeskuksen katsastustoimipaikat tarjoavat kaikkia ajoneuvojen rekisteröintiin liittyviä palveluja. Asiakas voi hoitaa asiansa alusta loppuun yhdessä paikassa, ja hän saa yleensä rekisteriotteen ja tarvittaessa rekisterikilvet välittömästi haltuunsa. Jos asiakirjoissa on puutteita, häntä pyydetään täydentämään niitä. Ehdotettujen muutosten jälkeen sekä Autorekisterikeskuksen toimintaa jatkamaan perustetun yhtiön että yksityisten ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvan haltijoiden katsastustoimipaikat voisivat toimia ilmoitusten vastaanotto- paikkoina ja suorarekisteröintipaikkoina sekä hoitaa yksinkertaisten muutositilauksien ja vastaavien ilmoitusten rekisteröinnin. Monimutkaisempien, viranomaisharkintaa edellyttävien ilmoitusten käsittely ja syöttö ajoneuvorekisteriin hoidettaisiin keskitetysti ajoneuvohallintokeskuksessa. Näissä tapauksissa asiakirjoissa mahdollisesti olevia puutteita jouduttaisiin täydentämään postin välityksel-

lä ja asiakas saisi rekisteriotteen vasta jälkikäteen postitse.

Postitoimipaikkojen ja suorarekisteröijien tuottamat rekisteröintipalvelut on tarkoitus säilyttää ennallaan.

Asiakkaiden maksamissa kokonaishinnoissa ei tulisi todennäköisesti tapahtumaan suuria muutoksia.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Työryhmävalmistelu

Esitys on valmisteltu liikenneministeriön 21 päivänä lokakuuta 1994 asettamassa kahdessa työryhmässä, joista toisen tehtävänä oli valmistella toimenpiteet Autorekisterikeskuksen yhtiöittämiseksi ja toisen organisoimien aiheuttamat säädosmuutokset. Työryhmissä oli liikenneministeriön, valtiovarainministeriön, ajoneuvohallinnon, Autorekisterikeskuksen ja Autorekisterikeskuksen henkilöstön edustajat.

Työryhmät ovat järjestäneet asian valmistelun yhteydessä kaksi kuulemistilaisuutta sidosryhmillä.

Eduskunnan lausuma

Vastauksessaan hallituksen esitykseen ajoneuvojen katsastustehtävien toimilupiin liittyväksi lainsäädännöksi (HE 180/1993 vp) eduskunta edellytti, että hallitus aloittaa ajoneuvojen katsastuksesta annetun asetuksen (1702/92) muutoksen valmistelun. Asetuksessa tulisi säätää, ettei vuosikatsastuksen jälkitarkastusta tarvitse erikseen suorittaa, kun viat on korjannut ja asianomaisen merkinnän rekisteriotteeseen on tehnyt jälkitarkastusta suorittamaan hyväksytty korjaamo.

Ajoneuvojen katsastus on toimintaa, jossa täydellisen riippumattomuuden vaatimus on erityisen tärkeää. Jos jälkitarkastus suoritetaisiin korjaamolla, merkitsi tämä, että korjaaja tarkastaisi itse oman työnsä laadun ja

huolellisuuden. Asiakkaan kannalta on välttämätöntä, ettei ensimmäisen katsastuksen eikä jälkitarkastuksen suorittajalla ole sellaisia sidoksia muuhun autoalan liiketoimintaan, jotka voisivat saattaa toiminnan harjoittajan puolueettomuuden kyseenalaiseksi.

Sanotusta syystä hallitus ei näe aiheelliseksi ehdottaa jälkitarkastusoikeuden myöntämistä autokorjaamoille.

5.2. Lausunnot

Työryhmien ehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, opetusministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä, ajoneuvohallinnolta, kilpailuvirastolta, kuluttaja-asiamieheltä, tietosuojavaltuutetulta, Autorekisterikeskukselta, Liikenneturvalta, Liikennevakuutuskeskukselta, Suomen Kuluttajaliitolta, autoilijoiden ja liikenteenharjoittajien sekä autokaupan ja korjaamoiden järjestöiltä, Suomen Autokoululiitolta, Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistykseltä, VTKK-Yhtymältä, ajoneuvojen katsastuslupien haltijoilta, ajoneuvohallinnon ja Autorekisterikeskuksen henkilöstöjärjestöiltä sekä Liikelaitosten työnantajayhdistykseltä.

Lausunnonantajat kannattivat yleisesti useimpia työryhmien perusratkaisuja: Autorekisterikeskuksen yhtiöittämistä, ajoneuvoja ajokorttirekisteröinnin siirtämistä hoidettavaksi virastossa, katsastuslupien myöntämistä vain henkilö- ja pakettiautojen katsastukseen sekä kuljettajantutkintojen vastaanottojärjestelmän selvittämistä erikseen.

Esitystä on lausuntokierroksen jälkeen muutettu rekisteröintipalvelujen parantamiseksi siten, että valtaosa rekisterimuutosilmoituksista voitaisiin käsitellä alusta loppuun katsastustoimipaikoilla.

Esitystä on myös muutettu siten, että raskaan ammattiliikenteen katsastuspalvelujen turvaamiseksi syrjäisemmälläkin paikkakunnalla ehdotetaan ajoneuvokatsastuksen toimilupia edelleen myönnettäviksi vain yrittäjille, jotka sitoutuvat katsastamaan kaikkia ajoneuvoluokkia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi ja yhtiön eräistä tehtävistä

1 §. Hallitusmuodon 74 §:n mukaan valtion kiinteää omaisuutta voidaan luovuttaa eduskunnan suostumuksella tai sen mukaan kuin lailla säädetään. Ehdotettu pykälä sisältää valtioneuvostolle annetun valtuuden luovuttaa Autorekisterikeskuksen hallinnassa olevaa omaisuutta ja immateriaalioikeuksia sekä liiketoimintaa perustettavalle yhtiölle, joka jatkaisi pääosin Autorekisterikeskuksen toimintaa, sekä merkitä kaikki perustettavan osakeyhtiön osakkeet. Osa omaisuudesta siirrettäisiin yhtiön eläkesäätiölle. Luovutettava liiketoiminta käsittäisi Autorekisterikeskuksen nykyisen ajoneuvojen katsastustoiminnan, vuoden 1996 ajaksi kuljettajantutkintojen vastaanottotoiminnat sekä eräitä muita erityisesti katsastusta täydentäviä toimintoja.

Autorekisterikeskuksen nykyisestä omaisuudesta luovutettaisiin ajoneuvohallintokeskuksen hallintaan tieliikenteen tietojärjestelmän tietokanta, eräät ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiin liittyvät sovellukset (ohjelmistot) niihin liittyvine immateriaalioikeuksineen, kuljettajantutkinnon teoriakokeen aineisto sekä jonkin verran koneita ja kalustoa.

2 §. Valtioneuvosto määräisi osakeyhtiölle luovutettavan omaisuuden ja sen arvon sekä ehdot, joilla luovutus tapahtuu. Samoin valtioneuvosto määräisi omaisuuden luovuttamista ja osakeyhtiön muodostamista koskevista muista järjestelyistä. Yhtiölle siirrettävän omaisuuden arvo olisi noin 235 miljoonaa markkaa. Omaisuuden ja liiketoiminnan siirto tapahtuisi 1 päivänä tammikuuta 1996, joten valtioneuvosto tekisi päätöksen omaisuuden siirrosta syksyllä 1995. Tasearvojen tarkistukset tehtäisiin valtioneuvoston vahvistettua Autorekisterikeskuksen tilinpäätöksen vuodelta 1995.

3 §. Liikelaitos olisi tilikauden loppuun osittain verovapaa yhteisö, mutta perustettava osakeyhtiö tulisi 1 päivänä tammikuuta 1996 muiden osakeyhtiöiden tavoin verotet-

tavaksi. Verotuksellisessa mielessä osakeyhtiö jatkaisi Autorekisterikeskuksen toimintaa siten kuin tuloverolaissa (1535/92) ja arvonalisäverolaissa (1501/93) on tarkoitettu. Omaisuuden siirrosta apporttina ei osakeyhtiö maksaisi leimaveroa. Osakeyhtiö tai sen mahdollinen tytäryhtiö ei myöskään maksaisi leimaveroa, kun se luovuttaa omaisuutta edelleen ensi kertaa konsernin sisällä. Leimaverovapaus kestäisi yhden vuoden lain voimaantulosta. Siirtymäaika on tarpeen sen vuoksi, että osakeyhtiön sisäiset järjestelyt ja omaisuuden jako tapahtuvat lain voimaantulon jälkeen.

Myöskään osakeyhtiölle siirtyvistä lainoista ei suoritettaisi luotto- eikä leimaveroa. Tuloverotuksessa vähennyskelpoisena hankintamenona pidetään niitä arvoja, joista omaisuus on luovutettu osakeyhtiölle.

Pykälän 1 momentissa mainittu leimaverovapaus koskisi myös yhtiöön perustettavaa eläkesäätiötä.

4 §. Sen jälkeen kun Autorekisterikeskus on lakkautettu ja sen omaisuus siirretty pääosin osakeyhtiölle, yhtiö vastaisi Autorekisterikeskuksen toiminta-aikanaan antamista ja tekemistä velka-, hankinta-, toimitus- ja yhteistyösopimuksista sekä muista vastaavista sopimuksista ja sitoumuksista, jotka koskevat yhtiölle luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa. Jos Autorekisterikeskuksen sopijapuoli ei hyväksy sopimuskumppanin vaihtumista, korvaisi yhtiö valtiolle sen, mitä valtio mahdollisesti joutuu korvaamaan Autorekisterikeskuksen sitoumusten johdosta. Ajoneuvohallintokeskus vastaisi 8 §:n 3 momentin mukaan niistä sopimuksista ja sitoumuksista, jotka liittyvät sille luovutettuun Autorekisterikeskuksen toimintaan. Valtiolle jäisi toissijainen vastuu Autorekisterikeskuksen ottamista veloista.

5 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännökset Autorekisterikeskuksen nykyisten työso-
pimussuhteisten henkilöiden siirtämisestä perustettavan osakeyhtiön palvelukseen työso-
pimussuhteeseen tai ajoneuvohallintokeskukseen.

Ajoneuvohallintokeskukseen siirtyvä henkilöstö siirtyisi soveltuvaan virkaan tai tehtävään virastossa sovellettavin palvelussuhteen ehdoin. Koska kyse olisi työso-
pimussuhte-

sista henkilöistä, siirtyminen edellyttäisi kul-takin henkilöltä saatua nimenomaista suostu-musta työnantajan vaihtumiseen. Määräajaksi otetut henkilöt siirtyisivät siksi määräajaksi, joksi heidät on palvelukseen otettu, jos mää-räaika ei ole päättynyt lain tullessa voimaan.

Autorekisterikeskuksessa ei ole laitoksen toimitusjohtajaa lukuun ottamatta enää vir-kasuhteisia henkilöitä, koska laitoksen hen-kilökunta on siirtynyt kokonaisuudessaan työsopimussuhteeseen keväällä 1994. Koska toimitusjohtajan viran lakkauttaminen voi-daan tehdä hallinnollisella päätöksellä, ei lakiin ole tarvetta ottaa säännöksiä virkojen lakkauttamisesta tai muista virkajärjestelyis-tä.

Palvelussuhteen ehtoihin osakeyhtiön työ-sopimussuhteisessa tehtävässä sovellettaisiin pääsääntöisesti yhtiön työehtosopimusta. Au-torekisterikeskuksen toiminnan aikana kerty-neiden, osakeyhtiöön siirtyvien henkilöiden tapaturmakorvausten suorittamisesta vastaisi valtio 1 päivästä tammikuuta 1996.

6 §. Kuljettajantutkintojen vastaanottoteh-tävät tulee Autorekisterikeskuksen yhtiöittä-misen johdosta järjestää yleisperusteluissa sanotun mukaisesti uudelleen. Järjestelyjä ei voida kuitenkaan toteuttaa yhtiöittämisen edellyttämässä aikataulussa riittävän perus-teellisten vaihtoehtojen selvitysten vaati-man ajan takia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että Autorekisterikeskuksen toimintaa jatka-maan perustettava yhtiö hoitaisi kuljettajan-tutkintojen vastaanottoon, ajokorttien luovut-tamiseen sekä vaarallisten aineiden kuljetta-miseen liittyviin ajolupakokeisiin ja ajolupiin kuuluvia tehtäviä vuoden 1996 ajan. Tehtä-vien uudelleen järjestäminen on tarkoitus selvittää tätä varten asetetussa työryhmässä. Tarvittavat muutokset toteutettaisiin vuoden 1997 alusta.

Koska kyse olisi yhtiölle lain nojalla yk-sinoikeudella määrättävistä tehtävistä, ehdo-tetaan, että niistä perittävät hinnat vahvistaisi liikenneministeriö. Hintojen suuruuden vah-vistamisessa noudatettaisiin, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään julkisoikeudel-lisen suorituksen hinnoittelusta. Maksun tulisi siten vastata suorituksen tuottamisesta yhtiölle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää eli omakustannusarvoa.

7 §. Uuden yhtiön henkilöstölle ehdotetaan salassapitovelvollisuutta sanktioineen. Salas-sapitovelvollisuus koskisi lähinnä lääkärinto-distusta. Ajokorttiasetuksen 29 §:n mukaan

kuljettajantutkintoon ilmoittauduttaessa on esitettävä muun ohessa lääkärintodistus, jos ilmoittautujalla ei ole poliisin myöntämää ajokorttilupaa. Yleensä ajokorttilupahakemus toimitetaan autokoulun kautta poliisille. Esi-merkiksi silloin kun tutkintoon pääsemiseksi ei vaadita kuljettajaopetusta, kuljettajantut-kinto voidaan suorittaa ennen ajokorttiluvan hakemista poliisilta. Tällöin hakijan on tut-kintoon ilmoittautuessaan esitettävä lääkärin-todistus. Lääkärintodistus voi tulla esitettä-väksi myös ajokokeen tai ajonäytteen yh-teydessä arvioitaessa henkilön vamman vai-kutusta hänen ajokykyynsä ja hänen kuljetta-massaan ajoneuvossa mahdollisesti tarvitta-via ajolaitteita.

8 §. Autorekisterikeskuksesta annettu laki ja Autorekisterikeskuksesta annettu aset-us ehdotetaan kumottaviksi. Lisäksi pykälään otettaisiin säännökset lain voimaantulosta ja toimenpiteistä, joihin valtioneuvosto voi ryh-tyä ennen sitä. Valmistelevat toimenpiteet koskisivat 1 ja 2 §:ää. Valtioneuvosto tekisi syksyllä 1995 päätöksen yhtiön perustami-sesta, yhtiölle luovutettavasta omaisuudesta ja yhtiölle mahdollisesti myönnettävistä lai-noista. Pykälän 5 momentti sisältää säännök-sen siitä, miten liikelaitoksen viimeinen ti-linpäätös ja tilintarkastus on tehtävä.

1.2. Laki ajoneuvohallintokeskuksesta

1 §. *Tarkoitus.* Autorekisterikeskukselta siirtyviä rekisteröinti- ja verotustehtäviä sekä ajoneuvohallinnon tehtäviä jatkamaan perus-tettavan ajoneuvohallintokeskuksen tarkoi-tuksena olisi edistää liikenneturvallisuutta ja tieliikenteen tietopalvelua sekä vähentää ajo-neuvojen aiheuttamia ympäristöhaittoja. Tä-mä tarkoitus vastaisi pääosin nykyistä ajo-neuvohallinnon tarkoitusta. Ajoneuvohallin-tokeskus olisi liikenneministeriön alainen.

2 §. *Tehtävät.* Edellä sanotun mukaisesti ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä olisi muun muassa tieliikenteen tietojärjestelmän pitäminen ja tietojärjestelmään liittyvien tehtävien hoitaminen, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröinnistä vastaaminen, ajoneuvojen katsastustehtävien toimilupiin liittyvien val-vontatehtävien hoitaminen, ajoneuvojen tyyppikatsastusten hoitaminen, autokoulujen valvonnasta vastaaminen sekä eräiden tieli-i-kenteen verotusasioiden hoitaminen. Ajoneu-vohallintokeskus vastaisi myös eräistä muis-ta ajoneuvohallinnon nykyään hoitamista

tehtävistä. Useimmista ajoneuvohallintokeskuksen tehtävistä säädettäisiin tarkemmin asianomaisissa säädöksissä.

3 §. *Johtokunta.* Ajoneuvohallintokeskukseen muodostettaisiin johtokunta. Johtokunnan jäsenet määräisi valtioneuvosto. Johtokunnan kokoonpanosta, tehtävistä ja toimikaudesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

4 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset ajoneuvohallintokeskuksesta annetaan lain täytäntöönpanosta annettuihin asetuksella.

5 §. *Voimaantulo.* Pykälässä olisivat säännökset lain voimaantulosta. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti Autorekisterikeskuksen yhtiöittämisen kanssa eli 1 päivänä tammikuuta 1996. Ajoneuvohallintokeskuksesta annettavalla lailla kumottaisiin ajoneuvohallinnosta annettu laki ja ajoneuvohallinnosta annettu asetus niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

6 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1—3 momentti ovat siirtymäsäännöksiä, joilla järjestettäisiin ajoneuvohallinnossa ja Autorekisterikeskuksessa olevien tehtävien ja asioiden siirtyminen aukottomasti ajoneuvohallintokeskukselle.

Pykälän 4 momentin mukaan ajoneuvohallinnon virat siirtyisivät ajoneuvohallintokeskuksen viroiksi. Säännös turvaisi ajoneuvohallinnon nykyisen henkilöstön aseman. Virat siirtyisivät lain nojalla ilman eri toimenpiteitä. Virkamiehen suostumusta ei siten siirtoon tarvittaisi.

Nykyinen ajoneuvohallinnon yliohtajan virka lakkaisi lain tullessa voimaan. On perusteltua, että uuden viraston johto ja hallinto järjestetään uudelleen.

1.3. Laki ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista

Yleisperustelujen mukaisesti ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista annettu laki ehdotetaan kumottavaksi ja annettavaksi uusi laki, joka kattaisi mainitussa laissa säädeltyjen toimilupien lisäksi ajoneuvojen rekisteröintitehtävien toimiluvat.

1 §. *Lain tarkoitus ja toimiala.* Lain tarkoitus ja toimiala ehdotetaan säädettäväksi nykyisen lain 1 §:ää vastaavasti. Lain tarkoituksiksi lisättäisiin kuitenkin ajoneuvojen rekisteröintipalvelujen saatavuus.

Voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin mukaan lain kaikkia säännöksiä ei sovelleta

Autorekisterikeskukseen. Koska Autorekisterikeskusta ei enää yhtiöittämisen jälkeen olisi ja jotta Autorekisterikeskuksen katsastustoimintaa jatkamaan perustettu yhtiö ja yksityiset ajoneuvojen katsastustoimintaan toimiluvan saaneet elinkeinonharjoittajat olisivat lain säännösten soveltamisen kannalta yhdenvertaisessa asemassa, nykyistä 3 momenttia vastaavaa säännöstä ei otettaisi uuteen lakiin.

Ajoneuvohallintokeskuksen oikeudesta suorittaa rekisteröintejä ja suorarekisteröintiluvista säädettäisiin erikseen.

2 §. *Toimiluvan alaiset tehtävät.* Ehdotetut muutokset nykyisen lain 2 §:ään verrattuna ovat teknisiä ja johtuvat rekisteröintien hoitamisesta katsastustoimipaikoissa.

3 §. *Toimiluvan myöntämisen yleiset edellytykset.* Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat nykyisen lain 1 ja 3 momenttia. Nykyisen pykälän 2 momentin säännökset ehdotetaan otettaviksi 12 §:ään, jossa säädettäisiin palvelujen tasapuolisuudesta.

Toimilupia on haettu ja jo myönnettykin teknisille oppilaitoksille. Myös eräät virastot ovat ilmaisseet kiinnostuksensa katsastustehtävien hoitamiseen. Toimilupa on myönnettävä, jos oppilaitos tai virasto täyttää lain 3—6 §:n edellytykset.

Oppilaitos tai virasto on kuitenkin hankkinut katsastustoimintaan käyttämänsä voimavarat eli tilat, laitteet ja henkilökunnan ammattitaidon julkisin, muuhun käyttöön tarkoitettu varoin. Katsastustoimintaan ryhtyvä virasto tai laitos on taloudellisesti edullisemmassa kilpailuasemassa kuin yksityinen yrittäjä.

Tämän johdosta ehdotetaan pykälään otettavaksi 3 momentti, jonka mukaan toimilupaa ei myönnettäisi lainkaan virastolle, laitokselle tai oppilaitokselle, joka on valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä. Siirtymäsäännöksellä turvattaisiin niiden oppilaitosten asema, joille toimilupa on jo myönnetty, mutta joille sitä ei lain nojalla enää voitaisi myöntää.

4 §. *Hakijan luotettavuuden arviointi.* Pykälän 1 momentti vastaisi nykyisen lain 4 §:ää. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vaatimuksista, jotka vastaavat suorarekisteröintioikeuden saajalle ajoneuvojen rekisteröinnistä annetussa asetuksessa asetettuja vaatimuksia. Luotettavuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon, onko hakija syyllistynyt vakavaan ajoneuvojen katsastusta, rekis-

teröintejä tai verotusta koskevien säännösten tai määräysten rikkomiseen.

5 §. *Hakijan asiantuntemus.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä toimiluvan hakijalle tai haltijan henkilökunnalle asetettavista pätevyysvaatimuksista. Ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista annettussa liikenneministeriön päätöksessä (1372/93) on kuitenkin määräykset katsastustoiminnasta vastaavan henkilön pätevyys- ja kokemusvaatimuksesta.

Ajoneuvojen katsastustoiminnan ja rekisteröinnin tarkoituksena on edistää liikenneturvallisuutta, vähentää ajoneuvojen aiheuttamia ympäristöhaittoja ja luokitella säännösten edellyttämällä tavalla ajoneuvot erilaisten yhteiskunnallisten oikeuksien ja velvoitteiden toteuttamiseksi. Näiden tavoitteiden toteutumisen kannalta on tärkeää, että ajoneuvojen katsastuksia suorittavat ainoastaan ne, joilla on riittävä peruskoulutus, tekninen asiantuntemus ja käytännön kokemus.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan säädettäväksi katsastustoiminnasta vastaavan henkilön pätevyys- ja kokemusvaatimuksista. Pätevyysvaatimuksena olisi vähintään teknillisen oppilaitoksen autotekniikan opintolinjan tai vastaavan soveltuvan teknikkotason tutkinnon suorittaminen. Lisäksi toiminnasta vastaavalta henkilöltä edellytettäisiin perehtyneisyyttä ajoneuvoja sekä niiden katsastuksia ja rekisteröintejä koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Hänellä tulisi myös olla riittävä käytännön kokemus katsastustehtävistä tai muista teknisistä tarkastustehtävistä.

6 §. *Hakijan riippumattomuuden arviointi.* Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 5 §:ää. Pykälässä ehdotetaan selvyuden vuoksi säädettäväksi siitä, milloin toimiluvan hakijaa voidaan pitää riippumattomana. Vaatimus riippumattomuudesta suhteessa liikenne- ja autovakuutustoimintaan ehdotetaan poistettavaksi, koska vakuutustoiminta ei tuo katsastustehtävien tai rekisteröintien kannalta vahingollista riippuvuussuhdetta vakuutustoimintaa harjoittavaan. Samoin ehdotetaan poistettavaksi nykyisen lain 5 §:n 1 momentin viittaus muuhun vastaavaan toimintaan. Tällainen viittaus on epämääräinen, ja ehdotetun 1 momentin 1—3 kohdan on katsottava kattavan riittävästi ne toiminnot, joiden harjoittajiin toimiluvan hakija ei saa olla riippuvuussuhteessa.

7 §. *Toimiluvan laajuus.* Voimassa olevan lain mukaan toimilupa myönnetään ajoneu-

von lajin ja katsastuslajin mukaan rajoitettuna siten, että lupa koskee joko vuosikatsastuksia, pakokaasutarkastuksia ja muita ajoneuvon kuntoa koskevia tarkastuksia tai kaikkia ajoneuvoja ja katsastuslajeja koskevia katsastuksia.

Toimiluvat ehdotetaan jaettaviksi edelleen kahteen luokkaan katsastuslajien perusteella. Molemmissa luokissa tulisi sitoutua katsastamaan kaikkia ajoneuvolajeja. Ensimmäinen toimilupalaji koskisi vuosikatsastuksia, ja se vastaisi nykyistä suppeaa toimilupaa.

Toinen toimiluvan laajuus vastaisi nykyistä laajaa toimilupaa ja se oikeuttaisi kaikkien ajoneuvojen ja katsastuslajien katsastuksiin tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksymistä lukuun ottamatta. Laajan toimiluvan haltija saisi myös hoitaa rekisteröintitehtäviä.

Nykyisen pykälän viittaukset pakokaasutarkastusten ja muiden ajoneuvon kuntoa koskevien tarkastusten suorittamiseen ehdotetaan lisäksi poistettaviksi tarpeettomina. Pakokaasupäästöjen tarkastus on osa vuosikatsastusta. Ajoneuvon kuntoa koskevien muiden tarkastusten kuin katsastusten suorittamiseen ei vaadita lainkaan toimilupaa.

8 §. *Toimiluvan hakeminen.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 7 §:ää.

9 §. *Toimiluvan myöntäminen.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä siitä, kuinka pitkän aikaa myönnetty toimilupa on voimassa. Toimiluvan määräaikaisuus olisi kuitenkin perusteltua erityisesti valvonnallisista ja toiminnan asianmukaisuuden tarkastamiseen liittyvistä syistä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että toimiluvan voimassaoloajaksi säädettäisiin enintään viisi vuotta. Tähän asti myönnettyissä toimiluvissa on asetettu nykyisen lain 8 §:n nojalla lupaehdoksi, että toimilupa on voimassa kolme vuotta, joten säännös ei heikentäisi nykyisten toimiluvan haltijoiden asemaa, kun lisäksi otetaan huomioon ehdotettu siirtymäsäännöksen (22 §) 4 momentti.

10 §. *Toiminnan aloittaminen.* Pykälän 1 momentti vastaisi pääosin nykyisen lain 9 §:ää.

Sen johdosta, että katsastustoimipaikoille annettaisiin oikeus rekisteröintitehtävien suorittamiseen, ehdotetaan 1 momenttiin otettavaksi 3 kohta, jonka mukaan valvontaviranomaisen tulee ennen toiminnan aloittamista todeta, että toimiluvan haltija on muun ohella luonut asianmukaiset yhteydet tielikenteen tietojärjestelmään.

Nykyisessä laissa ei ole säännöksiä siitä, missä ajassa toimiluvan myöntämisestä toimiluvan mukainen katsastustoiminta on aloitettava. Koska ajoneuvojen katsastus on kuitenkin lakisääteistä toimintaa ja jotta estettäisiin sellaisten toimilupien olemassaolo, joiden sallimaa toimintaa ei ole tarkoitus tosiasiaassa harjoittaa, ehdotetaan säädettäväksi, että toimiluvan mukainen katsastustoiminta tulee aloittaa kuuden kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä. Muussa tapauksessa toimilupa katsottaisiin rauenneeksi. Toimilupa ei kuitenkaan raukeaisi, jos asianomainen ei ota suorittaakseen rekisteröintitehtäviä.

Koska katsastustoiminnan aloittaminen saattaa kestää joissain tapauksissa pidempään esimerkiksi katsastustoimipaikan kaavoitus- ja rakennustöiden vuoksi, ajoneuvohallintokeskus voisi erityisestä syystä pidentää määräaikaa. Siirtymäsäännöksessä otettaisiin huomioon nykyisten toimiluvan haltijoiden osalta määräajan alkamishetki.

11 §. *Katsastuksia suorittavan henkilöstön pätevyysvaatimukset.* Edellä 5 §:n perusteissa sanotuista syistä ehdotetaan myös katsastuksia suorittavalle henkilöstölle säädettäväksi pätevyysvaatimukset. Vaatimukset vastaisivat muutoin katsastustoiminnasta vastaavan henkilön vaatimuksia paitsi, ettei katsastuksia suorittavalta henkilöstöltä edellytettäisi perehtyneisyyttä rekisteröintisäännöksiin eikä samanlaista kokemusta kuin toimiluvasta vastaavalta henkilöltä. Tämä perustuisi siihen, että kokemusta hankkiakseen täytyy voida ensin työskennellä kyseisessä tehtävässä.

Koska katsastuksia suorittavan henkilökunnan pätevydestä ei ole tällä hetkellä säännöksiä, siirtymäsäännöksellä turvattaisiin sellaisten työntekijöiden asema, jotka ovat suorittaneet katsastuksia mutta jotka eivät täytä koulutuksensa puolesta pätevyysvaatimusta. Jotta estettäisiin pätevyysvaatimusta koskevan säännöksen tahallinen kiertäminen palkkaamalla ennen lain voimaantuloa muodollisia edellytyksiä täyttämättömiä henkilöitä katsastustoimintaan, ehdotetaan, että siirtymäsäännös koskisi vain sellaisia henkilöitä, jotka suorittivat ajoneuvojen katsastuksia 1 päivänä huhtikuuta 1995.

Hallituksen tarkoituksena on lisäksi selvittää, tulisiko katsastuksia suorittavalle henkilökunnalle säätää tai määrätä pätevyysvaatimukseksi ajoneuvon katsastajan tutkinnon

suorittaminen. Tämä edellyttäisi asianmukaisen koulutus- ja tutkintojärjestelmän luomista.

12 §. *Katsastuspalvelujen tasapuolisuus.* Voimassa olevan lain 10 §:n 1 momentissa säädetään, että toimiluvan haltijan on suoritettava toimiluvissa tarkoitettujen ajoneuvojen katsastukset ajoneuvon merkistä, mallista, käyttöönottoajankohdasta ja muista vastaavista seikoista riippumatta.

Voimassa olevan lain 10 §:n 2 momentin mukaan katsastuksista perittävät maksut eivät saa olla riippuvaisia 1 momentissa mainituista seikoista. Säännöksellä on pyritty vahvistamaan toimiluvan haltijan riippumattomuusvaatimusta. Katsastustoiminnan kilpailun vapautumisen ja laajenemisen vuoksi ei ole kuitenkaan perusteltua asettaa enää hinnoittelua koskevia rajoituksia. Vapaassa kilpailussa elinkeinonharjoittajien on voitava määrittellä hinnat kokonaisuudessaan itse markkinatilanteen ja liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti. Tämän vuoksi tällaista hinnoittelusäännöstä ei ehdoteta otettavaksi uuteen lakiin.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 10 §:n 3 momenttia.

Ajoneuvon katsastus on lakisääteinen velvollisuus. Asiakkaan on näin ollen saatava ajoneuvoaan varten jostain katsastuspalvelu, jotta hän voi käyttää ajoneuvoa liikenteessä. Toimiluvan haltija on puolestaan saanut oikeuden tällaisten katsastuspalvelujen tuottamiseen. Jotta varmistetaan, että asiakkaalla on mahdollisuus myös saada tarvitsemansa katsastuspalvelu, ehdotetaan toimiluvan haltijalle säädettäväksi 3 momentissa velvollisuus ottaa vastaan jokaisen sitä haluavan asiakkaan ajoneuvon katsastus. Vastaanottamisvelvollisuuden edellytyksenä on, että katsastus on mahdollista suorittaa säännösten ja määräysten sekä toimiluvan haltijan toimiluvan mukaisesti. Toimiluvan haltija ei siis voisi kieltäytyä vastaanottamasta katsastukseen jotain ajoneuvoa sen iän tai merkin perusteella. Sen sijaan toimiluvan haltijan tulisi luonnollisesti kieltäytyä suorittamasta sellaista katsastusta, jota hänen toimilupansa ei koske.

13 §. *Esteellisyys.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 11 §:ää täydennettynä rekisteröintejä koskevalla lisäyksellä.

14 §. *Oikaisun hakeminen.* Rekisteröintipäätöksen tekeminen on lakisääteistä julkisen vallan käyttöä, jota on luonnehdittava

hallintopäätöksen tekemiseksi. Kansalaisten oikeusturvan kannalta on tarpeen, että näihin tehtäviin järjestetään hallinto-oikeudellinen muutoksenhakutie. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pykälään otetaan säännös oikaisun hakemisesta nykyisen lain 12 §:ssä mainitun katsastuspäätöksen lisäksi myös rekisteröintipäätöksestä. Katsastuksen suorittajan sekä katsastus- että rekisteröintiasiassa tekemään päätökseen saisi vaatia oikaisua ajoneuvohallintokeskuksesta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Oikaisuvaatimus olisi tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen tulisi liittää oikaisuvaatimusosoitus. Hylkäävä päätös tulisi myös perustella.

Muutosta ajoneuvohallintokeskuksen päätökseen haettaisiin muutoksenhausta hallintoasioissa annettun lain (154/50) mukaisesti korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

15 §. *Valvonta.* Pykälän 1, 3 ja 4 momentti vastaisivat nykyisen lain 13 §:n vastaavia momentteja.

Nykyisen lain mukaan toimiluvan haltijan on ilmoitettava omistussuhteissaan tapahtuneista muutoksista ja toiminnasta vastaavien henkilöiden vaihdoksista valvontaviranomaiselle. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan myös muista toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista olisi ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Lisäys on tarpeellinen ajoneuvojen katsastustoiminnan asianmukaisen valvonnan kannalta. Tällaisia muita merkittäviä muutoksia olisivat esimerkiksi selvitystila, konkurssi, toiminnan lopettaminen, toimitiloissa tai katsastuslaitteissa tapahtunut merkittävä muutos taikka laatukäsikirjan merkittävä muutos.

16 §. *Pakkokeinot.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 14 §:ää.

17 §. *Toimiluvan peruuttaminen.* Nykyisessä laissa ei ole säännöksiä siitä, voidaanko toimilupa peruuttaa, jos toimiluvan haltija lopettaa toimintansa. Toimiluvan peruuttamista koskeviin tilanteisiin ehdotetaan tämän vuoksi lisättäväksi se, että toimiluvan haltija ei ylläpidä katsastustoimipaikalla säännöllistä ajoneuvojen katsastustoimintaa tai lopettaa kyseisen toiminnan. Tällaiseksi tilanteeksi ei katsottaisi esimerkiksi katsastustoimipaikan sulkemista tavanomaisen vuosiloman tai vastaavan ajaksi, onnettomuuden aiheuttamaa tilapäistä toiminnan keskeytymistä tai muuta vastaavaa katkosta toiminnassa.

Pykälän 2 momentin luettelo puutteista, joiden perusteella toimilupa voidaan peruuttaa tai toimiluvan haltijalle antaa huomautus tai varoitus, vastaisi pääosin nykyisen lain 15 §:n 2 momenttia. Uudeksi toimenpide- muodoksi ehdotetaan lisättäväksi rekisteröintien suorittamisen kieltäminen. Tämä tulisi kysymykseen lähinnä silloin, kun toimiluvan haltija ei noudata rekisteröinnistä annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

18 §. *Henkilörekisteritiedot.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 16 §:ää.

19 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 17 §:ää.

20 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi rekisteröintitehtävien edellyttämät tarkistukset. Muilta osin se vastaisi nykyisen lain 18 §:ää.

21 §. *Tarkeimmat säännökset ja määräykset.* Tarkoituksena on, että katsastuksen suorittajat, joille myönnettäisiin rekisteröinteihin oikeuttava katsastustoimilupa, voisivat hoitaa yksinkertaisia rekisteröintejä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan valtuutussäännöstä, jonka mukaan näistä rekisteröinneistä säädettäisiin asetuksessa.

Nykyisen lain 19 §:ää vastaavasti liikenneministeriö ehdotetaan valtuutettavaksi antamaan tarkempia määräyksiä. Muutoksena nykyiseen säännökseen ehdotetaan poistettavaksi valtuudet määrätä henkilökunnan pätevyysvaatimuksista, koska näistä vaatimuksista säädettäisiin ehdotetun lain 11 §:ssä. Liikenneministeriö valtuutettaisiin antamaan tarkempia määräyksiä rekisteritietojen toimittamisesta ajoneuvorekisteriin.

22 §. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa olisi voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti Autorekisterikeskuksen yhtiöittämisen kanssa. Lailla kumottaisiin nykyinen ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista annettu laki.

Siirtymäsäännöksiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset jo myönnettyjen toimilupien voimassaoloajasta.

Katsastustehtävien toimiluvat myönnettäisiin 9 §:n mukaisesti toimipaikkakohtaisina. Kun Autorekisterikeskuksella on nyt 78 toimipaikkaa, joille kaikille tulee hakea toimilupa, on näiden hakemusten käsittelyyn varattava riittävästi aikaa. Jotta toimilupahakemusten käsittelyn aikana katsastustoiminta ja rekisteröinnit voisivat jatkua keskeytyksettä, ehdotetaan 5 momentissa toiminnan

jatkaminen sallittavaksi toimilupahakemuksen ratkaisemiseen ja valvontaviranomaisen tarkastukseen saakka.

Jotta nyt katsastustehtävissä palvelevat henkilöt, jotka eivät täytä ehdotetun 11 §:n vaatimuksia, voisivat jatkaa toimintaansa, ehdotetaan heidät katsottavaksi jatkossakin päteviksi katsastustehtäviin. Tämä poikkeus pätevyysvaatimuksista ehdotetaan kuitenkin rajattavaksi niihin, jotka 1 päivänä huhtikuuta 1995 suorittivat katsastuksia.

Lisäksi ehdotetaan, että virastolle, laitokselle tai oppilaitokselle ehdotetun 3 §:n 3 momentin vastaisesti jo myönnetty toimilupa voitaisiin uudistaa.

1.4. Tieliikennelaki

84 §. *Ajoneuvon hyväksyminen liikenteeseen ja rekisteröinti.* Pykälän 2 momentissa säädetään rekisteröinti-ilmoituksen tekemisestä. Yleisperustelujen mukaisesti ehdotetaan, että rekisteröinti-ilmoituksia voitaisiin tehdä katsastuksen suorittajille. Siitä, millaiset ilmoitukset käsiteltäisiin katsastustoimipaikoissa, säädetäisiin tarkemmin asetuksella.

Muut ehdotetut muutokset ovat teknisiä.

106 b §. *Oikaisun hakeminen.* Voimassa olevan lain 106 b §:ssä säädetään asian siirtämisestä. Asianosainen voi tietyissä tilanteissa siirtää kuljettajantutkintoon, katsastukseen tai ajoneuvon rekisteröintiin liittyvän asian ajoneuvohallinnon käsiteltäväksi.

Edellä sanotun mukaisesti kuljettajantutkintojen vastaanottotehtävät on tarkoitus säätää vuoden 1996 ajaksi Autorekisterikeskuksen toimintaa jatkamaan perustettavan yhtiön tehtäviin. Tutkintojen vastaanottotehtävissä on kysymys, kuten ehdotetun ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimilupia koskevan lain perusteluissa selostetuissa rekisteröintitehtävissäkin, lakisääteisestä julkisen vallan käytöstä.

Tämän vuoksi ehdotetaan 106 b § muutettavaksi siten, että siinä säädetään oikaisun hakemista koskevasta mahdollisuudesta kuljettajantutkintoon liittyvässä asiassa. Katsastuksen ja rekisteröinnin oikaisun hakemisesta säädetäisiin ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimilupia koskevassa laissa. Oikaisua vaadittaisiin tässäkin tapauksessa ajoneuvohallintokeskukselta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä.

Yksityisen palveluksessa kuljettajantutkin-

tojen vastaanottoja hoidettaisiin lisäksi rikoslain 2 luvun 12 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla virkavastuulla.

1.5. Laki tieliikenteen tietojärjestelmästä

Tieliikenteen tietojärjestelmä on yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/51) mukainen julkinen asiakirja, josta jokaisella on lähtökohtaisesti oikeus saada tietoja. Tätä julkisuusperiaatetta on rajoitettu tieliikenteen tietojärjestelmästä annetussa laissa siten, että laissa säädetään lähinnä tietosuoja- ja tietoturvasyistä tyhjentävästi ne tilanteet, joissa tietoja voidaan luovuttaa tieliikenteen tietojärjestelmän osarekistereistä. Ajoneuvorekisterin tietojen luovuttamisesta säädetäisiin muutettavaksi ehdotetussa 12 §:ssä ja lakiin lisättäväksi ehdotetussa 12 a ja 12 b §:ssä, mikä merkitsisi, että esimerkiksi yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain 7 § ei tulisi sovellettavaksi. Ajokorttirekisterin tiedot ehdotetaan puolestaan säädettyväksi 13 §:ssä salassa pidettäviksi. Tieliikenteen tietojärjestelmästä annettu laki syrjäyttäisi siten erityislakina ristiriitatilanteessa yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain ja henkilörekisterilain. Yleislakeja, lähinnä henkilörekisterilakia, sovellettaisiin kuitenkin täydentävästi siltä osin kuin tieliikenteen tietojärjestelmästä annetussa laissa ei toisin säädetä.

1 §. *Tieliikenteen tietojärjestelmä ja sen pitäjä.* Tieliikenteen tietojärjestelmän tietoja luovutetaan varsin laajasti eri käyttötarkoituksiin. Tietojärjestelmän eräänä tarkoituksena onkin tieliikenteen tietojen kerääminen ja luovuttaminen laissa tarkemmin säädettyllä tavalla eri intressitahojen hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin. Jotta tämä käyttötarkoitus tulisi otetuksi huomioon asianmukaisella tavalla, tieliikenteen tietojärjestelmän pitämisen tarkoitukseksi ehdotetaan määriteltäväksi liikenneturvallisuuden edistämisen lisäksi tieliikenteen tietopalvelu.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi myös muutoin. Tieliikenteen tietojärjestelmän määritelmän piiriin ehdotetaan otettavaksi rekistereiden lisäksi myös niihin kuuluvat tietojenkäsittelyohjelmistot. Näillä tietojenkäsittelyohjelmistoilla tarkoitettaisiin käytännössä niitä ohjelmistoja, jotka siirretäisiin Autorekisterikeskuksen yhtiöittämisen yhteydessä edellä tarkoitettulla tavalla ajoneuvohallintokeskuksen hallintaan.

Tieliikenteen tietojärjestelmän pitäjänä toi-

missä ajoneuvohallintokeskus. Vastuu tieliikenteen tietojärjestelmään liittyvistä tehtävistä säädettäisiin siis kokonaisuudessaan ajoneuvohallintokeskukselle. Ajoneuvohallintokeskus voisi hankkia näihin tehtäviin liittyviä tuotannollisia tehtäviä toimeksiantopalveluina ulkopuolisilta silloin, kun se on viraston omien resurssien sekä järjestelmän toimivuuden ja asianmukaisuuden kannalta perusteltua.

4 §. *Tieliikenteen tietojärjestelmän tiedot.* Voimassa olevan lain 4 §:ssä säädetään siitä, mitkä henkilötiedot tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan saa tallettaa. Koska tieliikenteen tietojärjestelmässä on tietoja sekä luonnollisista henkilöistä että oikeushenkilöistä, ehdotetaan 1 momenttia tarkistettavaksi siten, että tieliikenteen tietojärjestelmään tallettavat luonnollista henkilöä koskevat henkilötiedot ja oikeushenkilöä koskevat tiedot ilmenevät ja erottuvat momentista selkeästi.

6 §. *Ajokorttirekisterin tiedot.* Pykälän 1 momentin johtantokappale ja 1 kohta ehdotetaan muutettaviksi tieliikennelaissa käytettyä terminologiaa vastaaviksi.

Tietosuojavaluutettu on kiinnittänyt huomiota tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain säännöksiin, koska niistä ei käy suoraan ilmi, että ajokorttirekisterissä on rangaistusten ja muiden seuraamusten lisäksi tietoja myös rikoksista ja epäilyistä rikoksista. Tämän vuoksi tietosuojavaluutettu on ehdottanut, että mainituista tiedoista otettaisiin säännökset lakiin. Pykälän 1 momentin 2 kohta ehdotetaan muutettavaksi tietosuojavaluutetun esityksen mukaisesti.

9 §. *Oikeus tietojen saantiin ja tallettamiseen.* Voimassa olevan lain 9 §:n 1 momentin johtantokappaleeseen ehdotetaan tehtäväksi ajoneuvohallintokeskuksen organisatorisesta muutoksesta johtuva muutos. Vastava tarkennus ehdotetaan tehtäväksi myös nykyiseen 3 momenttiin ja pykälään lisättäväksi ehdotettuun 5 momenttiin, joka asiassällöltään vastaisi nykyistä 4 momenttia. Lisäksi pykälän otsikko ehdotetaan tarkennettavaksi vastaamaan nykyistä täsmällisemmän pykälän sisältöä.

Pykälän 1 momentin 1 ja 3 kohtaan ehdotetaan tehtäviksi tekniset muutokset, jotka johtuvat väestötietojärjestelmän ja liikennevakuutuskeskuksen nimenmuutoksista.

Pykälän 3 momentti koskisi kuljettajantutkimuksen vastaanottajan oikeutta tallettaa tieliikenteen tietojärjestelmään suorakäyttöisesti kuljettajaopetusta ja -tutkintoja sekä ajokortteja koskevia tietoja.

Ehdotetussa 9 §:n 4 momentissa, joka vastaisi pienin muutoksin nykyistä 3 momenttia, säädettäisiin suorarekisteröintien suorittamiseen oikeutetuista. Suorarekisteröinti tarkoittaa sitä, että ajoneuvon omistaja tai haltija antaa suorarekisteröintioikeuden saaneelle elinkeinonharjoittajalle toimeksiannon, jonka perusteella tämä elinkeinonharjoittaja siirtää ajoneuvon rekisteri-ilmoituksen tiedot omasta tietojärjestelmästäan teknisen käyttöyhteyden avulla tieliikenteen tietojärjestelmään. Uusi rekisteriote toimitetaan asiakkaalle jälkikäteen postitse. Vaikka suorarekisteröintiin liittyy harkintaa rekisteröintiasiakirjojen oikeellisuuden ja rekisteröinnin asianmukaisuuden tarkistamisessa ja siten myös julkisen vallan käyttöä, ehdotetaan suorarekisteröintimenettelyä kuitenkin jatkettavaksi, koska suorarekisteröintimenettely on katsottu rekisteröintijärjestelmän luotettavuuden kannalta riittävän turvalliseksi. Suorarekisteröinti-ilmoitusta ei voida tehdä vaikeissa erillistä selvitystä vaativissa tapauksissa, eikä suorarekisteröijillä ole hallussaan tyhjiä rekisteri-otelmakkeita.

Katsastustoimintaa harjoittava yritys on yhtä luonteva suorarekisteröinnin suorittaja kuin esimerkiksi autokauppa. Kaupparekisteriin merkityille ajoneuvojen katsastustoimintaa harjoittaville yrityksille ehdotetaan tämän vuoksi sallittavaksi suorarekisteröinti-ilmoitusten tekeminen. Suorarekisteröintioikeuden myöntämiseen katsastustoiminnan harjoittajille ei liity merkittäviä tietosuojaan tai -turvallisuuteen liittyviä riskejä. Järjestely parantaisi asiakaspalvelumahdollisuuksia.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, joka vastaisi nykyistä 4 momenttia siten muutettuna, että katsastuksen suorittaja voisi siirtää tieliikenteen tietojärjestelmään katsastusta koskevien tietojen lisäksi myös rekisteröintiä koskevia tietoja.

10 §. *Tieliikenteen tietojärjestelmän käyttö.* Yleisperusteluissa ja 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan 10 §:n 1 momentista poistettavaksi maininta Autorekisterikeskuksen oikeudesta käyttää tieliikenteen tietojärjestelmän tietoja säädettyjen tehtäviensä hoitamisessa. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lisäksi ajoneuvohallintokeskuksen nimeä koskeva muutos.

11 §. *Tietojen luovutus tieliikenteen tietojärjestelmään.* Ehdotetaan, että tieliikenteen tietojärjestelmään luovutettavien tietojen luovutus on mahdollista vain, jos tiedot on saatu suoraan tieliikenteen tietojärjestelmästä. Tietojen luovutus on mahdollista myös, jos tiedot on saatu tieliikenteen tietojärjestelmästä suoraan tieliikenteen tietojärjestelmään luovutettavien tietojen luovutuksen kautta.

12 §. *Tietojen luovutus tieliikenteen tietojärjestelmään.* Ehdotetaan, että tieliikenteen tietojärjestelmään luovutettavien tietojen luovutus on mahdollista vain, jos tiedot on saatu suoraan tieliikenteen tietojärjestelmästä. Tietojen luovutus on mahdollista myös, jos tiedot on saatu tieliikenteen tietojärjestelmästä suoraan tieliikenteen tietojärjestelmään luovutettavien tietojen luovutuksen kautta.

järjestelmästä. Pykälässä säädettäisiin eräistä yleisistä periaatteista, jotka koskisivat tietojen luovuttamista tieliikenteen tietojärjestelmästä. Periaatteet vastaisivat pääosin nykyistä käytäntöä. Pykälässä käytettyjä käsitteitä tulisi tulkita samalla tavoin kuin henkilörekisterilain vastaavia käsitteitä, minkä lisäksi henkilörekisterilaki täydentäisi tieliikenteen tietojärjestelmästä annettua lakia siltä osin kuin tässä laissa ei olisi toisin säädetty.

Pykälän 1 momentissa korostettaisiin velvollisuutta asianmukaisten tietojen antamiseen pyydettyä tietoa tieliikenteen tietojärjestelmästä. Tietojen käyttötarkoituksen ilmoittamisella pyritäisiin turvaamaan, ettei rekisteröidyn yksityisyyttä tai hänen etujaan ja oikeuksiaan perusteettomasti loukata taikka valtion turvallisuutta vaaranneta. Tietojen suojausten ilmoittamisella pyritään siihen, että luovutetut tiedot suojataan aina asianmukaisesti ja että rekisterinpitäjä tietää kulloisestakin tietojen suojaustavasta. Rekisterinpitäjän tulee myös valvoa, että tietojen ilmoitettua käyttötarkoitusta ja suojaustapaa noudatetaan. Pyydettyä tilastotietoja tai yksittäin luovutettavia tietoja ei käyttötarkoitusta tarvitsisi kuitenkaan ilmoittaa, koska se ei olisi tietosuojaanäkökohtat huomioon ottaen tarpeellista.

Tieliikenteen tietojärjestelmästä saisi 2 momentin nojalla luovuttaa vain ne tiedot, joita voitaisiin pitää tarpeellisina ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Tietojen tarpeellisuuden arvioinnissa olisi kiinnitettävä huomiota käyttötarkoituksen lisäksi tietojen määrään ja luovutustapaan. Tarpeellisuuden arvioinnin tulisi olla yhdenmukainen henkilörekisterilain 5 §:n 2 momentin kanssa. Tietoja ei saisi luovuttaa, jos luovuttamisen voitaisiin epäillä perustellusta syystä vaarantavan rekisteröidyn yksityisyyden suojaa, hänen oikeuksiaan tai etujaan taikka valtion turvallisuutta. Esimerkiksi koko rekisterin tietojen kopiointi luovutuksensaajan omiin tarkoituksiin ei ole sellainen hyväksyttävä käyttötarkoitus, johon tietoja voisi luovuttaa. Massaluovutusten osalta edellytettäisiinkin, että luovutus täyttää henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa asetetut vaatimukset.

Tieliikenteen tietojärjestelmästä luovutettavien tietojen tulee olla tarpeellisia ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Tietojen toisenlainen käyttö voisi vaarantaa tietosuojaa ja kansalaisten yksityisyyden suojaa. Tämän

vuoksi ehdotetaan myös kiellettäväksi tietojen käyttö muuhun kuin ilmoitettuun tarkoitukseen. Periaate on ilmaistu jo henkilörekisterilaissa, mutta selvyyden vuoksi asiasta säädettäisiin myös tieliikenteen tietojärjestelmästä annetussa laissa. Muuta käyttöä olisi myös tietojen luovutus kolmannelle ilman asianmukaista lupaa. Lupa voitaisiin antaa esimerkiksi siten, että tietojen edelleenluovutus todettaisiin tietojen luovutusta koskevassa päätöksessä erääksi tietojen hyväksytyksi käyttötarkoitukseksi. Yksittäin luovutettujen tietojen osalta ei ole kuitenkaan tarpeen rajoittaa edelleenluovutusta, koska kiellon valvonta olisi mahdotonta eikä siihen ole muutoinkaan tietosuojaanäkökohdat huomioon ottaen syytä.

Luovutuksensaaja saisi tallettaa teknisellä käyttöyhteydellä luovutettuja tietoja omiin rekistereihinsä ainoastaan ajoneuvohallintokeskuksen erikseen antamalla luvalla. Tilastotietojen tallettamiseen lupa ei olisi tarpeen. Järjestely on katsottu tarpeelliseksi tietosuojaan ja -turvaan liittyvistä syistä. Tarkoitus on estää teknisellä käyttöyhteydellä luovutettujen tietojen tarpeeton ja epäasianmukainen tallettaminen, esimerkiksi koko rekisterin tietojen kopioiminen omiin tarkoituksiin.

12 §. *Tietojen luovutus ajoneuvorekisteristä.* Pykälään ehdotetaan pääosin koottaviksi ajoneuvorekisterin tietojen luovutusta koskevat säännökset eli voimassa olevan lain 11 ja 15 §:n säännökset. Tällä selkeytettäisiin nykyistä tilannetta, jossa ajoneuvorekisterin tietojen luovutusta koskevat säännökset on jaettu kahteen pykälään siten, että luovutustensaajien oikeuksissa saada tietoja ajoneuvorekisteristä on luovutusmuodosta johtuvia perusteettomia eroja. Myös henkilötunnuksen luovuttamista koskevan säännöksen soveltamisen kannalta on nykyinen jaottelu ollut epätarkoituksenmukainen.

Liike- ja yhteisötunnuksen luovutusta koskeva rajoitus ehdotetaan poistettavaksi yksittäistapauksia koskevasta 1 momentin 1 kohdasta. Liike- ja yhteisötunnus on julkinen tieto, jonka luovuttamiselle ei ole syytä asettaa rajoituksia. Lisäksi voimassa olevassa laissa käytetty termi "yksittäistapaus" ehdotetaan korvattavaksi täsmällisemmällä termillä "yksittäisluovutus". Luovutettaessa ajoneuvorekisteristä tietoja 1 kohdan nojalla voitaisiin tietoja luovuttaa useammasta yksittäisestä ajoneuvosta samalla kertaa peräk-

käin. Jos kyse olisi kuitenkin kovin monen yksittäisen ajoneuvon tietojen luovuttamisesta, luovutus olisi tulkittava massaluovutukseksi, jolloin siihen ei voitaisi soveltaa 1 kohtaa.

Voimassa olevassa laissa on lueteltu tyhjentävästi ne viranomaiset, joille ajoneuvorekisterin tietoja saadaan luovuttaa, sekä luovutettavien tietojen käyttötarkoitukset. Ajoneuvorekisteri on kuitenkin julkinen rekisteri, josta lähtökohtaisesti jokaisella asianmukaiseen tarkoitukseen tietoja tarvitsevalle on oikeus saada niitä. Viranomaiset hoitavat niille säädettyjä tehtäviä virkavastuulla. Usein näiden tehtävien hoitamisessa on tarpeen käyttää ajoneuvorekisterin tietoja. Näin on esimerkiksi poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen, tuomioistuinten, ulosottoviranomaisten, pysäköinninvalvojen, syyttäjäin, sosiaaliviranomaisten ja veroviranomaisten kohdalla. Ottaen huomioon, että viranomaisten tietojen käyttö liittyy aina säädettyihin virkatehtäviin, ei ole perusteltua rajoittaa viranomaisten tietojensaantioikeuksia muutoinkin julkisesta ajoneuvorekisteristä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että laissa ei enää lueteltaisi yksityiskohtaisesti niitä viranomaisia, joille ajoneuvorekisterin tietoja voidaan luovuttaa, vaan 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin ainoastaan, että ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja viranomaisille säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Tietojen tulisi lisäksi olla tarpeellisia näiden tehtävien hoitamiseen. Samalla poistettaisiin viranomaisten osalta eräät voimassa olevassa laissa olevat tietojen luovutusmuotoa koskevat rajoitukset ja epäkohdat. Ne ovat muun muassa merkinneet, että tietyillä viranomaisilla on ollut laajemmat oikeudet saada tietoja teknisellä käyttöyhteydellä kuin paperilla.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin eräitä teknisiä tarkennuksia, joilla ei ole tietojensaantioikeuden kannalta merkitystä. Lisäksi sallittaisiin tietojen luovuttaminen liikennevakuutuskeskukselle, vakuutusyhtiöille ja valtiokonttorille liikennevakuutuksen lisäksi myös vapaaehtoisen autovakuutuksen tai vastaavan valtion korvausjärjestelmän hoitamista varten.

Momentin 4 kohtaan lisättäisiin, että katsastuksen suorittajalla on oikeus saada tietoja ajoneuvorekisteristä katsastustehtävien lisäksi myös rekisteröintitehtäviä varten. Asiasta säädettäisiin tarkemmin ajoneuvojen

rekisteröinnistä annetussa asetuksessa.

Momentin 5 kohtaan lisättäisiin muiden Pohjoismaiden rekisteröintiviranomaiset.

Ajoneuvorekisterin tietojen luovuttaminen ajoneuvojen kauppaa tai rahoitusta, liikennetai autovakuutustoimintaa, katsastustoimintaa taikka muuta ajoneuvoihin liittyvää toimintaa harjoittavan yrityksen asiakasrekisterin osoitetietojen päivittämiseen ehdotetaan sallittavaksi. Siitä säädettäisiin 1 momentin 6 kohdassa. Asiakasrekisterin osoitetietojen ajantasaisuudella edistettäisiin henkilörekisterilain tavoitteiden täyttymistä, kun päivityksillä pyritäisiin varmistamaan, että luovutuksensaajan asiakasrekisterissä on mahdollisimman ajantasaisia ja oikeita tietoja. Asiakasrekisterin päivittäminen osoitetiedoilla edellyttäisi aina, että henkilörekisterien yhdistämiselle henkilörekisterilaissa asetetut edellytykset täytyisivät. Päivitys tapahtuisi siten, että tietojen yhdistämisperusteena olisi ajoneuvon rekisteritunnus taikka omistajan tai haltijan eli asiakkaan nimi tai liike- ja yhteistötunnus.

Momentin 7 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä tarkennuksia, joilla ei ole tietosuojaan kannalta merkitystä.

Ajoneuvorekisterin tietojen luovuttaminen tilastointia tai tieteellistä tutkimusta varten ehdotetaan myös sallittavaksi tapauksissa, joissa henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimukset täyttyvät. Siitä säädettäisiin 1 momentin 8 kohdassa. Tietojen luovuttaminen sanottuihin tarkoituksiin on perusteltua, eikä se vaaranna yksityisyyden suojaa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että ajoneuvorekisterin tietoja voidaan luovuttaa myös liikenneturvallisuuteen, liikenne- ja autovakuutuksiin, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin, katsastukseen tai ajoneuvoihin liittyvää muuta kuin 1 momentissa sanottua tarkoitusta varten. Henkilötietojen luovuttaminen edellyttäisi, että luovutuksen saajalla on henkilörekisterilain mukainen oikeus tallettaa luovutettavat tiedot henkilörekisteriin. Säännökset vastaisivat asialliselta sisällöltään pääosin voimassa olevaa lakia.

Yhteisöjen omistamien ja hallitsemien ajoneuvojen tietojen luovuttamista ajoneuvorekisteristä mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramainontaan, puhelinmyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin sekä osoitepalveluun ehdotetaan laajennettavaksi yritys-

markkinoinnin lisääntyessä. Enää ei edellytettäisi, että toiminta liittyy liikenneturvallisuuteen, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin, katsastukseen, ajoneuvoihin tai ajoneuvo-kauppaan. Yhteisöihin kohdistuva suoramarkkinointi vapautettaisiin myös luovutusmuotoa, luovutettavia tietoja, hakuperustetta sekä muita edellytyksiä koskevista rajoituksista, koska rajoituksilla pyritään suojaamaan vain kansalaisten yksityisyyttä. Luonnollisille henkilöille tapahtuvan suoramarkkinoinnin osalta tietojen luovutusedellytykset säilyisivät ennallaan lukuun ottamatta katsastuksen suorittajia, joiden osalta mahdollistettaisiin tietojen luovuttaminen katsastukseen liittyvien palvelutehtävien hoitamista varten myös automaattiseen tietojenkäsittelyyn soveltuvassa muodossa ja siten, että luovutettaviin tietoihin voi sisältyä myös muita kuin nimi- ja osoitetietoja. Säännökset otettaisiin pykälän 3 momenttiin. Käytännössä kyse olisi lähinnä Autorekisterikeskuksen nykyisen katsastukseen kutsumista koskevan järjestelmän kaltaisista asiakaspalveluun liittyvistä järjestelmistä. Järjestely on tarkoituksenmukainen katsastuspalvelujen lakisääteisyysyteen ja katsastustoimenpiteiden sidonnaisuudesta ajoneuvorekisterin tietoihin liittyvistä syistä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, missä tapauksissa ajoneuvorekisterin tietoja ei saisi luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Ajoneuvorekisterin tietoja voitaisiin muutoin luovuttaa 12 §:ssä säädettyissä tapauksissa sekä yksittäisluovutuksina että massaluovutuksina, jollei toisin ole kussakin tapauksessa erikseen säädetty. Tietojen luovutus teknisellä käyttöyhteydellä on eräs massaluovutuksen toteuttamistapa.

12 a §. *Henkilötunnuksen luovuttaminen ajoneuvorekisteristä.* Henkilötunnuksen luovutusta ajoneuvorekisteristä ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilötunnuksen saisi luovuttaa vain 12 §:n 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, tilasto- ja tutkimustarkoituksiin tai, kun henkilön luotettava yksilöinti sekä tietojen käyttötarkoitus sitä edellyttävät ja jos pyytäjällä on tai voi olla se henkilörekisterilain tai muun lain perusteella hallussaan. Henkilötunnuksen luovuttaminen viranomaisille on tarpeen henkilön luotettavan yksilöinnin takia. Pykälän 2 kohdan säännös, joka vastaisi myös väestötietolain 25 §:n 2 momenttia, asettaisi henkilötunnuksen luovuttamiselle varsin tiukat edellytykset, joiden avulla varmistetta-

isiin, että luovutus ei vaaranna kansalaisten yksityisyyden suojaa.

12 b §. *Tietosuojalautakunnan poikkeuslupa.* Mikäli 12 §:n 2 momentissa tarkoitettulla hakijalla ei olisi henkilörekisterilain mukaista oikeutta tallettaa luovutettavia tietoja henkilörekisteriin tai mikäli 12 a §:n 4 momentissa säädetty edellytykset henkilötunnuksen luovutukselle tai käyttämiselle haku- perusteena eivät täyttyisi, olisi luovutus kuitenkin lakiin lisättäväksi ehdotetun 12 b §:n mukaan mahdollista, jos tietosuojalautakunta olisi antanut siihen poikkeuslupan erityisestä syystä. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi asioiden hallinnollisen tai muun käsittelyn merkittävä yksinkertaistaminen. Lisäedellytyksenä olisi kuitenkin, että rekisteröidyn yksityisyyden, hänen etujensa ja oikeuksiensa sekä valtion turvallisuuden vaarantuminen voidaan estää.

13 §. *Tietojen luovutus ajokorttirekisteristä.* Pykälän 1 momentissa luettelaisiin voimassa olevan lain 17 §:ssä luettellut ajokorttirekisterin tiedot, jotka on pidettävä salaisina. Salassa pidettävät tiedot ovat ajokorttirekisterin rikostietoja sekä ajo-oikeuden menettämiseen liittyviä tietoja. Salassa pidettävienkin tietojen luovutus olisi sallittua 11 §:ssä ja 13 §:n 2—4 momentissa sanotuin edellytyksin vastaavasti kuin nykyään.

Pykälä vastaisi muutoin voimassa olevan lain 12 §:ää ja 16 §:n 1 momenttia. Ajokorttirekisterin tietojen luovuttamista koskevat perusperiaatteet säilyisivät ennallaan. Luovutuksensaajiin lisättäisiin kuitenkin tulliviranomaiset, autokoululupaviranomaiset, kuljettajantutkimnon vastaanottajat, ehdotetussa ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimilupia koskevassa laissa tarkoitettut toimilupaviranomaiset ja Ahvenanmaan, Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneen valtion ajokorttiasioita käsittelevät viranomaiset. Pykälässä säädettäisiin ajokorttirekisterin tietojen luovuttaminen tyhjentävästi.

Tullilaitos on tieliikennelain 97 §:n mukainen muu liikenteen valvontaa suorittava viranomainen, joka tarvitsisi tehtäviensä hoitamisessa ajokorttirekisterin tietoja. Autokoululupaviranomaiset, joita ovat tieliikennelain 66 §:n perusteella lääninhallitukset, tarvitsivat puolestaan ajokorttiasetuksen 39 ja 39 a §:n sekä tieliikennelain 67 §:n perusteella ajokorttirekisterin tietoja käsitellessään autokoululuvan myöntämistä tai peruuttamista

koskevaa asiaa. Tällä hetkellä ongelmana on esimerkiksi se, että ajoneuvohallinto, joka antaa lausuntoja autokoululuvan hakijoista, ei voi lausunnossaan antaa tietoja hakijan ajokorttirekisteritiedoista, vaikka hakijan rikkeettömyydellä on olennainen merkitys lausunnon sisältöön. Käytännössä tämä johtaa siihen, että lausuntoja ei voida perustella asianmukaisesti ja sillä tavalla, että lupaviranomaisella olisi kaikki asiaan vaikuttavat seikat tiedossaan.

Kuljettajantutkintojen vastaanottaja tarvitsee ajokorttirekisterin tietoja ajokorttiasetukseen perustuvien kuljettajantutkinto- ja ajokorttitehtävien asianmukaista hoitamista varten. Kuljettajantutkintotehtäviä hoitaisi yleisperustelujen mukaisesti toistaiseksi Autorekisterikeskuksen toimintaa jatkamaan perustettava yhtiö.

Ehdotetun ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimilupia koskevan lain 8 §:n nojalla liikenneministeriö myöntää katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvan. Toimiluvan myöntämisen edellytyksiin kuuluu lain 4 §:n nojalla hakijan luotettavuuden arviointi, joka merkitsee mainitussa pykälässä tarkoitettujen henkilöiden liikennerekisteritietojen tarkistamista. Koska se, että kukin näistä hankkisi itseään koskevan ajokorttirekisterin otteen, ei ole tietosuojaan kannalta tyydyttävä ratkaisu, ehdotetaan katsastus- ja rekisteröintitoimilupaviranomaisel lisättäviksi ajokorttirekisterin tietojen luovutustensajiin. Toimilupaviranomaiset tarvitsevat ajokorttirekisterin tietoja myös valvoessaan toimiluvan haltijoita ehdotetun ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimilupia koskevan lain 15 ja 17 §:n mukaisesti.

Voimassa olevan lain 12 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan ajokorttirekisteristä saadaan luovuttaa tietoja vain Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan ajokorttivanomaisille. Ajokorttirekisteritietojen luovutus Pohjoismaiden ajokorttivanomaisille seuraa ajokorttien vastavuoroisesta tunnustamisesta näiden maiden kesken. Ajokortit ovat kelpoisuutensa rajoissa voimassa vaihtamatta. Säännös mahdollistaa vain ajokorttiasian käsittelemistä tai yksittäisen valvontatoimen suorittamista varten tarpeellisten tietojen luovuttamisen. Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen ajokorttien kelpoisuus laajenee 1 päivästä heinäkuuta 1996 noudatettavaksi tulevan yhteisön ajokortista annetun neuvoston direktiivin (91/439/ETY) johdosta. Jä-

senvaltioissa annetut ajokortit ovat tämän jälkeen kelpoisuutensa rajoissa vaihtamatta voimassa kaikissa jäsenvaltioissa. Sama menettely koskee Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneissä valtioissa annettuja ajokortteja. Ajokorttien kelpoisuuden laajenemisen vuoksi ajo-oikeuden voimassaoloon liittyvät kysymykset edellyttävät tietojenvaihdon mahdollistamista ajokorttivanomaisien kesken. Tähän velvoittaa myös mainittu direktiivi. Tämän johdosta ehdotetaan, että ajokorttirekisteritietoja voitaisiin luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneiden valtioiden ajokorttivanomaisille nykyisen säännöksen edellytysten mukaisesti. Koska Islanti, Norja, Ruotsi ja Tanska kuuluvat edellä mainittuihin valtioihin, näitä maita ei ole tarpeen enää erikseen luetella.

Ajokorttirekisterin tietojen luovuttamista tutkimustarkoituksiin koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että se vastaisi valmisteilla olevan viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskevan lain vastaavaa säännöstä. Ne edut, joiden suojaksi ajokorttirekisterin salassapitovelvollisuus on säädetty, liittyvät ajokortin haltijoiden yksityisyyden suojaan.

Ajokorttirekisterin tietojen luovuttaminen ehdotetaan sallittavaksi myös tilastotietoina. Tilastotietojen luovuttaminen ei vaarantaisi kenenkään yksityisyyden suojaa tai etuja ja oikeuksia, koska tilastotiedoista ei ilmene yksittäiseen henkilöön yhdistettävissä olevia tunnustetietoja.

Ajokorttirekisterin tietojen luovutuksessa käytettäviä luovutusmuotoja ehdotetaan myös laajennettaviksi siten, että tulli-, autokoululupa- ja katsastustoimilupaviranomaisille sekä kuljettajantutkintojen vastaanottajille voitaisiin luovuttaa tietoja nykyisten luovutusmuotojen lisäksi myös teknisellä käyttöyhteydellä. Syyttäjille ja tuomioistuimille voidaan puolestaan luovuttaa voimassa olevan lain mukaan tietoja ainoastaan teknisellä käyttöyhteydellä. Näiden viranomaisten osalta sallittaisiin tietojen luovuttaminen myös muulla tavalla, esimerkiksi paperitulosteena.

14 §. *Tietojen luovutus ajoneuvoverotusrekisteristä.* Säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevan lain 13 §:ää ja 16 §:n 2 momenttia.

Liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamista

yksittäisessä tapauksessa koskeva rajoitus poistettaisiin edellä mainituista syistä. Pykälään lisättäisiin rajavartioviranomaiset, koska rajavartiolaitos on tieliikennelain 97 §:n mukainen muu liikenteen valvontaa suorittava viranomainen, joka tarvitsee tehtäviensä hoitamisessa myös ajoneuvoverotusrekisterin tietoja.

Tietojen luovutus ajoneuvoverotusrekisteristä ulosottoviranomaisille sallittaisiin myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Lisäksi poliisi-, tulli- ja verohallinnon viranomaisille voitaisiin luovuttaa rekisterin tietoja myös muuten kuin teknisellä käyttöyhteydellä. Muutoksilla ei heikennettäisi kansalaisten yksityisyyden suojaa.

15 §. *Tietojen luovutus autokiinnitysrekisteristä.* Säännökset vastaisivat voimassa olevan lain 14 §:ää ja 16 §:n 3 momenttia.

16 §. *Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamisen kieltäminen eräissä tapauksissa.* Henkilörekisterilain 23 §:n perusteella henkilöllä on oikeus kieltää rekisterinpitäjää käyttämästä tai luovuttamasta häntä itseään koskevia tietoja suoraimontaan, puhelinmyyntiin ja muuhun suoramarkkinointiin, osoitepalveluun, markkina- ja mielipidetutkimukseen sekä henkilömatkailua tai sukututkimusta varten. Tämän kiellon oikeuden, jota noudatetaan ehdotetun 12 §:n 2 momentin nojalla myös ajoneuvorekisterin kohdalla, täydentämiseksi ehdotetaan, että henkilöllä olisi lisäksi oikeus kieltää osoitetietojensa luovuttaminen puhelimitse muuhun kuin viranomaisen, liikennevakuutuskeskuksen, liikennevakuutusyhtiön tai katsastuksen suorittajan käyttöön. Tällaisella kielto-oikeudella olisi merkitystä erityisesti henkilön tai hänen omaisuutensa turvallisuuden kannalta, koska luovutettaessa tietoja ajoneuvorekisteristä puhelimitse ei voida tarkistaa osoitetietojen käyttötarkoitusta. Koska kielto ei koskisi nimitietojen luovutusta, voitaisiin puhelimitse palvella niitä, jotka haluavat esimerkiksi autokaupan yhteydessä varmistaa auton rekisteriin merkityn omistajan.

Kielto tehtäisiin pyytäjän henkilöllisyyden varmistamiseksi kirjallisen hakemuksen perusteella, mutta se voitaisiin kiireellisessä tapauksessa tehdä myös puhelimitse tulleen pyynnön perusteella edellyttäen, että pyyntö vahvistetaan vielä kirjallisesti jälkikäteen.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännökset henkilöä koskevien henkilötietojen

julkisuudesta eräissä poikkeuksellisissa tapauksissa. Säännösten tarkoituksena olisi suojata 1 momentissa sanottua tarkemmin ja tiukemmin kansalaisen yksityisyyttä asiaton ulkopuolista puuttumista vastaan. Säännökset täydentäisivät henkilörekisterilain 23 §:n mukaista rekisteröidyn oikeutta kieltää tietojensa käyttö ja luovutus eräissä tapauksissa sekä vastaisi väestötietolain 25 §:n 4 momenttia.

Jos henkilöllä olisi perusteltua syytä epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, ajoneuvohallintokeskus voisi pyynnöstä päättää, että häntä koskevia henkilötietoja ei saa luovuttaa ajoneuvorekisteristä muille kuin viranomaisille tai kuljettajantutkiminnon vastaanottajalle. Säännöksen perusteella ajoneuvohallintokeskus voisi antaa pyynnöstä yksittäistapausta koskevan hyvin laajan salassapitomääräyksen. Pynnön tulisi aina olla perusteltu ja kirjallinen. Käytännössä pyynnön perusteena tulisi yleensä esittää poliisille tehty rikosilmoitus tai poliisin suorittamassa esitutkinnassa todetut terveyttä tai turvallisuutta uhkaavat seikat. Terveyttä tai turvallisuutta koskevan uhan tulisi olla konkreettinen, yksilöitävissä oleva ja todennäköinen. Momentissa tarkoitettaisiin terveydellä henkilön fyysistä ja psyykkistä terveyttä. Turvallisuudella tarkoitettaisiin puolestaan henkilön kotirauhaa sekä sukulaisista, ystävistä, työstä ja harrastuksista muodostuvan elinympäristön turvallisuutta. Momentin tulkinna tulisi käytännössä pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaisuuteen väestötietolain vastaavan säännöksen kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaisessa salassapitopäätöksessä olisi kyse ajoneuvorekisterin julkisuuden kannalta merkittävästä ja poikkeuksellisesta tilanteesta. Salassapitopäätös olisi aina rajoitettu ajallisesti, minkä tarkoituksena olisi estää merkityksensä menettämisen salassapitopäätösten säilyminen voimassa tarpeettoman pitkän ajan. Päätöksen voimassaolon jatkaminen edellyttäisi, että alkuperäinen tietojen suojaamisen tarve olisi edelleen olemassa.

Tiettyjen ammattiryhmien edustajilla, kuten poliiseilla ja vanginvartijoilla, voi olla erityistä tarvetta tässä pykälässä sanottujen kielto-oikeuksien käyttämiseen. Momentissa ei kuitenkaan ehdoteta säädettäväksi, että näiden ammattiryhmien edustajilla olisi automaattisesti oikeus ammattinsa vuoksi tietojen

salaamiseen. Tätä ei voitaisi pitää perusteltu-
na tieliikenteen tietojärjestelmän julkisuuspe-
riaatteen ja kansalaisten yhdenvertaisen koh-
telun vuoksi. Näiden ammattiryhmien edus-
tajilla olisi tarvittaessa mahdollisuus kielto-
oikeuden käyttämiseen vastaavasti kuin
muillakin kansalaisilla.

17 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälä ehdo-
tetaan kumottavaksi, koska sen sisältö eh-
dotetaan otettavaksi 13 §:ään.

18 §. *Rangaistusseuraamukset.* Pykälää
ehdotetaan muutettavaksi siten, että 13 §:n 1
momentissa säädetyn salassapitovelvollisuu-
den rikkomisesta tuomittavan rangaistuksen
osalta viitattaisiin rikoslain 38 luvun tieto- ja
viestintärikoksia koskeviin säännöksiin. Viit-
taussäännöksessä olisi myös virkamiehen ja
julkisyhteisön työntekijän salassapitorikosta
tarkoitettava sekä ankaruusvertailua edellyt-
tävä toissijaisuuslauseke. Lisäksi viitattaisiin
rikoslain 38 luvun säännöksiin tietomurrosta
ja henkilörekisteririkoksesta sekä henkilöre-
kisterilain 46 §:n säännökseen henkilörekis-
teririkkomuksesta.

19 §. *Asian siirtäminen.* Pykälä ehdotetaan
kumottavaksi tarpeettomana, koska Autore-
kisterikeskus ei enää hoitaisi tieliikenteen
tietojärjestelmään liittyviä tehtäviä suoraan
lain nojalla ja koska ajoneuvohallintokes-
kuksen vastatessa kaikista tieliikenteen tie-
tojärjestelmään liittyvistä tehtävistä se vas-
taisi myös viime kädessä itse rekisterien tie-
tosisältöä, käyttöä ja tietojen luovuttamista
koskevista päätöksistä.

19 a §. *Valvonta.* Pykälä ehdotetaan ku-
mottavaksi tarpeettomana, koska sen jälkeen
kun ajoneuvohallintokeskus vastaisi 1 §:n
nojalla kokonaisvaltaisesti tieliikenteen tieto-
järjestelmästä, vastaisi se myös samalla il-
man erillistä säännöstäkin valvonnasta.

1.6. Laki vaarallisten aineiden kuljetuk- sesta

20 §. *Oikaisun hakeminen.* Pykälässä
säädetään ajolupakokeen vastaanottajan ja
ajolupakoulutuksen valvojan käsittelemän
asian siirrosta. Edellä tieliikennelain 106 b
§:n perusteluissa esitetyistä syistä ehdote-
taan kyseiset säännökset korvattaviksi oi-
kaisun hakemista koskevilla säännöksillä.

Säiliöiden ja pakkausten tarkastuksen suo-
rittaa tarkastuslaitos, jolle turvatekniikan
keskus on myöntänyt tarkastusoikeuden.
Koska tarkastuksessa on kyse julkisen vallan

käytöstä, ehdotetaan pykälän 2 momentiksi
otettavaksi säännös, jonka mukaan tarkastuk-
sen suorittamisesta voisi hakea oikaisua tur-
vatekniikan keskukselta.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Autorekisterikeskuksen yhtiöittämistä kos-
kevan lain nojalla valtioneuvosto luovuttaisi
laitoksen toimintaa jatkamaan perustettavalle
yhtiölle tarpeellisen kiinteän omaisuuden ja
immateriaalioikeudet. Myös muut osakeyhti-
ön perustamiseen liittyvät järjestelyt hoidet-
taisiin lakiehdotuksen tultua hyväksytyksi.

Liikenneministeriö on jo asettanut työryh-
män selvittämään kuljettajantutkintojen vas-
taanottamiseen soveltuvaa organisaatiota.

Ajoneuvohallintokeskuksesta annettavaksi
ehdotetun lain 4 §:n nojalla annettaisiin ase-
tus, jossa säädettäisiin muun ohella viraston
johton kelpoisuusehdoista ja nimittämisestä
sekä johtokunnasta.

Ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintiteh-
tävien toimiluvista annettavaksi ehdotetun
lain 21 §:n nojalla liikenneministeriö antaisi
tarkempia määräyksiä lain soveltamisesta.
Liikenneministeriön voimassa olevan lain
nojalla 22 päivänä joulukuuta 1993 antama
päättös on tarkoitus uudistaa vastaamaan eh-
dotettua lakia.

Ehdotettujen ajoneuvorekisteröintiin liitty-
vien tehtävien muutosten johdosta on tar-
koitus antaa kokonaan uusi asetusta ajoneuvo-
jen rekisteröinnistä. Myös ajoneuvojen kat-
sastuksesta annettua asetusta tarkistettaisiin.

Ehdotus aiheuttaa muutoksia myös vaaral-
listen aineiden kuljetusta ja kuljettajien ajo-
lupaa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivä-
nä tammikuuta 1996.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-
kunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdot-
ukset:

1.

Laki**Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi ja yhtiön eräistä tehtävistä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan liikenneministeriön hallinnonalaan kuuluvan Autorekisterikeskuksen hallinnassa olevaa omaisuutta ja immateriaalisia oikeuksia sekä liiketoimintaa Autorekisterikeskuksen toimintaa jatkamaan perustettavalle osakeyhtiölle ja sen eläkesäätiölle. Valtio merkitsee osakeyhtiötä perustettaessa kaikki sen osakkeet.

Yhtiön toimialaan kuuluvat ajoneuvojen katsastuspalvelut ja muu niiden yhteyteen soveltuva liiketoiminta.

2 §

Valtioneuvosto määrää luovutettavan omaisuuden ja sen arvon sekä ehdot, joilla luovutus tapahtuu. Valtioneuvosto määrää myös muista omaisuuden luovuttamiseen ja yhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä.

Valtioneuvosto määrää, mikä osa omaisuudesta pannaan yhtiöön osakkeita vastaan ja mikä osa annetaan lainaehdoin. Valtio voi antaa yhtiölle lainaa ilman vakuutta enintään 45 miljoonaa markkaa.

3 §

Osakeyhtiö ei ole velvollinen suorittamaan leimaveroa tässä laissa tarkoitettua omaisuutta koskevasta luovutuskirjasta. Sama koskee eläkesäätiölle luovutettavan omaisuuden luovutuskirjoja ja velkakirjoja.

Osakeyhtiö ja sen tytäryhtiö eivät myöskään ole velvollisia suorittamaan leimaveroa luovutettaessa tässä laissa tarkoitettua omaisuutta ensi kertaa osakeyhtiöltä tytäryhtiölle, jos luovutus tapahtuu yhden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tulo- ja varallisuusverotuksessa sekä arvonlisäverotuksessa osakeyhtiön ja sen tytäryhtiön katsotaan sellaisenaan jatkavan Autorekisterikeskuksen harjoittamaa liiketoimintaa.

4 §

Yhtiö vastaa niistä velka-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista niiden kaltaisista sitoumuksista, joihin Autorekisterikeskus on toiminta-aikanaan sitoutunut ja jotka koskevat yhtiölle luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa.

Valtion toissijainen vastuu lainoista, jotka Autorekisterikeskus on ottanut, jää voimaan.

5 §

Autorekisterikeskuksen palveluksessa tämän lain voimaan tullessa oleva työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyy suostumuksensa mukaisesti osakeyhtiön palvelukseen vastaavaan tehtävään tai perustettavan ajoneuvohallintokeskuksen palvelukseen soveltuvaan virkaan tai tehtävään. Määrääjäksi Autorekisterikeskuksen palvelukseen otetut henkilöt siirtyvät siksi määrääjäksi, joksi heidät on palvelukseen otettu, jos määräaika ei ole päättynyt tämän lain tullessa voimaan.

Palvelussuhteen ehtoihin siinä osakeyhtiön työsopimussuhteisessa tehtävässä, johon asianomainen on 1 momentin nojalla siirtynyt, sovelletaan, mitä yhtiön tekemässä työehtosopimuksessa sovitaan tai mitä laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

6 §

Yhtiön tulee vuoden 1996 loppuun saakka sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään:

1) hoitaa kuljettajantutkintoihin, ajokortteihin ja kuljettajaopetukseen liittyviä tehtäviä; sekä

2) hoitaa vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavaan todistukseen, ajolupakokeisiin ja ajolupakoulutukseen liittyviä tehtäviä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista palveluista yhtiön perimän maksun suuruuden vahvistaa liikenneministeriö noudattaen, mitä

valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista.

7 §

Joka yhtiön palveluksessa hoitaessaan 6 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla kuljettajantutkintojen vastaanottoon liittyviä tehtäviä on saanut tietoja yksityisen henkilön terveydentilaan liittyvistä seikoista, ei saa näitä tietoja luvattomasti ilmaista.

Rangaistus 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan.

8 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan Autorekisterikeskuksesta 6 päivänä marraskuuta 1992 annettu laki (988/92) ja 11 päivänä joulukuuta 1992 Autorekisterikeskuksesta annettu asetus (1298/92) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tämän lain tultua voimaan tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan ja sovelluksiin, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiin sekä varsinaiseen ajoneuvoveroon liittyvistä sopimuksista, sitoumuksista ja velvoitteista vastaa ajoneuvohallintokeskus.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Valtioneuvosto voi tehdä 1 ja 2 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä ennen lain voimaantuloa.

Autorekisterikeskuksen viimeisen toimintavuoden tilintarkastukseen ja tilinpäätökseen sovelletaan, mitä valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87) tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Osakeyhtiö hoitaa tältä osin liikelaitoksen tehtävät.

2.

L a k i

ajoneuvohallintokeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tarkoitus

Ajoneuvohallintokeskuksen tarkoituksena on edistää liikenneturvallisuutta ja tieliikenteen tietopalvelua sekä vähentää ajoneuvojen aiheuttamia ympäristöhaittoja. Ajoneuvohallintokeskus on liikenneministeriön alainen.

2 §

Tehtävät

Ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä on:

1) pitää tieliikenteen tietojärjestelmää ja hoitaa siihen liittyviä tehtäviä;

2) vastata ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröinnistä;

3) vastata autokoulujen valvonnasta ja hoi-

taa kuljettajantutkintoihin liittyviä tehtäviä;

4) hoitaa ajoneuvojen tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksymistä koskevat asiat;

5) hoitaa ajoneuvojen katsastustehtävien toimilupiin liittyviä valvontatehtäviä ja muita tehtäviä;

6) hoitaa ajoneuvojen katsastukseen liittyviä muita tehtäviä;

7) hoitaa liikennetarvikkeiden kauppaan sekä asennus- ja korjaustoimintaan liittyviä lupa- ja valvontatehtäviä;

8) hoitaa autokiinnitystä koskevat asiat;

9) ratkaista sille erikseen säädetty lupa-, poikkeuslupa- ja oikaisuvaatimusasiat;

10) hoitaa eräitä tieliikenteen verotusasioita; sekä

11) edistää liikenneturvallisuuden parantamiseen ja tieliikenteen aiheuttamien ympäristöhaittojen vähentämiseen tähtäävää tutkimustoimintaa.

Ajoneuvohallintokeskuksen tehtävänä on

huolehtia myös niistä muista toimialaansa liittyvistä viranomaistehtävistä, jotka sille erikseen säädetään tai määrätään, sekä suorittaa ne toimeksiannot, jotka liikenneministeriö sille antaa.

3 §

Johtokunta

Ajoneuvohallintokeskuksessa on johtokunta, jonka jäsenet määrää valtioneuvosto. Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toimikaudesta säädetään asetuksella.

4 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1999.

Tällä lailla kumotaan ajoneuvohallinnosta 22 päivänä joulukuuta 1992 annettu laki (1373/92) ja ajoneuvohallinnosta 22 päivänä joulukuuta annettu asetus (1374/92).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6 §

Siirtymäsäännökset

Mitä muualla säädetään tai määrätään Autorekisterikeskuksen ajoneuvohallinnon yksiköstä tai ajoneuvohallinnosta, koskee tämän lain tultua voimaan ajoneuvohallintokeskusta.

Ajoneuvohallinnossa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät ajoneuvohallintokeskuksen käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi.

Autorekisterikeskuksessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat tämän lain mukaan ajoneuvohallintokeskukselle kuuluvat asiat siirtyvät lain voimaan tullessa ajoneuvohallintokeskuksen käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi.

Ajoneuvohallinnon virat ja tehtävät siirtyvät tämän lain mukaisen ajoneuvohallintokeskuksen viroiksi ja tehtäviksi lukuun ottamatta ylijohtajan virkaa, joka lakkaa tämän lain tullessa voimaan.

Ajoneuvohallintokeskus hoitaa lain voimaantuloa edeltävän tilivuoden toimintaan kohdistuvat ajoneuvohallinnolle kuuluneet tilinpitotehtävät.

3.

Laki

ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on ajoneuvojen katsastustoiminnan avulla edistää liikenneturvallisuutta ja vähentää ajoneuvojen aiheuttamia ympäristöhaittoja. Lain tarkoituksena on myös edistää ajoneuvojen rekisteröintipalvelujen saatavuutta.

Tätä lakia sovelletaan niihin, jotka hakevat toimilupaa ja harjoittavat sen nojalla ajoneuvojen katsastusta ja rekisteröintejä.

Ajoneuvohallintokeskuksen oikeudesta suorittaa ajoneuvojen rekisteröintejä ja suoraan rekisteröintiluvista säädetään erikseen asetuksella.

2 §

Toimiluvan alaiset tehtävät

Ajoneuvojen katsastuksia ja asetuksessa tarkemmin säädettyjä muita kuin 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuja rekisteröintejä saa suorittaa vain se, jolle on myönnetty tässä laissa tarkoitettu toimilupa.

Ajoneuvojen tyyppikatsastuksiin ja EY-tyyppihyväksymisiin ei voida myöntää toimilupaa.

Asetuksella voidaan säätää, että katsastustehtävien vähäisiä osia voi suorittaa myös muu kuin se, jolle toimilupa on myönnetty.

3 §

Toimiluvan myöntämisen yleiset edellytykset

Toimilupa tulee myöntää hakijalle, joka on luotettava, asiantunteva, vakavarainen ja riippumaton. Hakijan on kyettävä myös varmistamaan toiminnan riittävän korkea laatu ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu sekä huolehtimaan asianmukaisesta tietosuojasta.

Toimilupaa ei myönnetä, jos hakemuksesta tai olosuhteista muuten käy ilmi, että hakemukseen liittyvät järjestelyt on tehty toimiluvan edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi.

Toimilupaa ei myönnetä virastolle, laitokselle eikä oppilaitokselle, joka on valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä.

4 §

Hakijan luotettavuuden arviointi

Toimiluvan hakijaa voidaan pitää luotettavana, jos hakijaa, toiminnasta vastaavaa henkilöä, katsastavaan henkilöstöön kuuluvaa tai yhtiömuodossa toimivan hakijan hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai varajäsentä, toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä taikka muussa näihin rinnastettavassa asemassa olevaa ei ole tuomittu:

1) viiden viimeisen vuoden aikana tielikennelain (267/81) 75 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta tai rikoksesta, josta on seurannut vankeusrangaistus, eikä

2) viimeisen vuoden aikana kolmesti tai useammin sellaisesta liikenne- tai ajoneuvoturvallisuutta koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta, josta on seurannut sakorangaistus.

Toimiluvan hakijaa ei pidetä luotettavana, jos hakija on aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton katsastusten ja rekisteröintien suorittajaksi tai on syyllistynyt vakavaan ajoneuvojen katsastusta, rekisteröintiä tai verotusta koskevien säännösten tai määräysten rikkomiseen.

5 §

Hakijan asiantuntemus

Toimiluvan hakijan tulee ilmoittaa hakemuksessaan katsastustoiminnasta vastaava henkilö. Katsastustoiminnasta vastaavalta henkilöltä edellytetään vähintään teknillisen oppilaitoksen autotekniikan opintolinjan tai vastaavan soveltuvan teknikkotason tutkinnon suorittamista ja perehtyneisyyttä ajoneuvoja sekä niiden katsastuksia ja rekisteröintejä koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Toiminnasta vastaavalla henkilöllä on lisäksi oltava riittävä käytännön kokemus katsastustehtävistä tai muista teknisistä tarkastustehtävistä.

6 §

Hakijan riippumattomuuden arviointi

Toimiluvan hakijaa voidaan pitää riippumattomana, jos hakija tai hänen palveluksensa oleva ei harjoita tai ole kaupallisesti, taloudellisesti tai muuten riippuvuussuhteessa siihen, joka harjoittaa:

1) ajoneuvojen tai niiden osien tai varusteiden valmistusta, maahantuontia, kauppaa, suunnittelua, markkinointia, korjausta tai huoltoa;

2) polttoainekauppaa; taikka

3) luvanvaraista liikennettä.

Toimiluvan hakija ei saa myöskään olla riippuvuussuhteessa 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavien muodostamaan järjestöön.

7 §

Toimiluvan laajuus

Toimilupa myönnetään hakemuksen perusteella katsastuslajin mukaan seuraavasti rajoitettuna:

1) kaikkia ajoneuvoja koskevat vuosikatsastukset; tai

2) kaikkia ajoneuvoja koskevat rekisteröinnit ja kaikki katsastuslajit tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksymistä lukuun ottamatta.

8 §

Toimiluvan hakeminen

Toimilupahakemukseen on liitettävä:

1) yhtiömuodossa toimivalta hakijalta kaupparekisteriote ja selvitys omistussuhteista;

2) selvitys siitä, missä toimintaa ryhdytään harjoittamaan;

3) selvitys siitä, miten hakija varmistaa toimintansa riittävän korkean laadun ja asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun;

4) selvitys siitä, miten hakijan on tarkoitus toteuttaa yhteydet tieliikenteen tietojärjestelmään ja miten hakija tulee huolehtimaan asianmukaisesta tietosuojasta;

5) selvitys siitä, miten toimitilat, laitteet sekä henkilöstö ja muut 4 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilöt täyttävät hakemuksen mukaisen toiminnan vaatimukset; sekä

6) liikenneministeriön mahdollisesti edellyttämä muu selvitys.

9 §

Toimiluvan myöntäminen

Liikenneministeriö myöntää toimiluvan enintään viiden vuoden määräajaksi hakijalle, joka täyttää 3—6 §:ssä säädetty edellytykset ja esittää 8 §:ssä mainitut selvitykset. Toimiluvan myöntämistä koskevassa päätöksessä voidaan asettaa ehtoja, joilla toimilupa myönnetään. Toimilupa myönnetään katsastustoimipaikkakohtaisena.

10 §

Toiminnan aloittaminen

Toimiluvan mukainen katsastustoiminta ja rekisteröinnit voidaan aloittaa sen jälkeen, kun valvontaviranomainen on:

1) todennut toimiluvan haltijan toimitilat pysyviksi ja toimintaan soveltuviksi sekä sellaisiksi, joissa katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti säästä riippumatta;

2) hyväksynyt toimiluvan haltijan katsastuslaitteet hakemuksen mukaiseen toimintaan soveltuviksi;

3) todennut toimiluvan haltijan yhteydet tieliikenteen tietojärjestelmään asianmukaisiksi;

4) todennut toimiluvan haltijan henkilöstön pätevyyden luvan mukaisiin tehtäviin; sekä

5) todennut toimintaan liittyvien olosuhteiden muutenkin vastaavan vaatimuksia.

Jollei toimiluvan mukaista katsastustoimintaa ole aloitettu kuuden kuukauden kuluessa

toimiluvan myöntämisestä, toimilupa raukeaa. Ajoneuvohallintokeskus voi erityisestä syystä pidentää määräaikaa.

11 §

Katsastuksia suorittavan henkilöstön pätevyysvaatimukset

Katsastuksia suorittavalta henkilöstöltä edellytetään vähintään teknillisen oppilaitoksen autotekniikan opintolinjan tai vastaavan soveltuvan teknikkotason tutkinnon suorittamista sekä perehtyneisyyttä ajoneuvoja ja niiden katsastuksia koskeviin säännöksiin ja määräyksiin.

12 §

Katsastuspalvelujen tasapuolisuus

Toimiluvassa tarkoitettujen ajoneuvojen katsastukset on suoritettava ajoneuvon merkistä, mallista, käyttöönottoajankohdasta ja muista vastaavista seikoista riippumatta.

Toimiluvan haltijan on järjestettävä toimintansa siten, etteivät muut seikat kuin ajoneuvon kuntoon ja muuhun määräystenmukaisuuteen liittyvä arviointi voi vaikuttaa katsastuksen lopputulokseen.

Toimiluvan haltijalla on velvollisuus vastaanottaa ja suorittaa jokaisen sitä haluavan asiakkaan ajoneuvon katsastus säännösten ja määräysten sekä toimilupansa mukaisesti.

Toimiluvan haltijan on toiminnassaan soveltuvin osin noudatettava kielilain (148/22) säännöksiä. Toimiluvan haltijan on muutoinkin huolehdittava siitä, että suomen- ja ruotsinkielisen väestön tarpeet otetaan toimiluvan haltijan toiminnassa huomioon samalaisten perusteiden mukaan.

13 §

Esteellisyys

Katsastuksia ja rekisteröintejä suorittavaan henkilöstöön sovelletaan toimiluvan alaisissa tehtävissä, mitä hallintomenettelylain (598/82) 10 ja 11 §:ssä säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

14 §

Oikaisun hakeminen

Toimiluvan haltijan katsastus- tai rekisteröintiasiaa tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua ajoneuvohallintokeskuksesta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

15 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo ajoneuvohallintokeskus.

Toimiluvan haltija on velvollinen antamaan valvontaviranomaiselle ja liikenneministeriölle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Toimiluvan haltijan on ilmoitettava omistussuhteissaan tapahtuneista muutoksista, toiminnasta vastaavien henkilöiden vaihdoksista sekä muista toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista valvontaviranomaiselle.

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia paikoissa, joissa harjoitetaan toimiluvan alaista toimintaa. Toimiluvan haltija on velvollinen järjestämään olosuhteet sellaisiksi, että tarkastus voidaan tehdä.

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöön panemiseksi.

16 §

Pakkokeinot

Jos tarkastuksessa tai muuten havaitaan, ettei katsastustoiminnassa käytettävä kone tai laite täytä tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä asetettuja oleellisia vaatimuksia, valvontaviranomainen voi joko kieltää koneen tai laitteen käytön tai rajoittaa sen käyttöä.

Valvontaviranomainen voi asettaa 15 §:n 2 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden sekä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai rajoituksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta on

voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/90) säädetään. Sitä, joka ei noudata tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua velvollisuutta, kieltoa tai rajoitusta, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

17 §

Toimiluvan peruuttaminen

Liikenneministeriön on peruutettava toimilupa määräajaksi tai kokonaan, jos:

1) toimiluvan haltija ei ylläpidä katsastustoimipaikalla säännöllistä ajoneuvojen katsastustoimintaa tai lopettaa kyseisen toiminnan;

2) toimiluvan haltija ei enää täytä toimiluvan saannin yleisiä edellytyksiä eikä ole asetussa määräajassa korjannut niissä olevaa puutetta;

3) toimiluvan haltija on asetettu konkurssiin; tai

4) toimiluvan haltija tai määräävässä asemassa oleva luvan haltijan edustaja on määrätty liiketoimintakieltoon.

Toimilupa voidaan peruuttaa, toimiluvan haltijalle antaa huomautus tai kirjallinen varoitus taikka kieltää toimiluvan haltijalta rekisteröintien suorittaminen, jos:

1) katsastuksessa on hyväksytty liikenteessä käytettäväksi ajoneuvo, joka ei ilmeisen selvästi ole ollut säännösten tai määräysten mukaisessa kunnossa;

2) katsastuksessa ensimmäisellä kerralla hyväksyttyjen ajoneuvojen suhteellinen osuus poikkeaa merkittävästi yleisestä valtakunnallisesta tasosta;

3) rekisteröintejä ei ole suoritettu asianmukaisesti;

4) toiminnassa on rikottu 12 §:ssä säädettyä tasapuolisuutta- tai muuta tässä laissa säädettyä vaatimusta; taikka

5) luvan haltija rikkoo toimiluvalla liikenneministeriön päätöksessä määrättyjä tai lupaan liitetyissä ehdoissa asetettuja vaatimuksia.

Varoituksen tai huomautuksen voi antaa myös ajoneuvohallintokeskus.

Toimiluvan peruuttamista ja rekisteröintikieltoa koskevaa päätöstä on noudatettava päätöksestä tehdystä valituksesta huolimatta.

18 §

Henkilörekisteritiedot

Liikenneministeriöllä ja ajoneuvohallintokeskuksella on oikeus saada tarpeellisia tietoja rikosrekisteristä ja ajokorttirekisteristä toimiluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten.

19 §

Salassapitovelvollisuus

Toimiluvan haltija tai hänen työntekijänsä ei saa ilmaista sivulliselle tietoonsa tullutta 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön sanotussa pykälässä tarkoitettua rikosta koskevaa tietoa.

20 §

Rangaistussäännökset

Joka harjoittaa ajoneuvojen katsastuksia tai ajoneuvojen rekisteröintejä ilman asianmukaista toimilupaa, on tuomittava *luvattomasta ajoneuvojen katsastus- tai rekisteröintitehtävien harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Joka laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyn ilmoituksen tekemisen tai tietojenantovelvollisuuden taikka estää tai haittaa 15 §:n 3 momentissa sanotun tarkastuksen tekemistä, on tuomittava *ajoneuvon katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista annettujen säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Rangaistus 19 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

21 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä ajoneuvojen rekisteröinneistä, joita tässä laissa tarkoitetun toimiluvan nojalla on oikeus suorittaa.

Liikenneministeriö voi antaa tarkempia

määräyksiä toimiluvan myöntämisen yleisistä edellytyksistä, katsastuksessa käytettävistä toimitiloista ja tarkastuslaitteista, katsastustoiminnan laatuvaatimuksista ja laadunvarmistuksesta, rekisteri- ja katsastustietojen toimittamisesta ajoneuvorekisteriin sekä yhteistyöstä viranomaisten kanssa.

22 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista 22 päivänä joulukuuta 1993 annettu laki (1372/93).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Toimiluvat, jotka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa, ovat voimassa sellaisenaan luvassa määrätyn ajan. Jollei toimiluvan mukaista katsastustoimintaa ole aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, alkaa 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika kulua lain voimaantulosta.

Sellainen Autorekisterikeskuksen liiketoimintaa jatkamaan perustetun osakeyhtiön tai sen tytäryhtiön toimipaikka, jossa on tämän lain voimaan tullessa harjoitettu ajoneuvojen katsastustoimintaa ja rekisteröintejä ja jota varten on tehty toimilupahakemus ennen tämän lain voimaantuloa, saa jatkaa toimintaansa hakemuksen mukaisessa laajuudessa hakemuksen ratkaisemiseen ja valvontaviranomaisen suorittamaan tarkastukseen saakka. Tällaiseen toimipaikkaan sovelletaan muutoin toimiluvan haltijaa koskevia säännöksiä.

Henkilön, joka 1 päivänä huhtikuuta 1995 on suorittanut ajoneuvojen katsastuksia, katsotaan täyttävän 11 §:ssä säädetty vaatimukset.

Toimilupa, joka on myönnetty 3 §:n 3 momentissa tarkoitetulle virastolle, laitokselle tai oppilaitokselle ennen 1 päivää huhtikuuta 1995, voidaan uudistaa sen estämättä, mitä mainituissa momentissa säädetään.

4.

Laki**tieliikennelain 84 ja 106 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/81) 84 §:n 2 momentti ja 106 b §, sellaisena kuin ne ovat 6 päivänä marraskuuta 1992 annetussa laissa (989/92), seuraavasti:

84 §

Ajoneuvon hyväksyminen liikenteeseen ja rekisteröinti

Ajoneuvon maahantuojat ja valmistajat sekä omistajat ja haltijat ovat velvollisia ilmoittamaan rekisteritiedot ja niissä tapahtuneet muutokset ajoneuvorekisterin pitäjälle tai katsastus- ja rekisteröintitoimiluvan haltijalle siten kuin asetuksella säädetään, jollei muutos koske rekisteristä poistettua ajoneuvoa. Omistajan tai haltijan toimeksiannosta velvollisuus ilmoituksen tekemiseen siirtyy tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain 9 §:n 3 momentissa tarkoitetulle yritykselle.

106 b §

Oikaisun hakeminen

Kuljettajantutkinnon vastaanottajan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua ajoneuvohallintokeskukselta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

5.

Laki**tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tieliikenteen tietojärjestelmästä 15 päivänä syyskuuta 1989 annetun lain (819/89) 17, 19 ja 19 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 17 § osittain muutettuna 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla (7/93) sekä 19 ja 19 a § mainituissa laissa,

muutetaan 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n johdantokappale, 1 ja 2 kohta, 9 §:n otsikko, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 1 ja 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 11—16 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2 kohta, 9 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 ja 15 § mainituissa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 11 § 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (722/91) ja mainituissa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 12 § osittain muutettuna 15 päivänä helmikuuta 1991 annetulla lailla (345/91) ja mainitulla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla sekä 16 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, sekä

lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla, uusi 5 momentti, lakiin uusi 12 a ja 12 b § sekä lain 18 §:ään, sellaisena kuin se on 21 päivänä huhtikuuta 1995 annetussa laissa (657/95), uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Tieliikenteen tietojärjestelmä ja sen pitäjä

Liikenneturvallisuuden edistämiseksi ja tieliikenteen tietopalvelua varten pidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla rekistereitä ajoneuvoista ja niiden verotuksesta, katsastuksesta ja kiinnityksistä sekä ajokorteista ja kuljettajantutkinnoista. Nämä rekisterit ja niihin kuuluvat tietojenkäsittelyohjelmistot muodostavat tieliikenteen tietojärjestelmän.

Tieliikenteen tietojärjestelmää pitää ajoneuvohallintokeskus (*rekisterinpitäjä*).

4 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tiedot

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan saa tallettaa luonnollisesta henkilöstä seuraavat henkilötiedot: ajoneuvon omistajasta ja haltijasta nimi, henkilötunnus, osoite, kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka, poliisipiiri, johon kotikunta kuuluu, ja äidinkieli. Tietokantaan saa tallettaa oikeushenkilöstä vastaavat tiedot, myös liike- ja yhteisötunnuksen. Tietokantaan saa tallettaa lisäksi tiedon siitä, onko omistaja tai haltija luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö, sekä haltijan hallinto-oikeuden laadun.

6 §

Ajokorttirekisterin tiedot

Ajokorttirekisteriin, johon merkitään ajokorttiluvan hakijat ja ajo-oikeuden haltijat sekä ajo-oikeutta vailla olevat liikennerikoksiin syyllistyneiksi epäillyt ja syyllistyneet henkilöt, talletetaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään ajokorttiluvan hakijasta ja ajo-oikeuden haltijasta sekä ajo-oikeutta vailla olevasta:

1) ajoneuvoluokat, joita vastaavin merkinnoin ajokorttilupa on myönnetty, ajo-oikeutta koskevat erityisehdot ja erityisluvat sekä vastaavat puolustusvoimien ajokorttia koskevat tiedot;

2) moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa tehdyiksi epäiltyjä ja tehtyjä liikenne-rikoksia, niistä seuranneita rangaistuksia ja muita seuraamuksia koskevat tiedot sekä

tieliikennelain nojalla tapahtunutta ajokieltoon tai väliaikaiseen ajokieltoon määräämistä, ajo-oikeuden raukeamista ja varoituksen antamista sekä niiden perustana olevaa tekoa tai epäiltyä tekoa koskevat tiedot;

9 §

Oikeus tietojen saantiin ja tallettamiseen

Tieliikenteen tietojärjestelmää varten ajoneuvohallintokeskuksella on oikeus saada seuraavia tietoja, jotka voidaan siirtää konekielisinä tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan:

1) luonnollisten henkilöiden nimeä ja osoitetta, henkilötunnuksen muuttumista sekä kuolemaa koskevat tiedot väestötietojärjestelmästä;

3) ryhmäliikennevakuutusta, liikennevakuutuksen maksun laiminlyöntiä, vakuutuksen irtisanomista sekä ajoneuvon väliaikaista vakuuttamattomuutta koskevat tiedot liikennevakuutuskeskuksen ja liikennevakuutusyhtiöiden järjestelmistä;

Kuljettajantutkintojen vastaanottaja voi tallettaa suoraikäyttöisesti tieliikenteen tietojärjestelmään kuljettajaopetusta ja -tutkintoa sekä ajokorttia koskevia tietoja.

Tieliikenteen tietojärjestelmään voidaan ajoneuvohallintokeskuksen luvalla siirtää teknisen käyttöyhteyden avulla kaupparekisteriin merkittyjen, ajoneuvojen kauppaa, rahoitusta tai katsastustoimintaa harjoittavien yritysten sekä vakuutusyhtiöiden tietojärjestelmistä ajoneuvon omistajan tai haltijan toimeksiannon perusteella ajoneuvon rekisteri-ilmoituksen tiedot.

Katsastuksen suorittaja voi siirtää teknisen käyttöyhteyden avulla tieliikenteen tietojärjestelmään ajoneuvon katsastusta ja rekisteröintiä koskevia tietoja siten kuin ajoneuvohallintokeskus määrää. Ajoneuvohallintokeskus voi hakemuksesta sallia tietojen tallettamisen suoraikäyttöisesti.

10 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän käyttö

Ajoneuvohallintokeskus voi käyttää tieliikenteen tietojärjestelmää ja sen osarekiste-

reitä sille lain tai asetuksen mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisessa.

11 §

Tietojen luovutus tieliikenteen tietojärjestelmästä

Tietoja tieliikenteen tietojärjestelmästä pyydetessä on ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus ja suojaustapa sekä muut luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat. Tämä ei kuitenkaan koske tilastotietoja eikä yksittäin luovutettavia tietoja, jollei tästä laista muuta johdu.

Tieliikenteen tietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Tietoa ei saa luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustelusta syystä epäillä vaarantavan rekisteröidyn yksityisyyden suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka valtion turvallisuutta. Henkilötietojen massaluovutuksen edellytyksenä on lisäksi, että henkilörekisterilain (471/87) 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Muiden teknisellä käyttöyhteydellä luovutettavien tietojen kuin tilastotietojen tallettamiseen luovutuksensaajan tietojärjestelmään vaaditaan ajoneuvohallintokeskuksen lupa.

Luovutettuja tietoja saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Yksittäin luovutettuja tietoja lukuun ottamatta tietoja ei saa luovuttaa kolmannelle ilman asianmukaista lupaa.

12 §

Tietojen luovutus ajoneuvorekisteristä

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa:

1) tietoja rekisteritunnuksen tai valmistenumeron perusteella yksittäisluovutuksena henkilötunnusta lukuun ottamatta;

2) viranomaiselle lain tai asetuksen mukaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja;

3) tietoja liikennevakuutuskeskukselle määrääjässä lakisääteisen liikennevakuutuksen ottamisen laiminlyönteistä liikennevakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen määräämistä varten sekä liikennevakuutuskeskukselle ja -

liikennevakuutusyhtiöille liikenne- ja autovakuutuksen sekä valtiokonttorille liikenne- ja autovakuutusta vastaavan valtion korvausjärjestelmän hoitamista varten;

4) katsastuksen suorittajalle tietoja katsastus- ja rekisteröintitehtävien hoitamista varten;

5) Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan ajoneuvojen rekisteröintiviranomaisille tietoja ajoneuvojen rekisteröintitehtävien suorittamiseksi mainituissa maissa;

6) tietoja ajoneuvon rekisteritunnuksen taikka omistajan tai haltijan nimen tai liike- ja yhteisötunnuksen perusteella ajoneuvojen kauppaa tai rahoitusta, liikenne- tai autovakuutustoimintaa, katsastustoimintaa taikka muuta ajoneuvoihin liittyvää toimintaa harjoittavan yrityksen asiakasrekisterin osoitetietojen päivittämiseen edellyttäen, että luovutus täyttää henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 20 §:ssä säädetyt edellytykset;

7) ajoneuvon rekisteritunnuksen perusteella kaupparekisteriin merkitylle ajoneuvokaupaa harjoittavalle yritykselle ajoneuvokaupan ja -huollon yhteydessä muita tietoja kuin henkilötietoja sekä 9 §:n 4 mukaisen luvan saaneelle yritykselle näiden tietojen lisäksi omistajan tai haltijan suostumuksella tämän henkilötiedot;

8) tietoja tilastointia tai tieteellistä tutkimusta varten, jos henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät; sekä

9) tilastotietoja.

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja myös liikenneturvallisuuteen, liikenne- tai autovakuutuksiin, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin, katsastukseen tai ajoneuvoihin liittyvää muuta kuin 1 momentissa mainittua tarkoitusta varten. Ajoneuvon omistajan ja haltijan henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa vain, jos luovutuksen saajalla on henkilörekisterilain mukaan oikeus tallettaa luovutettavat tiedot henkilörekisteriin.

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramainontaan, puhelinmyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin sekä osoitepalveluun. Luonnollisen henkilön tietojen luovutus on sallittua ainoastaan, jos toiminta, johon tietoja pyydetään luovutettavaksi, liittyy liikenneturvallisuuteen, liikenteeseen, liikenne- ja autovakuutuksiin, liikennetarvikkeisiin, katsastukseen, ajoneuvoihin tai ajoneu-

vokauppaan. Luonnollisen henkilön tietojen luovutus voi käsittää vain nimi- ja osoitetietoja muussa kuin automaattiseen tietojenkäsittelyyn soveltuvassa muodossa. Tämä rajoitus ei kuitenkaan koske tietojen luovuttamista katsastuksen suorittajalle katsastukseen liittyvien palvelutehtävien hoitamista varten. Luonnollisen henkilön tietoja ei saa luovuttaa, jos rekisteröity on kieltänyt tietojen luovuttamisen henkilörekisterilain 23 §:n nojalla tai jos luovutuksen saajalla ei ole henkilörekisterilain mukaan oikeutta tallettaa luovutettavia tietoja henkilörekisteriin.

Ajoneuvorekisterin tietoja ei saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla 1 momentin 1, 6 tai 7 kohdassa eikä 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa.

12 a §

Henkilötunnuksen luovuttaminen ajoneuvorekisteristä

Ilman rekisteröidyn suostumusta saa henkilötunnusta käyttää tietojen luovutuksen perusteena tai henkilötunnuksen luovuttaa ajoneuvorekisteristä vain:

1) 12 §:n 1 momentin 2—4 ja 8 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa; taikka

2) kun henkilön luotettava yksilöinti sekä tietojen käyttötarkoitus sitä edellyttävät ja tietojen pyytäjällä on tai voi olla se henkilörekisterilain tai muun lain perusteella hallussaan.

12 b §

Tietosuojalautakunnan poikkeuslupa

Tietosuojalautakunta voi erityisestä syystä antaa poikkeuslupan henkilötietojen luovutukseen 12 §:n 2 momentista poiketen ajoneuvorekisteristä, vaikka tietojen pyytäjällä ei ole henkilörekisterilain mukaan oikeutta tallettaa luovutettavia tietoja henkilörekisteriin, sekä henkilötunnuksen käyttämiseen hakuperusteena tai luovutukseen, vaikka 12 a §:ssä säädetty edellytykset eivät täyty. Edellytyksenä on lisäksi, että rekisteröidyn yksityisyyden, hänen etujensa ja oikeuksiensa sekä valtion turvallisuuden vaarantuminen voidaan estää.

13 §

Tietojen luovutus ajokorttirekisteristä

Ajokorttirekisteriin merkityn henkilön rikosta tai epäiltyä rikosta koskevat tiedot, ajokielto, väliaikainen ajokielto taikka ajo-oikeuden raukeaminen on pidettävä salassa. Ajokorttirekisteristä saa kuitenkin luovuttaa:

1) poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisille tietoja ajo-oikeuteen ja liikennelupaan liittyvien asioiden käsittelyä sekä henkilötietojen tarkistamista varten;

2) syyttäväviranomaisille ja tuomioistuimille tietoja ajo-oikeuteen liittyvien asioiden käsittelyä varten;

3) liikennelupaviranomaisille tietoja liikenneluvan myöntämisestä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten;

4) autokoululupaviranomaisille tietoja autokoululuvan myöntämisestä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten;

5) kuljettajantutkintojen vastaanottajalle tietoja kuljettajantutkinto- ja ajokorttitehtäviä varten;

6) ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista annetussa laissa (1995) tarkoitetulle toimilupaviranomaiselle tietoja ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvan myöntämisestä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten;

7) Ahvenanmaan, Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneen valtion ajokorttiasioita käsitteleville viranomaisille ajokorttiasian käsittelemistä tai yksittäisen valvontatoimen suorittamista varten tarpeellisia tietoja;

8) puolustusvoimille sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen puolustusvoimien ajokorttiasioiden käsittelyä varten;

9) ajoneuvohallintokeskuksen valvonnassa tietoja tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten, jos on ilmeistä, ettei tietojen antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty, ja jos henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetty edellytykset täyttyvät; sekä

10) tilastotietoja.

Yksityinen henkilö saa lisäksi itseään koskevat ajokorttirekisterin tiedot ajokorttirekisterin otteella ajoneuvon kuljettamiseen liittyvää koulutusta tai ammattiin hakeutumista taikka muuta ajokorttia tai ajo-oikeutta kos-

kevaa asiaa varten. Tietoja pyydettyä on ilmoitettava tarkoitus, johon tietoja tarvitaan. Tämä tarkoitus on merkittävä ajokorttirekisterin otteeseen.

Ajokorttirekisterin tietoja ei saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla 1 momentin 8 tai 9 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa.

14 §

Tietojen luovutus ajoneuvoverotusrekisteristä

Ajoneuvoverotusrekisteristä voidaan luovuttaa:

1) rekisteritunnuksen perusteella yksittäisiä tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten muuten kuin massaluovutuksena henkilötunnusta lukuun ottamatta;

2) poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisille tietoja moottoriajoneuvoveron valvontaan liittyviä tehtäviä varten;

3) tietoja katsastuksen suorittajalle lain tai asetuksen mukaan kuuluvien tehtävien hoitamista varten;

4) ulosottoviranomaisille ulosottotehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja; sekä

5) verohallinnon viranomaisille tietoja verojen perintään liittyviä asioita varten.

15 §

Tietojen luovutus autokiinnitysrekisteristä

Autokiinnitysrekisteristä voidaan luovuttaa:

1) tietoja kiinnitysasian vireilläolosta ja vahvistamisesta; sekä

2) muita tietoja siten kuin autokiinnityslainsäädännössä (810/72) säädetään.

Autokiinnitysrekisteristä ei saa luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla.

16 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamisen kieltäminen eräissä tapauksissa

Henkilöllä on sen lisäksi, mitä henkilöreisterilain 23 §:ssä säädetään, oikeus kieltää osoitetietojensa luovuttaminen puhelimitse muuhun kuin viranomaisen, liikennevakuutuskeskuksen, liikennevakuutusyhtiön tai katsastuksen suorittajan käyttöön.

Jos henkilöllä on perusteltua syytä epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, ajoneuvohallintokeskus voi kirjallisesta pyynnöstä päättää, ettei häntä koskevia henkilötietoja saa luovuttaa tieliikenteen tietojärjestelmästä muille kuin viranomaisille sekä kuljettajantutkimuksen vastaanottajalle. Tämä päätös voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään kaksi vuotta. Rajoituksen voimassaoloa voidaan jatkaa yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

18 §

Rangaistusseuraamukset

Rangaistus 13 §:n 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

L a k i**vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2 päivänä elokuuta 1994 annetun lain (719/94) 20 § seuraavasti:

20 §***Oikaisun hakeminen***

Ajolupakokeen vastaanottajan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua ajoneuvohallintokeskukselta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä.

Edellä 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun

tarkastuslaitoksen tarkastusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua turvatekniikan keskukselta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Liikenneministeri *Tuula Linnainmaa*

4.

Laki

tieliikennelain 84 ja 106 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/81) 84 §:n 2 momentti ja 106 b §, sellaisena kuin ne ovat 6 päivänä marraskuuta 1992 annetussa laissa (989/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

84 §

*Ajoneuvon hyväksyminen liikenteeseen ja
rekisteröinti*

Ajoneuvon maahantuoja ja valmistaja sekä omistaja ja haltija ovat velvollisia ilmoittamaan rekisteritiedot ja niissä tapahtuneet muutokset ajoneuvorekisterin pitäjälle tai ajoneuvon rekisteröintiasioiden hoitajalle siten kuin asetuksella säädetään. Omistajan tai haltijan toimeksiannosta velvollisuus ilmoituksen tekemiseen siirtyy tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain 9 §:n 3 momentissa tarkoitetulle yritykselle. *Ajoneuvoa koskevat muutostiedot on aina ilmoitettava ajoneuvorekisterin pitäjälle tai ajoneuvon rekisteröintiasioiden hoitajalle, jollei muutos koske rekisteristä poistettua ajoneuvoa.*

Ajoneuvon maahantuoja ja valmistaja sekä omistaja ja haltija ovat velvollisia ilmoittamaan rekisteritiedot ja niissä tapahtuneet muutokset ajoneuvorekisterin pitäjälle tai *katsastus- ja rekisteröintitoimiluvan haltijalle* siten kuin asetuksella säädetään, *jollei muutos koske rekisteristä poistettua ajoneuvoa.* Omistajan tai haltijan toimeksiannosta velvollisuus ilmoituksen tekemiseen siirtyy tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain 9 §:n 3 momentissa tarkoitetulle yritykselle.

106 b §

Asian siirtäminen eräissä tapauksissa

Asianosainen voi siirtää kuljettajantutkiton pääsemisen edellytyksiä, ajoneuvon luokitusta, ajoneuvon rakennemuutoksen hyväksyttävyyttä sekä ajoneuvon rekisteritiedon merkitsemisen edellytyksiä koskevan asian Autorekisterikeskuksen ajoneuvohallinnon yksikön ratkaistavaksi.

Asia on siirrettävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona asianosainen on saanut tiedon tutkinnon vastaanottajan, katsastuksen suorittajan tai ajoneuvohallinnon rekisteröintiasioiden hoitajan kannasta asiasta.

106 b §

Oikaisun hakeminen

Kuljettajantutkinnon vastaanottajan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua ajoneuvohallintokeskukselta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

5.

Laki

tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan tieliikenteen tietojärjestelmästä 15 päivänä syyskuuta 1989 annetun lain (819/89) 17, 19 ja 19 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 17 § osittain muutettuna 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla (7/93) sekä 19 ja 19 a § mainitussa laissa,

muutetaan 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n johdantokappale, 1 ja 2 kohta, 9 §:n otsikko, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 1 ja 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 11—16 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2 kohta, 9 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 ja 15 § mainitussa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 11 § 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (722/91) ja mainitussa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 12 § osittain muutettuna 15 päivänä helmikuuta 1991 annetulla lailla (345/91) ja mainitulla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla sekä 16 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, sekä

lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla, uusi 5 momentti, lakiin uusi 12 a ja 12 b § sekä lain 18 §:ään, sellaisena kuin se on 21 päivänä huhtikuuta 1995 annetussa laissa (657/95), uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Tieliikenteen tietojärjestelmä ja sen pitäjä

Tieliikenteen tietojärjestelmä ja sen pitäjä

Liikenneturvallisuuden edistämiseksi ja muiden Autorekisterikeskuksen toimialaan kuuluvien tehtävien suorittamiseksi Autorekisterikeskuksen ajoneuvohallinnon yksikkö pitää ajoneuvojen katsastusta, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiä, kuljettajan-tutkintojen vastaanottoa, ajoneuvoverotusta, autokiinnitystä sekä muita vastaavia tehtäviä varten automaattisen tietojenkäsittelyn avulla rekistereitä, jotka *kokonaisuutena* muodostavat tieliikenteen tietojärjestelmän.

Ajoneuvohallinnon yksikkö vastaa sen lisäksi, mitä tässä laissa muutoin säädetään, tieliikenteen tietojärjestelmän rekisterien tietosisältöä, käyttöä ja tietojen luovuttamista koskevista periaatteellisista kysymyksistä.

Jollei muussa laissa tai asetuksessa toisin säädetä, Autorekisterikeskus hoitaa rekistritietoja koskevien ilmoitusten vastaanoton, tietojen luovuttamisen ja tulosteiden toimitamisen sekä muut tietopalvelutehtävät. Autorekisterikeskus hoitaa myös ajoneuvohallinnon yksikön toimeksiannosta tieliikenteen

Liikenneturvallisuuden edistämiseksi ja tieliikenteen tietopalvelua varten pidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla rekistereitä ajoneuvoista ja niiden verotuksesta, katsastuksesta ja kiinnityksistä sekä ajokorteista ja kuljettajan-tutkinnoista. Nämä rekisterit ja niihin kuuluvat tietojenkäsittelyohjelmistot muodostavat tieliikenteen tietojärjestelmän.

Tieliikenteen tietojärjestelmää pitää ajoneuvohallintokeskus (rekisterinpitäjä).

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tietojärjestelmän rekisterien ylläpidon ja osallistuu tietojärjestelmän kehittämiseen.

4 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tiedot

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan saa tallettaa seuraavat henkilötiedot: ajoneuvon omistajasta ja haltijasta nimi, kotiosoite tai asuinpaikan osoite, henkilö- tai liike- ja yhteisötunnus, kotipaikka, poliisipiiri ja kieli. Tilastollisia tarkoituksia varten saa tallettaa tiedon siitä, onko omistaja ja haltija luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö sekä haltijan hallinto-oikeuden laadun.

4 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tiedot

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan saa tallettaa *luonnollisesta henkilöstä* seuraavat henkilötiedot: ajoneuvon omistajasta ja haltijasta nimi, *henkilötunnus, osoite, kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka, poliisipiiri, johon kotikunta kuuluu, ja äidinkieli*. Tietokantaan saa tallettaa *oikeushenkilöstä* vastaavat tiedot, myös *liike- ja yhteisötunnuksen*. Tietokantaan saa tallettaa lisäksi tiedon siitä, onko omistaja tai haltija luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö, sekä haltijan hallinto-oikeuden laadun.

6 §

Ajokorttirekisterin tiedot

Ajokorttirekisteriin, johon merkitään ajokortin hakijat ja haltijat sekä ajokortittomat liikenne rikoksiin syyllistyneet henkilöt, talletetaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään ajokortin hakijasta ja haltijasta sekä ajokortittomasta liikenne rikoksiin syyllistyneestä:

1) ajoneuvoluokat, joihin kuuluvia ajoneuvoja ajokortti oikeuttaa kuljettamaan, ajoneuvon kuljettamiseen liittyvät erikoisehdot ja erityisluvat sekä vastaavat puolustusvoimien korttia koskevat tiedot;

2) moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa tehdyistä liikenne rikoksista aiheutuneet rangaistukset ja muut seuraamukset sekä tieliikennelain nojalla tapahtunutta ajokieltoon tai väliaikaiseen ajokieltoon määräämistä, ajo-oikeuden raukeamista ja varoituksen antamista koskevat tiedot;

6 §

Ajokorttirekisterin tiedot

Ajokorttirekisteriin, johon merkitään *ajokorttiluvan* hakijat ja *ajo-oikeuden* haltijat sekä *ajo-oikeutta vailla olevat* liikenne rikoksiin syyllistyneiksi epäillyt ja syyllistyneet henkilöt, talletetaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään *ajokorttiluvan* hakijasta ja *ajo-oikeuden* haltijasta sekä *ajo-oikeutta vailla olevasta*:

1) ajoneuvoluokat, joita vastaavin merkinnoin *ajokorttilupa on myönnetty, ajo-oikeutta koskevat erityisehdot ja erityisluvat* sekä vastaavat puolustusvoimien ajokorttia koskevat tiedot;

2) moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa *tehdyiksi epäiltyjä ja tehtyjä liikenne rikoksia, niistä seuranneita rangaistuksia ja muita seuraamuksia koskevat tiedot* sekä tieliikennelain nojalla tapahtunutta ajokieltoon tai väliaikaiseen ajokieltoon määräämistä, ajo-oikeuden raukeamista ja varoituksen antamista *sekä niiden perustana olevaa tekoa tai epäiltyä tekoa* koskevat tiedot;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Oikeus tietojen saantiin

Tieliikenteen tietojärjestelmän pitämiseksi ajoneuvohallinnon yksiköllä on oikeus saada seuraavia tietoja, jotka voidaan siirtää konekielisessä muodossa tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan:

1) luonnollisten henkilöiden nimeä ja osoitetta, henkilötunnuksen muuttumista sekä kuolemaa koskevat tiedot väestön rekisteristä;

3) ryhmäliikennevakuutusta, liikennevakuutuksen maksun laiminlyöntiä, vakuutuksen irtisanomista sekä ajoneuvon väliaikaista vakuuttamattomuutta koskevat tiedot liikennevakuutusyhdistyksen ja liikennevakuutusyhtiöiden järjestelmistä;

Tieliikenteen tietojärjestelmään voidaan ajoneuvohallinnon yksikön luvalla siirtää teknisen käyttöyhteyden avulla kaupparekisteriin merkittyjen, ajoneuvojen kauppaa tai rahoitusta harjoittavien yritysten sekä vakuutusyhtiöiden tietojärjestelmistä ajoneuvon omistajan tai haltijan toimeksiannon perusteella ajoneuvon rekisteri-ilmoituksen tiedot *siten kuin asetuksella säädetään*.

Katsastuksen suorittaja voi siirtää teknisen käyttöyhteyden avulla tieliikenteen tietojärjestelmään ajoneuvon katsastusta koskevia tietoja siten kuin ajoneuvohallinnon yksikkö määrää. Ajoneuvohallinnon yksikkö voi hakemuksesta sallia tietojen tallettamisen suorakäyttöisesti.

10 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän käyttö

Autorekisterikeskuksen ajoneuvohallinnon yksikkö voi käyttää tieliikenteen tietojärjestelmää ja sen osarekistereitä säädettyjen tehtävien hoidossa. *Sama koskee Autorekisteri-*

9 §

Oikeus tietojen saantiin ja tallettamiseen

Tieliikenteen tietojärjestelmää varten ajoneuvohallintokeskuksella on oikeus saada seuraavia tietoja, jotka voidaan siirtää konekielisinä tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan:

1) luonnollisten henkilöiden nimeä ja osoitetta, henkilötunnuksen muuttumista sekä kuolemaa koskevat tiedot *väestötietojärjestelmästä*;

3) ryhmäliikennevakuutusta, liikennevakuutuksen maksun laiminlyöntiä, vakuutuksen irtisanomista sekä ajoneuvon väliaikaista vakuuttamattomuutta koskevat tiedot *liikennevakuutuskeskuksen* ja liikennevakuutusyhtiöiden järjestelmistä;

Kuljettajantutkintojen vastaanottaja voi tallettaa suoraikäyttöisesti tieliikenteen tietojärjestelmään kuljettajaopetusta ja -tutkintoa sekä ajokorttia koskevia tietoja.

Tieliikenteen tietojärjestelmään voidaan ajoneuvohallintokeskuksen luvalla siirtää teknisen käyttöyhteyden avulla kaupparekisteriin merkittyjen, ajoneuvojen kauppaa, rahoitusta tai katsastustoimintaa harjoittavien yritysten sekä vakuutusyhtiöiden tietojärjestelmistä ajoneuvon omistajan tai haltijan toimeksiannon perusteella ajoneuvon rekisteri-ilmoituksen tiedot.

Katsastuksen suorittaja voi siirtää teknisen käyttöyhteyden avulla tieliikenteen tietojärjestelmään ajoneuvon katsastusta ja rekisteröintiä koskevia tietoja siten kuin ajoneuvohallintokeskus määrää. Ajoneuvohallintokeskus voi hakemuksesta sallia tietojen tallettamisen suorakäyttöisesti.

10 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän käyttö

Ajoneuvohallintokeskus voi käyttää tieliikenteen tietojärjestelmää ja sen osarekistereitä *sille lain tai asetuksen mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisessa*.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

keskusta yleensä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

11 §

Tietojen luovutus tieliikenteen tietojärjestelmästä

Tietoja tieliikenteen tietojärjestelmästä pyydetessä on ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus ja suojaustapa sekä muut luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat. Tämä ei kuitenkaan koske tilastotietoja eikä yksittäin luovutettavia tietoja, jollei tästä laista muuta johdu.

Tieliikenteen tietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Tietoa ei saa luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustelusta syystä epäillä vaarantavan rekisteröidyn yksityisyyden suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka valtion turvallisuutta. Henkilötietojen massaluovutuksen edellytyksenä on lisäksi, että henkilörekisterilain (471/87) 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Muiden teknisellä käyttöyhteydellä luovutettavien tietojen kuin tilastotietojen tallettamiseen luovutuksensaajan tietojärjestelmään vaaditaan ajoneuvohallintokeskuksen lupa.

Luovutettuja tietoja saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Yksittäin luovutettuja tietoja lukuun ottamatta tietoja ei saa luovuttaa kolmannelle ilman asianmukaista lupaa.

11 §

Tietojen luovutus ajoneuvorekisteristä

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja seuraavasti: (ks. ehd. 12 §)

1) rekisteritunnuksen tai valmistenumeron perusteella yksittäistapauksissa, ei kuitenkaan henkilö- tai liike- ja yhteisötunnusta;

2) poliisille määräajassa rekisteri-ilmoituksen jättämisvelvollisuutensa laiminlyöneet mahdollisen rangaistuksen määräämistä varten;

3) liikennevakuutusyhdistykselle määräjassa lakisääteisen liikennevakuutuksen ottamisen laiminlyönneistä liikennevakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen määräämistä varten ja valtiokonttorille ajoneuvon tiedoissa tapahtuneista muutoksista, jotka vaikuttavat vakuutusmaksun määräytymiseen;

4) katsastuksen suorittajalle katsastustehtävien hoitamista varten;

5) ajoneuvon omistajan ja haltijan nimi- ja osoitetietoja muussa kuin automaattiseen tietojenkäsittelyyn sopivassa muodossa mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramainontaan, puhelinmyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin sekä osoitepalveluun, jos kyseinen toiminta liittyy liikenneturvallisuuteen, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin tai ajoneuvokauppaan ja luovutuksen saajalla on henkilörekisterilain (471/87) mukainen oikeus tallettaa luovutettavat tiedot henkilörekisteriin eikä rekisteröity ole kieltänyt tietojen luovuttamista; luovutuksessa saa otantaperusteena käyttää ajoneuvorekisterissä olevia ajoneuvoja sekä ajoneuvon omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja, ei kuitenkaan henkilötunnusta;

6) puolustusvoimille sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

7) pysäköinnin valvontaa sekä ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain (151/75) mukaisia tehtäviä suorittaville viranomaisille näiden tehtävien suorittamista varten; ja

8) Ahvenanmaan maakuntahallitukselle ajoneuvojen rekisteröintitehtävien suorittamiseksi Ahvenanmaan maakunnassa.

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja myös muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa liikenneturvallisuuteen, liikennevakuutuksiin, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin tai ajoneuvoihin liittyvää taikka muuta vastaavaa tarkoitusta varten. Ajoneuvon omistajan ja haltijan nimi- ja osoitetietoja saa luovuttaa vain, jos luovutuksen saajalla on 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu oikeus tallettaa luovutettavat tiedot henkilörekisteriin eikä rekisteröity ole kieltänyt tietojen luovuttamista. Mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramainontaan, puhelinmyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin sekä osoitepalveluun tapahtuvaan tietojen luovutukseen sovelletaan kuitenkin ainoas-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

taan 1 momentin 5 kohtaa.

Ilman rekisteröidyn suostumusta ei ajoneuvorekisteristä saa luovuttaa henkilötunnusta muissa kuin 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sekä annettaessa tietoja liikennevakuutuksen hoitamista, rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä, ulosotto- tehtäviä tai pysäköinnin valvontaa varten. Henkilötunnuksen saa luovuttaa myös tilastointia taikka tieteellistä tutkimusta tai muuta siihen verrattavaa tarkoitusta varten, jolloin luovutuksen edellytyksenä on, että luovutus täyttää henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimukset. Mitä edellä tässä momentissa säädetään henkilötunnuksen luovutuksesta, koskee vastaavasti henkilötunnuksen käyttämistä tietojen luovutuksen perusteena.

12 §

Tietojen luovutus ajoneuvorekisteristä

(ks. voimassa oleva 11 ja 15 §)

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa:

1) *tietoja rekisteritunnuksen tai valmistenumeron perusteella yksittäisluovutuksena henkilötunnusta lukuun ottamatta;*

2) *viranomaiselle lain tai asetuksen mukaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja;*

3) *tietoja liikennevakuutuskeskukselle määräjassa lakisääteisen liikennevakuutuksen ottamisen laiminlyöneistä liikennevakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen määräämistä varten sekä liikennevakuutuskeskukselle ja liikennevakuutusyhtiöille liikenne- ja autovakuutuksen sekä valtiokonttorille liikenne- ja autovakuutusta vastaavan valtion korvausjärjestelmän hoitamista varten;*

4) *katsastuksen suorittajalle tietoja katsastus- ja rekisteröintitehtävien hoitamista varten;*

5) *Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan ajoneuvojen rekisteröintiviranomaisille tietoja ajoneuvojen rekisteröintitehtävien suorittamiseksi mainituissa maissa;*

6) *tietoja ajoneuvon rekisteritunnuksen taikka omistajan tai haltijan nimen tai liike- ja yhteisötunnuksen perusteella ajoneuvojen kauppaa tai rahoitusta, liikenne- tai autovakuutustoimintaa, katsastustoimintaa taikka muuta ajoneuvoihin liittyvää toimintaa har-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

joittavan yrityksen asiakasrekisterin osoitetietojen päivittämiseen edellyttäen, että luovutus täyttää henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 20 §:ssä säädetyt edellytykset;

7) ajoneuvon rekisteritunnuksen perusteella kaupparekisteriin merkitylle ajoneuvo-kauppaa harjoittavalle yritykselle ajoneuvo-kaupan ja -huollon yhteydessä muita tietoja kuin henkilötietoja sekä 9 §:n 4 mukaisen luvan saaneelle yritykselle näiden tietojen lisäksi omistajan tai haltijan suostumuksella tämän henkilötiedot;

8) tietoja tilastointia tai tieteellistä tutkimusta varten, jos henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät; sekä

9) tilastotietoja.

(ks. voimassa oleva 11 § 2 mom. ja 15 § 2 mom.)

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja myös liikenneturvallisuuteen, liikennetai autovakuutuksiin, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin, katsastukseen tai ajoneuvoihin liittyvää muuta kuin 1 momentissa mainittua tarkoitusta varten. Ajoneuvon omistajan ja haltijan henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa vain, jos luovutuksen saajalla on henkilörekisterilain mukaan oikeus tallettaa luovutettavat tiedot henkilörekisteriin.

(ks. voimassa oleva 11 § 1 mom. 5 kohta ja 2 mom.)

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramainontaan, puhelinmyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin sekä osoitepalveluun. Luonnollisen henkilön tietojen luovutus on sallittua ainoastaan, jos toiminta, johon tietoja pyydetään luovutettavaksi, liittyy liikenneturvallisuuteen, liikenteeseen, liikenne- ja autovakuutuksiin, liikennetarvikkeisiin, katsastukseen, ajoneuvoihin tai ajoneuvo-kauppaan. Luonnollisen henkilön tietojen luovutus voi käsittää vain nimi- ja osoitetietoja muussa kuin automaattiseen tietojenkäsittelyyn soveltuvassa muodossa. Tämä rajoitus ei kuitenkaan koske tietojen luovuttamista katsastuksen suorittajalle katsastukseen liittyvien palvelutehtävien hoitamista varten. Luonnollisen henkilön tietoja ei saa luovuttaa, jos rekisteröity on kieltänyt tietojen luovuttamisen henkilörekisterilain 23 §:n nojalla tai jos luovutuksen saajalla ei ole henkilörekisterilain mukaan oikeutta tallettaa luovutettavia tietoja henkilörekisteriin.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

(ks. voimassa oleva 11 § 3 mom.)

Ajoneuvorekisterin tietoja ei saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla 1 momentin 1, 6 tai 7 kohdassa eikä 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa.

12 a §

***Henkilötunnuksen luovuttaminen
ajoneuvorekisteristä***

(ks. voimassa oleva 11 § 3 mom.)

Ilman rekisteröidyn suostumusta saa henkilötunnusta käyttää tietojen luovutuksen perusteena tai henkilötunnuksen luovuttaa ajoneuvorekisteristä vain:

1) 12 §:n 1 momentin 2—4 ja 8 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa; taikka

2) kun henkilön luotettava yksilöinti sekä tietojen käyttötarkoitus sitä edellyttävät ja pyytäjällä on tai voi olla se henkilörekisterilain tai muun lain perusteella hallussaan.

12 b §

Tietosuojalautakunnan poikkeuslupa

(ks. voimassa oleva 15 § 3 mom.)

Tietosuojalautakunta voi erityisestä syystä antaa poikkeusluvan henkilötietojen luovutukseen 12 §:n 2 momentista poiketen ajoneuvorekisteristä, vaikka tietojen pyytäjällä ei ole henkilörekisterilain mukaan oikeutta tallettaa luovutettavia tietoja henkilörekisteriin, sekä henkilötunnuksen käyttämiseen hakuperusteena tai luovutukseen, vaikka 12 a §:ssä säädetty edellytykset eivät täyty. Edellytyksenä on lisäksi, että rekisteröidyn yksityisyyden, hänen etujensa ja oikeuksiensa sekä valtion turvallisuuden vaarantuminen voidaan estää.

12 §

Tietojen luovutus ajokorttirekisteristä

Ajokorttirekisterin tiedot on pidettävä salassa. Rekisteristä saa luovuttaa kuitenkin seuraavia tietoja:

1) poliisille, liikennelupaviranomaiselle, rajavartiolaitosviranomaiselle, syyttäväviranomaiselle ja tuomioistuimelle ajokorttiin liittyvien asioiden käsittelyä varten;

2) lupaviranomaisille sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen luvanvaraisesta tavaraliikenteen-

(ks. ehd. 13 §)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tä tiellä annetun lain (342/91) ja luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain (343/91) mukaisten liikennelupien myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten;

3) puolustusvoimille sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen puolustusvoimien ajokorttiasioiden käsittelyä varten;

4) Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan ajokorttiasioita käsitteleville viranomaisille ajokorttiasian käsittelemistä tai yksittäisen valvontatoimen suorittamista varten tarpeelliset tiedot; ja

5) ajoneuvohallinnon yksikön luvalla ja valvonnassa ajokorttirekisterin sisältämän aineiston tieteellistä tutkimusta tai muuta siihen verrattavaa tarkoitusta varten.

Yksityinen henkilö saa lisäksi itseään koskevat ajokorttirekisterin tiedot ajokorttirekisterin otteella ajoneuvon kuljettamiseen liittyvää koulutusta tai ammattiin hakeutumista taikka muuta ajokorttia tai ajo-oikeutta koskevaa asiaa varten. Tietoja pyydettyessä on ilmoitettava tarkoitus, johon tietoja tarvitaan. Tämä tarkoitus on merkittävä ajokorttirekisterin otteeseen.

13 §

Tietojen luovutus ajokorttirekisteristä

(ks. voimassa oleva 12 §, 16 § 1 mom. ja 17 §)

Ajokorttirekisteriin merkityn henkilön rikosta tai epäiltyä rikosta koskevat tiedot, ajokiello, väliaikainen ajokiello taikka ajo-oikeuden raukeaminen on pidettävä salassa.

Ajokorttirekisteristä saa kuitenkin luovuttaa:

1) poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitokselle tietoja ajo-oikeuteen ja liikennelupaan liittyvien asioiden käsittelyä sekä henkilötietojen tarkistamista varten;

2) syyttäväviranomaisille ja tuomioistuimille tietoja ajo-oikeuteen liittyvien asioiden käsittelyä varten;

3) liikennelupaviranomaisille tietoja liikenneluvan myöntämisestä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten;

4) autokoululupaviranomaisille tietoja autokoululuvan myöntämisestä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten;

5) kuljettajantutkintojen vastaanottajalle

tietoja kuljettajantutkinto- ja ajokorttitehtäviä varten;

6) ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista annetussa laissa (/95) tarkoitetulle toimilupaviranomaiselle tietoja ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten;

7) Ahvenanmaan, Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneen valtion ajokorttiasioita käsitteleville viranomaisille ajokorttiasian käsittelemistä tai yksittäisen valvontatoimen suorittamista varten tarpeellisia tietoja;

8) puolustusvoimille sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen puolustusvoimien ajokorttiasioiden käsittelyä varten;

9) ajoneuvohallintokeskuksen valvonnassa tietoja tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten, jos on ilmeistä, ettei tietojen antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty, ja jos henkilörekisterilain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät; sekä

10) tilastotietoja.

Yksityinen henkilö saa lisäksi itseään koskevat ajokorttirekisterin tiedot ajokorttirekisterin otteella ajoneuvon kuljettamiseen liittyvää koulutusta tai ammattiin hakeutumista taikka muuta ajokorttia tai ajo-oikeutta koskevaa asiaa varten. Tietoja pyydettyä on ilmoitettava tarkoitus, johon tietoja tarvitaan. Tämä tarkoitus on merkittävä ajokorttirekisterin otteeseen.

Ajokorttirekisterin tietoja ei saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla 1 momentin 8 tai 9 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa.

13 §

Tietojen luovutus ajoneuvoverotusrekisteristä

Ajoneuvoverotusrekisteristä voidaan luovuttaa tietoja seuraavasti:

1) rekisteritunnuksen perusteella yksittäisiä tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten, ei kuitenkaan henkilö- tai liike- ja yhteistötunnusta;

2) katsastuksen suorittajalle säädettyjen tehtävien hoitamista varten; ja

(ks. ehd. 14 §)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3) ulosottoviranomaisille ulosottotehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja.

14 §

Tietojen luovutus ajoneuvoverotusrekisteristä

(ks. voimassa oleva 13 § ja 16 § 2 mom.)

Ajoneuvoverotusrekisteristä voidaan luovuttaa:

1) rekisteritunnuksen perusteella yksittäisiä tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten *muuten kuin massaluovutuksena henkilötunnusta lukuun ottamatta*;

2) *poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisille* tietoja moottoriajoneuvoveron valvontaan liittyviä tehtäviä varten;

3) *tietoja* katsastuksen suorittajalle *lain tai asetuksen mukaan kuuluvien* tehtävien hoitamista varten;

4) ulosottoviranomaisille ulosottotehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja; *sekä*

5) *verohallinnon viranomaisille* tietoja *verojen perintään liittyviä asioita* varten.

14 §

Tietojen luovutus autokiinnitysrekisteristä

Autokiinnitysrekisteristä voidaan luovuttaa seuraavia tietoja:

1) kiinnitysasian vireilläolosta ja vahvistamisesta; *sekä*

2) muita tietoja siten kuin autokiinnityslaissa on säädetty.

(ks. ehd. 15 §)

15 §

Tietojen luovutus autokiinnitysrekisteristä

(ks. voimassa oleva 14 § ja 16 § 3 mom.)

Autokiinnitysrekisteristä voidaan luovuttaa: 1) *tietoja* kiinnitysasian vireilläolosta ja vahvistamisesta; *sekä*

2) muita tietoja siten kuin autokiinnityslaissa (810/72) säädetään.

Autokiinnitysrekisteristä ei saa luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

Tietojen luovutus teknisen käyttöyhteyden avulla ajoneuvorekisteristä

Ajoneuvorekisteristä saa luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla seuraavasti: (ks. ehd. 12 §)

1) poliisiviranomaisille liikennevalvontaa sekä rikosten ehkäisyä ja selvittämistä varten;

2) tulliviranomaisille ulkomaanliikenteen valvontaa sekä tullirikosten ehkäisyä ja esitutkintaa varten sekä rajavartiolaitokselle rajavartiolaitoksessa annetussa asetuksessa (358/92) määriteltyjen tehtävien hoitamiseen;

3) syyttäjälle syyteharkintaa, tuomioistuinten lainkäyttötehtäviä ja oikeusministeriölle täytäntöönpanoa varten;

4) ulosottoviranomaisille ulosottoa varten;

5) liikennevakuutusyhdistykselle, liikennevakuutusyhtiöille ja valtiokonttorille liikennevakuutuksen tai sitä vastaavan valtion korvausjärjestelmän hoitamista varten ajoneuvon omistajan ja haltijan nimi, osoite ja henkilö- tai liike- ja yhteisötunnus sekä ajoneuvon yksilöintiin, rekisteröintiin, katsastukseen, liikennevakuutukseen ja teknisiin ominaisuuksiin liittyviä vakuutusmaksun määrittämiseksi tarpeellisia tietoja;

6) katsastuksen suorittajalle katsastustehtävien hoitamista varten;

7) pysäköinnin valvontaa sekä ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain (151/75) mukaisia tehtäviä suorittaville viranomaisille näiden tehtävien suorittamista varten;

8) kaupparekisteriin merkitylle ajoneuvo-kauppaa harjoittavalle yritykselle ajoneuvohallinnon yksikön erikseen määräämin ehdoin ajoneuvokaupan ja -huollon yhteydessä seuraavia tietoja: ajoneuvon yksilöinti-, rekisteröinti-, katsastus-, vakuutus- ja teknisiä tietoja sekä 9 §:n 3 momentin mukaisen luvan saaneelle yritykselle tai muulle yhteisölle lisäksi omistajan tai haltijan suostumuksella tämän henkilötiedot ajoneuvon rekisteritunnuksen perusteella;

9) puolustusvoimille lakisääteisten tehtävien täyttämistä varten seuraavia tietoja: ajoneuvon yksilöinti-, rekisteröinti-, katsastus- ja teknisiä tietoja sekä omistajan ja haltijan

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

nimi, osoite sekä liike- ja yhteisötunnus; sekä

10) Ahvenanmaan maakuntahallitukselle ajoneuvojen rekisteröintitehtävien suorittamiseksi Ahvenanmaan maakunnassa.

Ajoneuvorekisteristä saa ajoneuvohallinnon yksikön luvalla luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla myös muille kuin 1 momentissa tarkoitetuille liikenneturvallisuuteen, liikennevakuutuksiin, liikenteeseen, liikennetarvikkeisiin tai ajoneuvoihin liittyvää taikka muuta vastaavaa tarkoitusta varten. Jos käyttöyhteyden avulla luovutetaan ajoneuvon omistajan tai haltijan henkilötunnus, ajoneuvohallinnon yksikön on kuultava ennen luvan myöntämistä tietosuojavaltuutettua. Ajoneuvon omistajan ja haltijan nimi- ja osoitetietoja saa luovuttaa vain, jos luovutuksen saajalla on henkilörekisterilain mukainen oikeus tallettaa luovutettavat tiedot henkilörekisteriin eikä rekisteröity ole kieltänyt luovuttamista.

Ajoneuvohallinnon yksikkö voi tietosuojavaltuutettua kuultuaan antaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle luovutuksensaajalle luvan tallettaa käsittelemäänsä asiaa varten luovutettavat tiedot luovutuksensaajan tietojärjestelmään.

16 §

Tietojen luovutus teknisen käyttöyhteyden avulla muista rekistereistä

Ajokorttirekisteristä saa luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla seuraavasti:

(ks. ehd. 13—15 §)

1) poliisille ajo-oikeuteen ja liikenneluopan liittyvien asioiden käsittelyä ja henkilötietojen tarkistamista varten;

2) syyttävaviranomaiselle ja tuomioistuinten ajo-oikeuteen liittyvien asioiden käsittelyä varten;

3) rajavartiolaitoksen ajo-oikeuteen liittyvien asioiden käsittelyä sekä henkilötietojen tarkistamista varten; sekä

4) liikennelupaviranomaiselle liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten.

Ajoneuvoverotusrekisteristä saa luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla seuraavasti:

1) poliisi- ja tulliviranomaisille mootto-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

riaajoneuvoveron valvontaan liittyviä tehtäviä varten;

2) katsastuksen suorittajalle säädettyjen tehtävien hoitamista varten; sekä

3) verohallinnon viranomaisille verojen perintään liittyviä asioita varten.

Autokiinnitysrekisteristä ei saa luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla.

16 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamisen kieltäminen eräissä tapauksissa

Henkilöllä on sen lisäksi, mitä henkilörekisterilain 23 §:ssä säädetään, oikeus kieltää osoitetietojensa luovuttaminen puhelimitse muuhun kuin viranomaisen, liikennevakuutuskeskuksen, liikennevakuutusyhtiön tai katsastuksen suorittajan käyttöön.

Jos henkilöllä on perusteltua syytä epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, ajoneuvohallintokeskus voi kirjallisesta pyynnöstä päättää, ettei häntä koskevia henkilötietoja saa luovuttaa tieliikenteen tietojärjestelmästä muille kuin viranomaisille sekä kuljettajantutkinnon vastaanottajalle. Tämä päätös voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään kaksi vuotta. Rajoituksen voimassaoloa voidaan jatkaa yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

17 §

Salassapitovelvollisuus

Ajokorttirekisteriin merkityn henkilön rikosta koskevia tietoja, ajokieltoa, väliaikaista ajokieltoa taikka ajo-oikeuden raukeamista ei saa ilmaista sivullisille.

Rangaistus virkamiehen tai julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on säädetty rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

Rangaistusseuraamukset

18 §

Rangaistusseuraamukset

Rangaistus 13 §:n 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla säädetä ankarampaa rangaistusta.

—————

19 §

Asian siirtäminen

Asianosainen voi siirtää rekisterien tietosisältöä, käyttöä tai tietojen luovuttamista koskevan asian ajoneuvohallinnon yksikön ratkaistavaksi.

(kumotaan)

Asia on siirrettävä ajoneuvohallinnon yksikön käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona asianosainen on saanut tiedon Autorekisterikeskuksen kannasta asiassa.

19 a §

Valvonta

Ajoneuvohallinnon yksikkö valvoo tämän lain nojalla tapahtuvaa tietojen luovutusta sekä muuta rekistereihin liittyvää toimintaa.

(kumotaan)

—————

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

—————

6.

L a k i**vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2 päivänä elokuuta 1994 annetun lain (719/94) 20 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

20 §

Asian siirtäminen

Milloin tiekuljetukseen käytettävän ajoneuvon kuljettajalta vaaditaan vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttava ajolupa, asianosainen voi siirtää sen myöntämistä, peruuttamista, muuttamista ja uudistamista koskevan asian ajoneuvohallinnon ratkaistavaksi.

Asia on siirrettävä ajoneuvohallinnon käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona asianosainen on saanut tiedon ajoluvan myöntäjän kannasta.

Ehdotus

20 §

Oikaisun hakeminen

Ajolupakokeen vastaanottajan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua ajoneuvohallintokeskukselta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä.

Edellä 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun tarkastuslaitoksen tarkastusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua turvatekniikan keskukselta, jollei muualla laissa tai asetuksessa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

